አዋጅ ቁጥር _____/2016

<u>ስለባንክ ሥራ የወጣ አዋጅ</u>

ባንኮች ገንዘብ በማሰባሰብ እና ወደተለያዩ የኢኮኖሚ ዘርፎች በማሰራጨት ለኢኮኖሚ ልማት ወሳኝ ሚና የሚጫወቱ በመሆናቸው እና በሀገሪቱ ኢኮኖሚ የክፍያና የሂሳብ ማወራረድ ሥርዓት ውስጥ ቁልፍ ቦታ የሚይዙ በመሆኑ፤

ጥንቃቄ በተዘጋጀ የሕግ እና የቁጥጥር ማዕቀፍ መሰረት የባንክ ዘርፍን ለውጭ ኢንቨስትመንት ክፍት ማድረግ የዘርፉን ተወዳዳሪነትና ውጤታማነት በማሻሻል ለዘላቂ የኢኮኖሚ ዕድገት አስተዋጽኦ ያደርጋል ተብሎ የሚታመን በመሆኑ፤

አዋጭነቱ ያበቃ እና መልሶ አዋጭ የመሆን ተስፋ የሌለው ተደርጎ የሚቆጠር ማንኛውም ባንክ ከፍተኛ የሥርዓት መናጋትን እና ኪሳራን በማያስከትል መልኩ እልባት ለመስጠት አስፈላጊ የሆኑ በርካታ የተለያዩ ሥልጣኖችን እና አማራጮችን ለእልባት ሰጪ ባለሥልጣን አካሉ ማለትም ለብሔራዊ ባንክ የሚሰጥ ውጤታማ የእልባት ሥርዓት መኖር አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

የባንክ ሥራ በአግባቡ ካልተመራ በፋይናንስ ሥርዓቱና በማክሮ ኢኮኖሚው ላይ ያለመረጋጋትን ሊያስከትል የሚችል በመሆኑ፤

የፋይናንስ ሥርዓትና የማክሮ ኢኮኖሚ ያለመረጋጋት ሕዝብን እና መንግሥትን ከፍተኛ ዋጋ የሚያስከፍል በመሆኑ፤

የባንክ ዘርፍ ፈቃድ አሰጣጥንና ቁጥጥርን በሚመለከት በአሁኑ ወቅት ካለው እና ለወደፊቱ ከሚኖረው የዘርፉ ለውጥ ጋር የሚጣጣም ሁሉን አቀፍ የሕግ ማዕቀፍ በመዘርጋት የባንክ ሥራን ደህንነት፣ ጤናማነትና መረጋጋት ቀጣይነት ባለው መልኩ ማረጋገጥ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጇል።

ክፍል አንድ
ጠቅላላ

1. **አጭር ርዕስ**

ይህ አዋጅ "የባንክ ሥራ አዋጅ ቁጥር ...../2016" ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. **ትርጓሜ**

የቃሉ አገባብ የተለየ ትርጓሜ የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፦

1/ "ግዢ" ማለት የአንድ ባንክ በሌላ የሀገር ውስጥ ወይም የውጭ ባንክ ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል መግዛት ወይም መጠቅለል ነው፤

2/ "የወኪል የባንክ አገልግሎት" ማለት በብሔራዊ ባንክ መመሪያ በሚወሰነው መሠረት ሕጋዊ የውክልና ስምምነት በመፈፀም በወኪል በኩል የሚቀርብ የባንክ አገልግሎት ነው፤

3/ "ሀብት እና ዕዳ ማስተላለፍ" ማለት ፋይናንስ-ነክ የሆኑ እና ያልሆኑ ሀብቶችን ጨምሮ የአንድን ባንክ የባንክ ሥራ ኢትዮጵያ ውስጥ በባንክ ሥራ ለተሰማራ ሌላ ባንክ ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል ማስተላለፍ ነው፤

4/ "የንብረት አስተዳደር ተቋም" ማለት አዋጭ ላልሆነ አንድ ባንክ እልባት ከመስጠት ጋር በተያያዘ ችግር ያለባቸው የባንኩን ንብረቶች ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል እንዲገዛ፣ እንዲያስተዳድር እና እንዲያስወግድ በመንግሥት ወይም በግሉ ዘርፍ የሚቋቋም ተቋም ነው፤

5/ "ባንክ" ማለት የግል ወይም የመንግሥት ባንክ፣ የውጭ ባንክ ተቀጥላ፣ ወይም የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ ሆኖ የባንክ ሥራ እንዲሠራ በብሔራዊ ባንክ ፈቃድ የተሰጠው ባንክ ነው፤

6/ "የባንክ ሥራ" ማለት የሚከተሉትን ሥራዎች ያጠቃልላል፦

ሀ/ ብሔራዊ ባንክ ተቀባይነት አለው ብሎ በፈቀደው የገንዘብ መቀበያ ዘዴ ከሕዝብ ተቀማጭ ገንዘብ የመቀበል፣

ለ/ የባንክ ሥራ በሚሠራው ሰው ሂሣብና ኃላፊነት በዚህ ንዑስ አንቀጽ ተራ ፊደል /ሀ/ የተመለከተውን ገንዘብ በብሔራዊ ባንክ ተቀባይነት ባለው ሁኔታ ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል በብድር ወይም በኢንቨስትመንት ላይ የማዋል፣

ሐ/ በገንዘብ መልክ ያልተቀረፀ ወርቅና ብር እንዲሁም የውጭ ምንዛሪ የመግዛትና የመሸጥ፤

መ/ በባንኮቹ በራሳቸውም ሆነ በደንበኞቻቸው ስም ለሌሎች የሀገር ውስጥና የውጭ ሀገር ሰዎች ገንዘብ የማስተላለፍ፤

ሠ/ በገንዘብ ማስከፈያ፤ በሐዋላና በተስፋ ሰነዶች እንዲሁም በሌሎች የዕዳ ማረጋገጫ ሰነዶች አማካኝነት በቅናሽ የማበደርና የማስተላለፍ፤

ረ/ ከወለድ ነጻ የባንክ አገልግሎት፤

ሰ/ የወኪል የባንክ አገልግሎት፤

ሸ/ ዲጂታል የፋይናንስ አገልግሎቶች፤

ቀ/ ዋስትና መስጠት እና

በ/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ከተራ ፊደል "ሀ" እስከ "ቀ" በተመለከቱት ተግባራት የተሰማራ ባንክ እንዲሠራቸው በብሔራዊ ባንክ የሚፈቀድለት በተለምዶ እንደ ባንክ ሥራ የሚታወቁ ሌሎች ተግባሮችን የማከናወን፤

7/ "የባንክ ቡድን" ማለት ብሔራዊ ባንክ ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም ሲል ከግምት በሚያስገባው መሰረት የአንድ ባንክ የሀገር ውስጥ እንዲሁም የውጭ ባንክ ሁሉም ተቀጥላዎች፣ ቅርንጫፎች፣ አጋሮች እና ሆልዲንግ ኩባንያውን በሙሉ የሚያጠቃልል ሲሆን የሚገኙበት ቦታ የትም ሊሆን ይችላል፤

8/ "ተጠቃሚ የሚሆነው ባለቤት" ማለት ደንበኛን ወይም አንድን ሂሳብ በፍጹም ባለቤትነት የሚይዝ ወይም የሚቆጣጠር ግለሰብ፣ ግብይት በስሙ የሚካሄድለት ሰው ወይም አንድን በሕህግ የሰውነት መብት የተሰጠውን አካል ወይም ከሕግ የመነጨ አደረጃጀትን ለመቆጣጠር ሥልጣን ያለው ሰው ነው፤

9/ "የሽግግር ባንክ" ማለት የአንድን የወደቀ ባንክ ሀብት እና ዕዳዎች እንዲረከብ እና ባንኩ በግዢ እና በርክክብ ለሌላ ባንክ እስኪተላለፍ ወይም ንብረት አጣሪ እስከሚረከበው ድረስ የባንኩን ወሳኝ እና አዋጭ ሥራዎች እንዲያስቀጥል በጊዜያዊነት በገንዘብ ሚኒስቴር የሚቋቋም ጊዜያዊ ተቋም ነው፤

10/ "በቂ የካፒታል ምጣኔ" ማለት በብሔራዊ ባንክ መመሪያ በሚወሰነው መሠረት የአንድ ባንክ የተስተካከለ ካፒታል የስጋት ተጋላጭነት መጠንን ታሳቢ በማድረግ ከተሰላ የባንኩ ሀብት አንጻር በመቶኛ የሚገለጽ ምጣኔ ነው፤

11/ “የካፒታል ወጪ” ማለት በመቋቋም ላይ ባለ ባንክ የሚከፈል የቅድሚያ ወጪ፣ የአክሲዮን ሽያጭ ኮሚሽንና የድለላ አገልግሎት ክፍያ እንዲሁም በቋሚ ወይም በሚዳሰስ ንብረት መልክ የማይታይ ሌላ ወጪ ነው፤

12/ “ዋና ሥራ አስፈፃሚ” ማለት በማናቸውም የማዕረግ ስም የሚጠራ ቢሆንም የአንድን ባንክ የዕለት ተዕለት ሥራዎች በዋና ኃላፊነት የመምራት ሥልጣን የተሰጠው ሰው ነው፤

13/ “የንግድ ሕግ” ማለት የኢትዮጵያ የንግድ ሕግ አዋጅ ቁጥር 1243/2013 ነው፤

14/ “ቀውስ” ማለት የአንድ ባንክ የፋይናንስ ሁኔታ በከፍተኛ ደረጃ እያሽቆለቆለ መምጣት ሆኖ ይህም ባንኩ ዕዳውን የመክፈል አቅም እንዳይኖረዉ ወይም የተረጋጋ እንዳይሆን ሊያደርገዉ የሚችልበት እና አጠቃላይ የፋይናንስ ሥርዓቱን ሊያውክ የሚችልበት ዕድል የመፈጠር ሁኔታ ነው፤

15/ “የቀውስ ሁኔታ አመራር” ማለት አንድን አስጊ የቀውስ ሁኔታ ለመፍታት እና የፋይናንስ መረጋጋትን መልሶ ለመገንባት በብሔራዊ ባንክ እና አግባብነት ባላቸው ሌሎች ባለድርሻ አካላት የሚወሰዱ የተቀናጁ እርምጃዎች እና ምላሾች ናቸው፤

16/ “ዲጂታል የፋይናንስ አገልግሎት” ማለት በዲጂታል መንገዶች የሚሰጡ የባንክ አግልግሎቶች ማለትም ብድር፣ ቁጠባ፣ ገንዘብ መላላክ፣ ክፍያ እና ሌሎች መሰል ተዛማጅ የባንክ አገልግሎቶችን ያጠቃልላል፤

17/ “በቀጥታ የተያዘ የአክሲዮን ድርሻ” ማለት አንድ ሰው በቀጥታ በራሱ ስም ወይም ከባለቤቱ ወይም ለአካለ መጠን ካልደረሰ በአንደኛ ደረጃ ከሚዛመደው ሰው ጋር በጋራ በአንድ ባንክ ውስጥ የያዘው የአክሲዮን ድርሻ ወይም ሌሎች ብሔራዊ ባንክ በሚወስናቸው ሁኔታዎች የተያዘ የአክስዮን ድርሻ ነው፤

18/ “ዳይሬክተር” ማለት በማንኛውም የማዕረግ ስም የሚጠራ የማንኛውም ባንክ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባል ነው፤

19/ “የሀገር ውስጥ ባንክ” ማለት በኢትዮጵያ ውስጥ የተቋቋመ እና በኢትዮጵያ የባንክ ሥራ በመሥራት ላይ ያለ ባንክ ነው፤

20/ “ሠራተኛ” ማለት የአንድን ባንክ የዕለት ተዕለት ሥራዎችን እንዲያከናውን በባንኩ የተሾመ ወይም የተቀጠረ ወይም በሠራተኛ ዝውውር አማካኝነት የተመደበ ዋና ሥራ አስፈፃሚ፣ ከፍተኛ ሥራ አስፈፃሚ ወይም ማንኛውም ሌላ ሰው ነው፤

21/ “የፋይናንስ አገልግሎት ተጠቃሚ” ማለት የፋይናንስ ተቋማትን ሳይጨምር የባንክ አገልግሎቶችን ተጠቅሞ የነበረ ወይም እየተጠቀመ ያለ ወይም የመጠቀም ሀሳብ ያለው ሰው ነው፤

22/ “የፋይናንስ ተቋም” ማለት ባንክ፣ መድን ሰጪ ኩባንያ፣ የጠለፋ መድን ሰጪ፣ አነስተኛ የፋይናንስ ተቋም፣ አነስተኛ መድን ሰጪ ኩባንያ፣ የክፍያ መፈፀሚያ ሰነድ አውጪ፣ የክፍያ ሥርዓት አንቀሳቃሽ፣ የካፒታል ዕቃ ፋይናንስ ኩባንያ፣ ገንዘብ አስተላላፊ ተቋም፣ የውጭ ባንክ እንደራሴ ቢሮ፣ የፖስታ ተቋም ወይም በብሔራዊ ባንክ የሚወሰን እና ፈቃድ የሚያገኝ ሌላ ተመሳሳይ ተቋም ነው፤

23/ “የአደራ ተግባር” ማለት አብዛኛውን ጊዜ ክፍያ በማስከፈል በባንክ የሚከናወን ንብረትን ተቀብሎ በአደራ የማስቀመጥ ወይም በሌሎች ሰዎች ስም ገንዘብ የማስተዳደር ተግባር ነው፤

24/ “የሂሣብ ዓመት” ማለት እንደ አውሮፓውያን የዘመን አቆጣጠር ከጃላይ 1 ቀን ጀምሮ በቀጣዩ ዓመት ጁን 30 ቀን የሚያበቃ የባንክ የሂሣብ ዓመት ነው፤

25/ “የውጭ ባንክ” ማለት ከኢትዮጵያ ውጭ በሌላ ሀገር ሕግ መሠረት ተቋቁሞ በተቋቋመበት ሀገር ተቆጣጣሪ የባንክ ፈቃድ ያገኘ ባንክ ወይም የባንክ ቡድን እና የባንክ ሥራን በተቋቋመበት ሀገር ወይም እንደ ሁኔታው በሌሎች ሀገሮች የሚያከናውን ባንክ ነው፤

26/ “የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ” ማለት የራሱ የሆነ ሕጋዊ ሰውነት የሌለው ሆኖ ከሕዝብ የተቀማጭ ገንዘብ የሚቀበል ወይም የማይቀበል የውጭ ሀገር ባንክ ቅርንጫፍ ነው፤

27/ “የውጭ ባንክ ተቀጥላ” ማለት በንግድ ሕግ የተሰጠውን ትርጓሜ የያዘ እና በውጭ ባንክ ስትራቴጂክ ኢንቨስተር ቁጥጥር ሥር ያለ ሆኖ በኢትዮጵያ ሕግ መሠረት የተቋቋመ እና ዋና መሥሪያ ቤቱ በኢትዮጵያ ውስጥ የሆነ ተቀጥላ ነው፤

28/ “የውጭ ሀገር ገንዘብ” ማለት የውጭ ሀገር ዜጎች ወይም በውጭ ሀገር ዜጎች በባለቤትነት የተያዙ የኢትዮጵያ ድርጅቶች በባንክ ላይ ለሚያደርጉት ኢንቨስትመንት ተቀባይነት ያለው ስለመሆኑ በብሔራዊ ባንክ መመሪያ የሚወሰን ከኢትዮጵያ ሕጋዊ ገንዘብ ውጭ የሆነ እና ከኢትዮጵያ ውጭ በሌላ ማንኛውም ሀገር ሕጋዊ ገንዘብ የሆነ ማንኛውም ገንዘብ ነው፤

29/ “የውጭ ሀገር ዜጋ” ማለት የኢትዮጵያ ዜጋ ያልሆነ ማንኛውም ሰው ነው፤ ይህም የውጭ ባንኮችን ያካትታል፤

30/ “የኢትዮጵያ ተወላጅ የሆነ የውጭ ዜጋ” ማለት በአዋጅ ቁጥር 270/1994 መሠረት ትውልደ ኢትዮጵያዊ የውጭ ሀገር ዜጋ መሆኑን የሚያረጋግጥ ሕጋዊ መታወቂያ ያለው ሰው ነው፤

31/ “በውጭ ሀገር ዜጎች በባለቤትነት የተያዘ የኢትዮጵያ ድርጅት” ማለት ሙሉ በሙሉ በውጭ ሀገር ዜጎች በባለቤትነት የተያዘ ወይም ከኢትዮጵያውያን ጋር በጋራ በባለቤትነት የተያዘ በኢትዮጵያ ሕግ መሠረት የተመዘገበና ዋና መሥሪያ ቤቱ በኢትዮጵያ ውስጥ የሆነ ተቋም ነው፤

32/ “የውጭ ሀገር እናት ባንክ" ማለት ኢትዮጵያ ውስጥ በባንክ ሥራ ላይ የተሰማራ የውጭ ባንክ ተቀጥላ ውስጥ ከሀምሳ በመቶ በላይ የሚሆነውን የባለቤትነት ድርሻ ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል በባለቤትነት የያዘ የውጭ ባንክ ወይም የባንክ ቡድን ነው፤

33/ “ቋሚ ንብረቶች” ማለት የረጅም ጊዜ አገልግሎት የሚሰጡ ንብረቶች ሆነው በብሔራዊ ባንክ መመሪያ የሚወሰኑ ናቸው፤

34/ “ገንዘብ ማስተላለፍ” ማለት በብሔራዊ ባንክ መመሪያ መሠረት ማንኛውም የውጭ ባንክ ኢትዮጵያ ወደሚገኘው ቅርንጫፉ ወይም ተቀጥላው የሚያደርገው የገንዘብ ዝውውር ነው፤

35/ “ዋስትና” ማለት ግዴታ ያለበት ሰው ግዴታውን ሳይወጣ የቀረ እንደሆነ በተስማሙት መጠን መሠረት ግዴታውን ለመሸፈን አንድ ባንክ ለማንኛውም ሰው በጽሑፍ የሚሰጠው ማረጋገጫ ነው፤

36/ “የገንዘብ-አከል ንብረት እጥረት” ማለት አንድ ባንክ የአጭር ጊዜ ግዴታዎቹን መወጣት በማይችልበት ወቅት የሚፈጠር የባንክ የፋይናንስ ሁኔታ ነው፤

37/ “ገለልተኛ ዳይሬክተር” ማለት በባንኩ በማንኛውም አስተዳደር ውስጥ የማይሳተፍ የቦርድ አባል ሆኖ የቦርድ አባሉን ነጻ እና ሚዛናዊ አተያየት ከሚያዛባ ማንኛውም ዐይነት ውስጣዊ፣ ውጫዊ፣ የፖለቲካና ሌሎችም ተዕዕኖዎች ነጻ የሆነ እና የባንኩ አክሲዮን ባለቤት ያልሆነ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባል ነው።

38/ “ዕዳ መክፈል የማይችልበት ወሰን ላይ የደረሰ” ማለት ብሔራዊ ባንክ በሚወስነው መሠረት የአንድ ባንክ ጠቅላላ ዕዳ ከጠቅላላ ሀብቱ የበለጠ የሚሆንበት የፋይናንስ አቋም ነው፤

39/ “በተዘዋዋሪ የተያዘ የአክሲዮን ድርሻ” ማለት በአንድ ባንክ ውስጥ ቀጥተኛ ባለአክሲዮን በሆነ አንድ ሰው አስር በመቶ እና ከዚያ በላይ የአክሲዮን ባለቤት በሆነበት ድርጅት ስም ወይም ዕድሜያቸው ለአካለ መጠን በደረሱ ልጆች ስም ወይም ሌሎች ብሔራዊ ባንክ በሚወስናቸው ሁኔታዎች በባንክ ውስጥ የተያዘ የአክሲዮን ድርሻ ነው፤

40/ “ከወለድ ነጻ ባንክ” ማለት ከወለድ ነጻ የባንክ አገልግሎቶችን እንዲሰጥ በብሔራዊ ባንክ ፈቃድ የተሰጠው ባንክ ነው፤

41/ “ከወለድ ነጻ የባንክ አገልግሎት” ማለት ወለድ ያለመቀበልን ጨምሮ ከሸሪዓ መርሆዎች ጋር በተጣጣመ መልኩ የሚሰጥ የባንክ አገልግሎት ነው፤

42/ “የኢንቨስትመንት ባንክ” ማለት በካፒታል ገበያ አዋጅ ቁጥር 1248/2013 ውስጥ የተሰጠው ትርጓሜ ያለው ነው፤

43/ “ንብረት ማጣራት” ማለት የአበዳሪዎችን የይገባኛል ጥያቄዎች ለመመለስ የአንድን የወደቀ ወይም እንዲፈርስ የተወሰነበት ባንክን ንብረቶች መሰብሰብን፣ ዋጋቸውን መገመትን፣ መጠበቅን እና ወደ ገንዘብ መቀየርን ጨምሮ ይህን ባንክ የማፍረስ ሂደት ነው፤

44/ “ንብረት አጣሪ” ማለት የአንድን የወደቀ ባንክ ንብረት እንዲያጣራ በብሔራዊ ባንክ የተሾመ ሰው ነው፤

45/ “ብድር” ማለት፦

ሀ) በተወሰነ ቀን ወይም ቀናት ወይም በተጠየቀ ጊዜ በተለምዶ ከወለድ ጋር ተመልሶ እንዲከፈል ቅድመ ሁኔታዎችን በማስቀመጥ ወይም ግዴታ በማስገባት ለማንኛውም ሰው ከተሰጠ ወይንም ለመስጠት ቃል ከተገባ ገንዘብ፣

ለ) እንደአልታቀደ ኦቨርድራፍት ካለ በተዘዋዋሪ የሚሰጥ ገንዘብ፣

ሐ) ከሌላ አበዳሪ ጋር በትብብር በሚሰጥ ብድር ከመሳተፍ እና ከሌላ አበዳሪ ብድር ከመግዛት፣

መ) ከዋስትና፣

ሠ) ከወለድ ነጻ ፋይናንስ፣

ረ) በማንኛውም ሰው ስም ከሚሰጥ የኦቨርድራፍት ብድር ፣ እና

ሰ) በየጊዜው በብሔራዊ ባንክ ከሚወሰኑ ሌሎች ማናቸውም የፋይናንስ ሀብቶች፣

የሚመነጭ ማንኛውም የአንድ ባንክ የፋይናንስ ሀብት ነው፤

46/ “ውህደት” ማለት ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ባንኮች በፈቃደኝነት ወይም በሕግ አስገዳጅነት በመዋሃድ ከመካከላቸው አንድ ወይም ከአንድ በላይ ባንኮች ህልውናቸው ከስሞ አዲስ ባንክ የሚቋቋምበት ሂደት ነው፤

47/ “ብሔራዊ ባንክ” ማለት የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ነው፤

48/ “መደበኛ የሥራ ሂደት” ማለት ነባር የንግድ ልማዶችን፣ አሠራሮችን እና ደረጃዎችን በመከተል የባንክ ሥራ ማከናወን ነው፤

49/ “የሞግዚት አስተዳዳሪ” ማለት አንድ ችግር ያለበት ባንክ እስከሚረጋጋ ወይም ብሔራዊ ባንክ የሞግዚት አስተዳደሩን ለማቆም እስከሚወስን ድረስ ባንኩን ጠብቆ ለማቆየት፣ ሥራውን ለመምራትእና ንብረቱን ለመጠበቅ ሲባል ባንኩን ተረክቦ ሥራውን እንዲመራ እና እንዲያስኬድ እንዲሁም ተቀባይነት ያለው የዕልባት ዕቅድ እንዲያዘጋጅ በብሔራዊ ባንክ የተሾመ ሰው ነው፤

50/ “የሞግዚት አስተዳደር” ማለት አንድ ባንክ በብሔራዊ ባንክ ውሳኔ መሠረት በጊዜያዊነት የሞግዚት አስተዳዳሪ ቁጥጥር ሥር የሚሆንበት ሁኔታ ነው፤

51/ “እናት ባንክ" ማለት በኢትዮጵያ ውስጥ የሚሠራ ተቀጥላ ውስጥ ከሃምሳ በመቶ በላይ የባለቤትነት ድርሻ ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል የያዘ የሀገር ውስጥ ባንክ ነው፤

52/ “ሰው” ማለት ማንኛውም የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤

53/ “ችግር ያለበት ባንክ” ማለት በደህንነቱ እና በጤንነቱ ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድር ከፍተኛ የፋይናንስ፣ የሥራ ሂደት ወይም የሥራ አመራር ድክመቶች የሚታዩበት እና ጥብቅ እርምጃዎችን በጊዜ በመውሰድ የገንዘብ ሀብቱ፣ የሥራ ሞዴሉ፣ የስጋት አመራር ሥርዓቶቹ እና የቁጥጥር እና/ወይም የአስተዳደር ሥርዓቱ በከፍተኛ ሁኔታ መሻሻል ያለበት ማንኛውም ባንክ ነው፤

54/ “የብቃት መመዘኛ” ማለት ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ የሚወሰን ተፈላጊ የትምህርት ደረጃ፣ የሥራ ልምድ፣ የብቃት፣ የተገቢነት እና የሥነ-ምግባር መመዘኛ ነው፤

55/ “የመከራ የቁጥጥር ማዕቀፍ” ማለት ፈጠራ የታከለባቸዉ አዳዲስ የባንክ አገልግሎቶች ከብሔራዊ ባንክ ይሁንታ ወይም መደበኛ ፈቃድ ከመሰጠቱ በፊት በብሔራዊ ባንክ ቁጥጥር እና ክትትል ሥር ሆነው በተገደበ ጊዜ በመከራ ሂደት ውስጥ እንዲያልፉ የሚያስችል የቁጥጥር ማዕቀፍ ነው፤

56/ “የእንደራሴ ቢሮ” ማለት ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ በሚወስነው መሠረት እንደ ጉዳይ ማስፈጸም፣ ማስተዋወቅ፣ ጥናት እና መሰል የእንደራሴ ሥራዎችን የሚሠራና በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኝ የውጭ ባንክ እንደራሴ ቢሮ ነው፤

57/ “የማገገም ዕቅድ” ማለት ሊፈጠሩ የሚችሉ ከፍተኛ ጫናዎችን እና አስጊ ሁኔታዎችን ከወዲሁ በመለየት እና በመገምገም እነዚህን አስጊ ሁኔታዎች ውጤታማ በሆነ መልኩ ለመፍታት እና የፋይናንስ እና የንግድ አዋጭነትን ለማረጋገጥ በባንኩ መወሰድ ያለባቸውን ተጓዳኝ የማገገሚያ እርምጃዎች እና አሠራሮች በማካተት በብሔራዊ ባንክ መመሪያ መሠረት በአንድ ባንክ የተዘጋጀ ዝርዝር እና ሁሉን አቀፍ ሰነድ ነው፤

58/ “እልባት” ማለት የመውደቅ ዕድላቸው ሰፊ የሆነ ወይም የወደቁ ባንኮች ላይ ገንዘብ ተቀማጭ ያደረጉ ሰዎችን ከጉዳት ለመጠበቅ ወይም በአበዳሪዎች ላይ የሚደርስን ኪሳራ ለመቀነስ የተለያዩ የእልባት ዘዴዎችን በመጠቀም በብሔራዊ ባንክ የሚተገበር እልባት የመስጠት ሂደት ነው፤

59/ “የእልባት ዕቅድ” ማለት አንድን የመውደቅ ዕድሉ ሰፊ የሆነ ወይም የወደቀ ባንክ ባህሪያት እና ወሳኝ ተግባራት በዝርዝር በመለየት በሥራ ላይ የሚውለውን ተመራጭ የእልባት ስትራቴጂ እና ዘዴዎች የሚያስቀምጥ እና ዓላማውም ገንዘብ አስቀማጩን ከጉዳት ለመጠበቅ፣ ባንኩ መውደቁን ተከትሎ በሚጣራው ንብረት ላይ የሚደርስ ኪሳራን ለመቀነስ፣ የወሳኝ ተግባራት ቀጣይነትን ለማረጋገጥ እና ለፋይናንስ ሥርዓቱ መረጋጋት ስጋት የሚሆኑ ጉዳዮችን ለመከላከል የሚያስችል በብሔራዊ ባንክ የተዘጋጀ ሁሉን አቀፍ ሰነድ ነው፤

60/ “በዋስትና የተጠበቀ የይገባኛል ጥያቄ” ማለት በንብረት መያዣነት ወይም በውል መሠረት በሌሎች ንብረቶች ላይ ተፈፃሚ በሚሆን ዋስትና የተደገፈ የማንኛውም ባንክ የይገባኛል ጥያቄ ነው፤

61/ “ከፍተኛ ሥራ አስፈጻሚ” ማለት በማንኛውም የማዕረግ ስም የሚጠራ ሆኖ፦

ሀ) ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ መምሪያዎችን ወይም ዳይሬክቶሬቶችን በሥሩ የሚያስተዳድር ወይም በብሔራዊ ባንክ በተሰጠው ትርጓሜ መሠረት አንድ ወሳኝ መምሪያ የሚያስተዳድር እና ተጠሪነቱ በቀጥታ ለዋና ሥራ አስፈጻሚ የሆነ፣

ለ) ተጠሪነቱ በቀጥታ ለዳይሬክተሮች ቦርድ የሆነ፣

ሐ) የኩባንያ ፀሐፊ የሆነ፣

መ) የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ/ፎችን በበላይነት የሚያስተዳድር እና ለብሔራዊ ባንክ ዋና ተጠሪ የሆነ ከፍተኛ የሀገር አፈሰር፣ ወይም

ሠ) በብሔራዊ ባንክ መመሪያ እንደ ከፍተኛ ሥራ አስፈጻሚ ሊቆጠር የሚችል፣ ማንኛውም የባንክ የሥራ ኃላፊ ነው።

62/ "ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ" ማለት ከአንድ ባንክ ጠቅላላ የተፈረመ ካፒታል ውስጥ በአንድ ሰው በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ የተያዘ ሁለት በመቶ ወይም ከዚያ በላይ የአክሲዮን ድርሻ ነው።

63/ "ልዩ ባንክ" ማለት ኢንቨስትመንት ባንክን ሳይጨምር እንደ ወጪና ገቢ ንግድ፣ የቤት ግንባታ፣ ግብርና፣ የህብረት ሥራ እና ጥቃቅንና አነስተኛ ኢንተርፕራይዝ እንዲሁም በየጊዜው በብሔራዊ ባንክ የሚወሰን ሌላ ተመሳሳይ የኢኮኖሚ ወይም የገበያ ዘርፍ ላይ በማተኮር ልዩ የባንክ አገልግሎቶችን እንዲሰጥ ከብሔራዊ ባንክ ፈቃድ የተሰጠው ባንክ ነው።

64/ "የሠራተኛ ዝውውር" ማለት በብሔራዊ ባንክ መመሪያ መሠረት የውጭ ዜግነት ያላቸው ሠራተኞችን ከአንድ የውጭ ባንክ በኢትዮጵያ ወደሚገኝ የባንኩ ቅርንጫፍ ወይም ተቀጥላ ማዛወር ነው።

65/ "በሕግ አስገዳጅነት የሚፈጸም ውህደት" ማለት ሁለትና ከዚያ በላይ የሆኑ ባንኮች በብሔራዊ ባንክ በሚሰጠው ውሳኔና አቅጣጫ መሠረት እንዲሁም የዚህን አዋጅ እና አግባብነት ያላቸው ሌሎች የሕግ ድንጋጌዎችን በተከተለ መልኩ የሚያከናውኑት ውህደት ነው።

66/ "ስትራቴጂክ ኢንቨስተር" ማለት ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ የሚቀመጡ የማጣሪያ መስፈርቶችን የሚያሟላ ሆኖ በተቋቋመበት ሀገር ዕውቅና እና መልካም ዝና ያለው የውጭ ባንክ ወይም የባንክ ቡድን ወይም በተቋቋመበት ሀገር መንግሥት በባለቤትነት የተያዘ ባንክ ወይም ዓለም አቀፍ የልማት የፋይናንስ ተቋም፣ የግል ኢኩዊቲ ፈንድ ወይም በብሔራዊ ባንክ የሚወሰኑ ሌሎች ተመሳሳይ ድርጅቶች ናቸው።

67/ "ተቀጥላ" ማለት በንግድ ሕግ የተሰጠውን ትርጓሜ የያዘ ሆኖ በእናት ባንክ ቁጥጥር ሥር ያለ፣ በኢትዮጵያ ሕግ መሠረት የተመዘገበና ዋና መሥሪያ ቤቱ በኢትዮጵያ የሆነ ነው።

68/ “በፈቃደኝነት መፍረስ” ማለት አንድ ዕዳ መክፈል የማይችልበት ወሰን ላይ ያልደረሰ ባንክ ህጋዊ በሆነ እና ሥርዕት በጠበቀ መንገድ ሥራውን አቁሞ ሀብቱን ለባለድርሻ አካላት የሚያከፋፍልበት ሂደት ነው፤

69/ “በፈቃደኝነት የሚደረግ ውህደት” ማለት ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ባንኮች በፈቃደኝነት በሚያደርጉት ስምምነት መሠረት እንዲሁም በዚህ አዋጅ እና አግባብነት ባላቸው ሌሎች የሕግ ድንጋጌዎች መሠረት የሚያከናውኑት ውህደት ነው፤

70/ ማንኛውም በወንድ ጾታ የተቀመጠ አገላለጽ ሁሉ የሴት ጾታን ይጨምራል::

ክፍል ሁለት
ስለባንክ ሥራ ፈቃድ

3. የባንክ ሥራ ፈቃድ ለማግኘት መሟላት ያለባቸው መስፈርቶች

1/ ማንኛውም ሰው ከብሔራዊ ባንክ የባንክ ሥራ ፈቃድ ሳያገኝ በኢትዮጵያ ውስጥ የባንክ ሥራ ማካሄድ አይችልም::

2/ በካፒታል ገበያ ባለሥልጣን ፈቃድ ከተሰጠው የኢንቨስትመንት ባንክ በስተቀር ማንኛውም ሰው ከብሔራዊ ባንክ ፈቃድ ሳያገኝ “ባንክ” የሚለውን ቃል ወይም ተዛማጅ የሆነ ስያሜ የማንኛውም የፋይናንስ ተቋም ስም አካል አድርጎ መጠቀም አይችልም::

3/ በብሔራዊ ባንክ መመሪያ መሠረት ለውጭ ባንክ እንደራሴ ቢሮ ፈቃድ የሚሰጠው ብሔራዊ ባንክ ነው:: በሌላ የመንግሥት አካል ከዚህ ቀደም ፈቃድ የተሰጠው ማንኛውም የውጭ ባንክ እንደራሴ ቢሮ ከብሔራዊ ባንክ ፈቃድ መጠየቅ እና ማግኘት አለበት::

4/ ከብሔራዊ ባንክ በቅድሚያ በጽሑፍ ፈቃድ ካላገኘ በቀር ማንኛውም ባንክ፦

ሀ/ብሔራዊ ባንክ ከፈቀደው ቦታ ውጭ የባንክ ሥራ ማካሄድ ወይም ነባር የሥራ ቦታን መዝጋት ወይም ማዛወር፣

ለ/ አዲስ የባንክ አቅርቦት እና አገልግሎት መጀመር፣

ሐ/ በሚሠራው ሥራ ላይ ከፍተኛ ለውጦችን ማድረግ፣

መ/በመደበኛ የሥራ ተግባሩ አፈፃፀም ሳቢያ ካልሆነ በቀር የንብረት ባለቤትነቱን በሙሉም ሆነ በከፊል በኢትዮጵያ ውስጥም ሆነ በውጭ ሀገር ማስተላለፍ ወይም በሌላ መንገድ ማዛወር፣

ሠ/ የራሱን አክሲዮን መልሶ መግዛት ወይም በመደበኛ ተግባሩ በተከሰተ ኪሳራ ምክንያት ካልሆነ በቀር ካፒታሉን መቀነስ፣

ረ/ የተሻሻለ የመመሥረቻ ጽሁፉን ወይም በባለ አንድ አባል ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማህበር መልክ የተቋቋመ የውጭ ባንክን በተመለከተ በግል የሚሰጥ መግለጫን ማስመዝገብ፣ ወይም፣

ሰ/ የባንክ ሥራ እንዲያካሂድ ፈቃድ ያገኘበትን ስም መቀየር አይችልም።

5/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገውን በመተላለፍ ማንኛውም ሰው ተቀማጭ ገንዘብ ለመቀበል ማስታወቂያ ሲያስነግር ወይም የባንክ ሥራ እያካሄደ መሆኑን ብሔራዊ ባንክ ለማመን ምክንያት ሲኖረው ይህንኑ ሁኔታ ለማጣራት በዚሁ ሰው ይዞታ ሥር የሚገኙትን የንግድ መዝገቦች፣ ቃለ-ጉባኤዎች፣ ሂሳቦች፣ ጥሬ ገንዘብ፣ የዋስትና ሰነዶች፣ ማስታወሻዎች፣ የገንዘብ ማዘዣዎችና ሌሎች ሰነዶች እንዲቀርቡለት ማድረግና መመርመር ወይም ማስመርመር ይችላል።

6/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) ፊደል ተራ (ሀ) የተደነገገው ቢኖርም አንድ ባንክ በብሔራዊ ባንክ ፈቃድ ሲያገኝ የአጭር ጊዜ ቁጠባን ለማሰባሰብ የሚደረግ ዘመቻ ሊያከናውን ወይም በልዩ ኩነት ላይ የባንክ አገልግሎቶችን ሊሰጥ እና/ወይም ወደ ደንበኛው የሥራ ቦታ በመሄድ ጥሬ ገንዘብ የማሰባሰብ አገልግሎት ሊሰጥ ይችላል።

7/ ማንኛውም ሰው ያለፈቃድ የባንክ ሥራ በማካሄድ በዚህ ድርጊት አማካኝነት የተቀበለው ገንዘብ ወይም ሌላ ንብረት በእጁ የሚገኝ ከሆነ ብሔራዊ ባንክ ይኸው ገንዘብ ወይም ንብረት ለአስቀማጮቹ ወይም ለባለንብረቶቹ በአፋጣኝና በተቀላጠፈ መንገድ እንዲመለስ አስፈላጊው ትዕዛዝ እንዲሰጥ ለፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ሊያመለክት ይችላል። በተመሳሳይ ማንኛውም ሰው ያለፈቃድ የውጭ ባንክ እንደራሴ ሥራ ሲያከናውን ከተገኘ ብሔራዊ ባንክ አስፈላጊውን ትዕዛዝ እንዲሰጥ ለፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ሊያመለክት ይችላል።

8/ በተለየ ሁኔታ ለመደራጀት ከሚፈልግ የውጭ ባንክ ተቀጥላ በስተቀር ማንኛውም ባንክ መደራጀት እና መቋቋም የሚችለው እንደ አክስዮን ማህበር ነው።

4. <u>የፈቃድ ቅድመ ሁኔታዎች</u>

1/ የባንክ ሥራ ፈቃድ ለማግኘት እንደ አግባብነቱ የሚከተሉት ሁኔታዎች መሟላት አለባቸው፦

ሀ/ በተወሰነው ቅጽ መሠረት በሚገባ የተሞላ የፈቃድ መጠየቂያ ቅጽና ብሔራዊ ባንክ የሚጠይቃቸው ሌሎች በመመሪያ የሚወሰኑ አባሪ ሰነዶች መቅረብ አለባቸው፤

ለ/ ማመልከቻ በሚቀርብበት ጊዜ ብሔራዊ ባንክ በሚወስነው መሠረት የሰነድ መመርመሪያ ክፍያ መከፈል አለበት፤

ሐ/ ማመልከቻው ለብሔራዊ ባንክ እንደቀረበ አስተዋዋቂዎቹ ወይም መሥራቾቹ ወይም አንድ የውጭ ባንክ ብሔራዊ ባንክ በሚወስነው ቅጽ መሠረት በባንክ ሥራ ለመሰማራት መፈለጋቸውን በመግለጽ ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ ያላቸውን ባለአክሲዮኖች ዝርዝር በስፋት በሚሰራጭ ጋዜጣ ላይ እንዲሁም በኤሌክትሮኒክ መንገድ ለሁለት ተከታታይ ሳምንታት ቢያንስ በሳምንት አንድ ጊዜ አሳትመው ማውጣት አለባቸው፤

መ/ በኢትዮጵያ ውስጥ የሚቋቋም ማንኛውም ባንክ እንደ አግባብነቱ የመመሥረቻ ጽሑፉን፣ በግል የሚደረግ መግለጫውን፣ የፈራሚዎች ስብሰባ ወይም የባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባኤ ቃለ-ጉባኤውን በሚመለከተው የመንግሥት አካል ከመመዝገቡ በፊት በብሔራዊ ባንክ ማስፀደቅ አለበት፤

ሠ/ ያወጣቸው አክሲዮኖች በሙሉ የተፈረሙ ሆነው ከእነዚህም ውስጥ ቢያንስ አንድ አራተኛው በጥሬ ገንዘብ መከፈል አለበት፤ የውጭ ባንክ ተቀጥላን በተመለከተ ደግሞ ካፒታሉ ሙሉ በሙሉ አስቀድሞ በጥሬ ገንዘብ መከፈል አለበት፤

ረ/ በብሔራዊ ባንክ የተወሰነው ዝቅተኛ የተከፈለ ካፒታል በጥሬ ገንዘብ መከፈልና በምስረታ ላይ ባለው ባንክ ወይም ፈቃድ በሚሰጠው የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ ስም በዝግ የባንክ ሂሳብ ውስጥ መቀመጥ አለበት፤

ሰ/ የአመልካቹ ባንክ ተጠቃሚ ባለቤቶች ሙሉ በሙሉ ቀጣይነት ባለው መልኩ ይፋ መደረግ አለባቸው፤

ሸ/ የባንኩ ዳይሬክተሮች፣ ዋና ሥራ አስፈጻሚ እና ከፍተኛ ሥራ አስፈጻሚዎች የብሔራዊ ባንክ መመሪያ የሚያስቀምጣቸውን የተገቢነት እና የሥነ-ምግባር መስፈርቶች ማሟላት አለባቸው፤

ቀ/ ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ ያላቸው የባንክ ባለአክሲዮኖች የብሔራዊ ባንክ መመሪያ የሚያስቀምጣቸውን የተገቢነት እና የሥነ-ምግባር መስፈርቶች ማሟላት አለባቸው፤ እና

በ/ የባንኩ ህንፃና ግቢ፤ የጥበቃ ሥርዓትና የገንዘብ ማስቀመጫ ካዝና ብሔራዊ ባንክ የሚያስቀምጣቸውን መስፈርቶች ያሟሉ መሆን አለባቸው።

2/ ሊቋቋም በታሰበው ባንክ ውስጥ ማንኛውም ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ ያለው ባለአክሲዮን መካተቱን የሚቃወም ማንኛውም ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(ሐ) በተመለከተው መሠረት የመጨረሻው ማስታወቂያ በጋዜጣ ከወጣበት ቀን ጀምሮ በአሥራ አምስት ቀናት ውስጥ ተቃውሞውን ከማስረጃ ጋር በጽሑፍ ለብሔራዊ ባንክ ማቅረብ ይችላል። ብሔራዊ ባንክ ተቃውሞውን ለመመርመር የሚያስችል እርምጃ ይወስዳል። የምርመራው ውጤት በጋዜጣ ታትሞ እንዲወጣ ተደርጎ ፈቃዱን ለመስጠት ወይም ለመከልከል ታሳቢ ይደረጋል።

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተዘረዘሩት መስፈርቶች እንደተጠበቁ ሆነው፣ የባንክ ሥራ ፈቃድ ለማግኘት ተጨማሪ ሁኔታዎችን ለመደንገግ ብሔራዊ ባንክ መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

4/ ብሔራዊ ባንክ የፈቃድ ሁኔታዎችን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት ያሻሻለ እንደሆነ ማሻሻያው በሥራ ላይ እንዲውል ከታሰበበት ጊዜ ሰላሳ ቀን ቀደም ብሎ የሚመለከታቸው ባንኮች እንዲያውቁት ያደርጋል።

5/ ብሔራዊ ባንክ ማንኛውም የውጭ ባንክ እንደራሴ ቢሮ ፈቃድ ለማግኘት ሊያሟላቸው የሚገቡ ዝቅተኛ ሁኔታዎችን እና መስፈርቶችን በተመለከተ በመመሪያ ይወስናል።

5. <u>ፈቃድ ስለመስጠት</u>

1/ ብሔራዊ ባንክ በዚህ አዋጅ አንቀጽ (4) መሠረት መቅረብ ያለባቸው መረጃዎች ተሟልተው ከቀረቡበት ቀን ጀምሮ ባሉት 90 ቀናት ውስጥ በባንክ ሥራ ፈቃድ ማመልከቻው ላይ ውሳኔ ይሰጣል።

2/ ፈቃዱ የሚሰጠው በብሔራዊ ባንክ የተወሰነው የፈቃድ ክፍያ ሲከፈል ይሆናል።

3/ በዚህ አዋጅ መሠረት በብሔራዊ ባንክ የተሰጠ ፈቃድ የባንክ ሥራን ለማካሄድ የሚያስችል የመጨረሻው ፈቃድ ይሆናል።

6. <u>ሥራ ስለመጀመር</u>

ፈቃድ የተሰጠው ባንክ፣

1/ ሥራ ከመጀመሩ በፊት ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት የወንጀል እንቅስቃሴዎችን ከመለየት እና ከመከላከል ጋር የተያያዙ ሥርዓቶችን ጨምሮ አስተማማኝ የመረጃ አስተዳደር እና የውስጥ ቁጥጥር ሥርዓቶችን፣ የስጋት ሥራ አመራር ፖሊሲዎችንና ሥነ-ሥርዓቶችን እና የሰው ኃይል አደረጃጀትን እንዲሁም የባንክ ሥራ ለማከናወን አስፈላጊ የሆኑ ሌሎች መሰል ግዴታዎችን ማሟላት፣ እና

2/ ፈቃዱ ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ ባሉት አሥራ ሁለት ወራት ውስጥ ሥራ መጀመር አለበት።

7. <u>የፈቃድ እድሳት</u>

የባንክ ሥራ ፈቃድ በየዓመቱ መታደስ የሚኖርበት ሲሆን የሚታደስበት ሁኔታዎች በተመለከተ በብሔራዊ ባንክ መመሪያ የሚወሰን ይሆናል።

8. <u>ፈቃድ የተሰጣቸውን ባንኮች ዝርዝር ስለማሳተም</u>

ብሔራዊ ባንክ በዓመታዊ ሪፖርቱ ውስጥ ፈቃድ የተሰጣቸውን ባንኮች ዝርዝር አትሞ ያወጣል። በተጨማሪም በዚህ ዝርዝር ላይ የተጨመሩትን ወይም ከዝርዝሩ የተሰረዙትን ባንኮች ሰፊ ስርጭት ባላቸው ጋዜጦች እና በድረ-ገጹ ላይ አሳትሞ ያወጣል።

9. <u>ቅርንጫፍ ወይም ንዑስ ቅርንጫፍ ስለመክፈት</u>

1/ ማንኛውም ባንክ ከብሔራዊ ባንክ አስቀድሞ የጽሁፍ ፈቃድ ሳያገኝ ኢትዮጵያ ውስጥ ቅርንጫፍ ወይም ንዑስ ቅርንጫፍ መክፈት አይችልም።

2/ የባንክ ቅርንጫፍ ወይም ንዑስ ቅርንጫፍ ለመክፈት መሟላት ያለባቸው ዝቅተኛ ሁኔታዎች እና መስፈርቶች በብሔራዊ ባንክ መመሪያ የሚወሰኑ ይሆናል።

<u>ክፍል ሶስት</u>
<u>የውጭ ዜጎች በባንክ ሥራ ስለሚሳተፉበት ሁኔታ</u>

10. <u>የውጭ ዜጎች በባንክ ሥራ ስለሚሳተፉበት ሁኔታ</u>

1/ ጠቅላላ ድንጋጌዎች

ሀ/ በጥሩ መሰረት ተቋቁሞ መልካም ስም እንዲሁም ጤናማ የፋይናንስ አቋም ያለው ማንኛውም የውጭ ባንክ በከፊል ወይም ሙሉ በሙሉ በባለቤትነት የሚይዘው የውጭ ባንክ ተቀጥላ እንዲያቋቁም ወይም የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ እንዲከፍት ወይም እንደራሴ ቢሮ እንዲከፍት ወይም የባንክ አክሲዮኖችን እንዲይዝ ሊፈቀድለት ይችላል።

ለ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(ሀ) የተደነገገው ቢኖርም የውጭ ባንክ ያልሆኑ የውጭ ሀገር ዜጎች እንዲሁም በውጭ ሀገር ዜጋ በባለቤትነት የተያዙ የኢትዮጵያ ድርጅቶች የባንክ አክሲዮን እንዲይዙ ሊፈቀድ ይችላል።

ሐ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(ሀ) እና 1(ለ) የተደነገገው ቢኖርም ማንኛውም ስትራቴጂክ ኢንቨስተር በአንድ ነባር ወይም አዲስ የሀገር ውስጥ ባንክ የሚይዘው ቀጥተኛ የአክሲዮን ድርሻ ከባንኩ አጠቃላይ የተፈረመ ካፒታል ከአርባ በመቶ መብለጥ አይችልም፤ እንዲሁም ማንኛውም የውጭ ዜግነት ያለው እና እንደ ስትራቴጂክ ኢንቨስተር የማይቆጠር ወይም በውጭ ሀገር ዜጋ በባለቤትነት የተያዘ የኢትዮጵያ ድርጅት በአንድ ነባር ወይም አዲስ የሀገር ውስጥ ባንክ የሚይዘው ቀጥተኛ የአክሲዮን ድርሻ ከባንኩ አጠቃላይ የተፈረመ ካፒታል በቅደም ተከተል ከሰባት በመቶ እና ከአስር በመቶ መብለጥ አይችልም።

መ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(ሐ) የተደነገገው ቢኖርም በአንድ ባንክ ውስጥ የውጭ ዜጎች እና በውጭ ሀገር ዜጋ በባለቤትነት የተያዙ የኢትዮጵያ ድርጅቶች የሚይዙት አጠቃላይ የአክስዮን መጠን ከባንኩ የተፈረመ ካፒታል ከአርባ ዘጠኝ በመቶ መብለጥ አይችልም።

ሠ/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ውስጥ የተቀመጡት የኢንቨስትመንት ገደቦች ቢኖሩም ሌሎች ቅድመ ሁኔታዎች በሚገባ መሟላታቸው እንደተጠበቀ ሆኖ ለኢኮኖሚው ጠቀሜታ ያላቸው ስትራቴጂክ ኢንቨስትመንቶችን ለመሳብ እና/ወይም ችግር ውስጥ ላለ ባንክ እልባት በመስጠት የፋይናንስ መረጋጋትን ለማስጠበቅ ሲባል ብሔራዊ ባንክ በልዩ ሁኔታ በደንብ የተቋቋመ፣ መልካም ስም እንዲሁም ጤናማ የፋይናንስ አቋም ያላቸው የውጭ ባንኮች በግዢ አማካኝነት ነባር የሀገር ውስጥ ባንኮችን በከፊል ወይም ሙሉ በሙሉ እንዲይዙ ሊፈቅድ ይችላል።

ረ/ የውጭ ዜጎች እና ሙሉ በሙሉ በውጭ ሀገር ዜጎች በባለቤትነት የተያዙ የኢትዮጵያ ድርጅቶች በአንድ ባንክ ኢንቨስት ማድረግ የሚችሉት በቀጥተኛ የውጭ ኢንቨስትመንት አማካኝነት በውጭ ሀገር ገንዘብ ብቻ ነው።

ሰ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(ረ) የተደነገገው ቢኖርም በከፊል በውጭ ሀገር ዜጎች በባለቤትነት የተያዙ የኢትዮጵያ ድርጅቶች የውጭ ሀገር ዜጎች በድርጅቱ ውስጥ ባላቸው አጠቃላይ የባለቤትነት ድርሻ መሠረት በቀጥተኛ የውጭ ኢንቨስትመንት አማካኝነት በውጭ ሀገር ገንዘብ ኢንቨስት እንዲያደርጉ ሊፈቀድ ይችላል።

ሸ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(ረ) እና (ሰ) የተደነገገው ቢኖርም የውጭ ዜጎችን የባለቤትነት ድርሻ መጠን በተመለከተ በአጠቃላይ እና በግል የተቀመጠው ገደብ እንደተጠበቀ ሆኖ የውጭ ዜጎች እና በውጭ ሀገር ዜጎች በባለቤትነት የተያዙ የኢትዮጵያ ድርጅቶች በእያንዳንዱ የሂሳብ ዓመት መጨረሻ ከአክሲዮን ባለቤትነት የሚያገኙትን የትርፍ ድርሻ በኢትዮጵያ ብር መልሰው ኢንቨስት ሊያደርጉ ይችላሉ።

ቀ/ የውጭ ዜጎች በማንኛውም ባንክ ውስጥ ካደረጉት ኢንቨስትመንት የሚያገኙት የትርፍ ድርሻ እና የውጭ ዜግነት ያላቸው ሠራተኞች ደመወዝ እንዲሁም ከአክሲዮን ሽያጭ ወይም ከአንድ ባንክ ንብረት መጣራት የሚገኝ ገንዘብ በብሔራዊ ባንክ መመሪያ እና አግባብነት ባላቸው ሌሎች ሕጎች መሠረት ወደ ውጭ ሀገር ሊላክ ይችላል።

በ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(ቀ) የተደነገገው ቢኖርም ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል በውጭ ዜጎች በባለቤትነት የተያዙ የኢትዮጵያ ድርጅቶች የሚያገኙትን ማንኛውንም ገንዘብ መጀመሪያ ላይ በውጭ ሀገር ገንዘብ ከመቶ በተከፈለው የአክሲዮን ስሌት መጠን መሠረት ወደ ውጭ ሀገር ሊልኩ ይችላሉ።

ተ) ማንኛውም የውጭ ባንክ ተቀጥላ ወይም የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ ለባንክ ሥራ ዓላማ የሚውል ንብረት ሊይዝ ይችላል፤ እንዲሁም ለዕዳ ክፍያ በዋስትና ተይዘው የተወረሱትን ጨምሮ ሌሎች ንብረቶች በባለቤትነት መያዝ የሚችለው አግባብነት ባላቸው የሀገሪቱ ሕጎች መሠረት ይሆናል።

ቸ) ማንኛውም የውጭ ባንክ ተቀጥላ ወይም የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ ወይም በኢትዮጵያውያን እና በውጭ ዜጎች በጋራ በባለቤትነት የተያዘ ባንክ የሚተዳደርባቸውን የኩባንያ አመራር ሁኔታዎች እና መንገዶች በተመለከተ ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ ሊወስን ይችላል።

ኀ/ ማንኛውም ተቀማጭ ገንዘብ የሚቀበል እንዲሁም የማይቀበል የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ ወይም የውጭ ባንክ ተቀጥላ ተቆጣጣሪው አካል ያወጣቸውን ማናቸውም የጤናማነት መለኪያ መስፈርቶች እንደአግባብነቱ ከሀገር ውስጥ ባንኮች እኩል ማክበር አለበት።

ነ/ ለማንኛውም የውጭ ባንክ ተቀጥላ ወይም የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ ወይም የውጭ ባንክ እንደራሴ ቢሮ ፈቃድ መስጠትን እና ፈቃድ ማደስን፤ በውጭ ዜጎች ወይም በውጭ ዜጎች በባለቤትነት የተያዙ የኢትዮጵያ ድርጅቶች በማንኛውም ባንክ የሚያደርጉትን ኢንቨስትመንት፤ ፈቃድ የሚሰጣቸው የውጭ ባንክ ተቀጥላዎች እና ቅርንጫፎች ቁጥር የተመለከተ ገደብ ማውጣት እንዲሁም ተያያዥ የማጣሪያ መስፈርቶችን እና አጠቃላይ የባንክ ዘርፍ ካለው ሀብት በውጭ ዜጎች በባለቤትነት ሊያዝ በሚችለው እና በመቶኛ የሚገደብ የሀብት መጠን የተመለከቱ ተጨማሪ ዝቅተኛ ሁኔታዎችን እና መስፈርቶችን ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ ሊወስን ይችላል።

2/ የውጭ ባንክ ተቀጥላ በባንክ ሥራ ስለሚሳተፍበት ሁኔታ

ሀ/ የውጭ ባንክ ተቀጥላ ለማቋቋም የሚያስፈልገውን ዝቅተኛ የካፒታል መጠን ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ ሊወስን ይችላል።

ለ/ ማንኛውም የውጭ ባንክ ተቀጥላ ማንኛውም ዓይነት የኩባንያ ቅርጽ ቢኖረውም ከውጭ እናት ባንኩ፣ ከሌሎች ባለአክሲዮኖች (ያሉት ከሆነ) እንዲሁም ባለአክሲዮን ካልሆኑ ነዋሪነታቸው በኢትዮጵያ ከሆነ ኢትዮጵያውያን የተውጣጣ የዳይሬክተሮች ቦርድ ይኖረዋል፤ የቦርድ አባላትን ተዋጽኦ እና የአግባብነት እና የሥነ-ምግባር መስፈርቶች በተመለከተም ዝርዝሩ በብሔራዊ ባንክ መመሪያ የሚወሰን ይሆናል።

3/ የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ በባንክ ሥራ ስለሚሳተፍበት ሁኔታ

ሀ/ ማንኛውም የውጭ ባንክ በኢትዮጵያ ውስጥ ተቀማጭ ገንዘብ የሚቀበል ወይም በኢትዮጵያ ውስጥ ብድርን ጨምሮ ገንዘብ ከሌሎች ምንጮች ለማግኘት በማሰብ ተቀማጭ ገንዘብ የማይቀበል የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ እንዲከፍት ሊፈቀድ ይችላል፤ ሆኖም ሁለቱንም ዓይነት ቅርንጫፎች በአንድ ጊዜ እንዲከፍት አይፈቀድም።

ለ/ ብሔራዊ ባንክ ማንኛውም የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ በኢትዮጵያ ውስጥ ሥራ በሚሠራበት ወቅት የሚፈቀዱለትን እንቅስቃሴዎች በግልጽ የሚያስቀምጥ መመሪያ ያወጣል።

ሐ/ ማንኛውም የውጭ ባንክ በኢትዮጵያ ውስጥ ለሚከፍተው የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ ቋሚ ካፒታል መመደብ አለበት፤ ይህም ካፒታል በውጭ ምንዛሪ ወደ ሀገር ከተላለፈ በኋላ በሀገር ውስጥ ገንዘብ የሚቀየር ይሆናል፡፡ እንዲሁም በሀገር ውስጥ የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ ለመክፈት የሚያስፈልገውን ዝቅተኛ የካፒታል መጠን እና ሌሎች መስፈርቶች ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ ይወስናል፡፡

መ/ ማንኛውም የውጭ ባንክ በኢትዮጵያ ውስጥ ለሚከፍተው የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ/ፎች ሁሉንም የቅርንጫፉን/ፎቹን ዕዳ በፍጥነት ለመክፈል እና የሠራተኞቹን ሕግ-መንግሥታዊ መብት ለማክበር ዋስትና መስጠት ይኖርበታል፡፡

ሠ/ የውጭ ባንክ በሀገር ውስጥ የከፈተው የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ በማናቸውም ጊዜ ጤናማ እና ዕዳ የመክፈል አቅም የሚኖረው ስለመሆኑ ማረጋገጥ አለበት፡፡ረ/ ማንኛውም ተቀማጭ የማይቀበል የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ መሰማራት የሚፈቀድለት በማበደር፣ የብድር ክፍያዎችን በመቀበል እና ብድር የመስጠት ሂደቱን ለማቀላጠፍ የተከፈቱ የተበዳሪዎች የተቀማጭ ሂሳቦችን በማስተዳደር ላይ ብቻ ነው፤ እንዲሁም ብድሮችን እና ሌሎች ፋይናንሶችን ከውጭ ሀገር ምንጮች ሊያገኝ እና በብሔራዊ ባንክ መመሪያ እና አግባብነት ባላቸው ሌሎች ሕጎች መሠረት መጀመሪያ ላይ በተመዘገበው አግባብ መልሶ ሊከፍል ይችላል፡፡

ሸ/ ኢትዮጵያ ውስጥ ቅርንጫፍ የከፈተ ማንኛውም የውጭ ባንክ በብሔራዊ ባንክ መመሪያ የተደነገጉትን የአግባብነት እና የሥነ-ምግባር መስፈርቶች የሚያሟላ ሆኖ የውጭ ባንኩን የሚወክል፣ የውጭ ባንኩን ቅርንጫፍ አጠቃላይ የሥራ እንቅስቃሴ የሚያስተባብር፣ የተጠቃለሉ የሥራ ሪፖርቶችን የሚያቀርብ እንዲሁም ባንኩን በግንባር ቀደምነት በመወከል ከብሔራዊ ባንክ ጋር የሥራ ግንኙነት የሚያደርግ ከፍተኛ የሀገር ኦፊሰር መመደብ አለበት፡፡

4/ እንደራሴ ቢሮ ስለሚሠራው ሥራ

ሀ/ ማንኛውም የውጭ ባንክ እንደራሴ ቢሮ መሰማራት የሚችለው እንደ ጉዳይ ማስፈጸም፣ ማስተዋወቅ እና ጥናት እና ምርምር ማከናወን ባሉ የእንደራሴ ሥራዎች እና ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ በሚወስናቸው ሌሎች መሰል ሥራዎች ላይ ብቻ ነው፡፡

ክፍል አራት
ስለአክሲዮኖችና የባለአክሲዮኖች ጉባኤ

11. <u>አክሲዮኖችና የአክሲዮን መዝገብ</u>

1/ የባንክ አክሲዮኖች እኩል ዋጋ ያላቸው፣ አንድ ዓይነት የሆኑና የተመዘገቡ ተራ አክሲዮኖች ይሆናሉ።

2/ ማንኛውም ባንክ በብሔራዊ ባንክ በሚወሰነው መሠረት የባለአክሲዮኖችን ስም ዝርዝር እና አድራሻ፤ የተፈረሙ እና የተከፈሉ አክሲዮኖቻቸውን ብዛት እና የገንዘብ መጠን እንዲሁም ድምፅ የመስጠት መብታቸውን የሚያሳይ የአክሲዮን መዝገብ መያዝ አለበት።

3/ በአክሲዮን መዝገብ ላይ ያልተመዘገበ ማንኛውም የአክሲዮን ዝውውር የሕግ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

4/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከተው አክሲዮን መዝገብ በባንኩ መደበኛ የሥራ ሰዓት ሕዝብ ያለክፍያ ማየት በሚችልበት ሁኔታ በባንኩ ዋና መሥሪያ ቤት መቀመጥ አለበት። ሆኖም የአክሲዮን መዝገቡን ቅጂ በሙሉ ወይም በከፊል የሚፈልግ ማንኛውም ሰው በባንኩ የሚወሰነውን ክፍያ በመፈጸም ማግኘት ይችላል።

12. <u>አክሲዮን የመያዝ ገደብ</u>

1/ በዚህ አዋጅ በግልጽ ካልተደነገገ በስተቀር ከኢትዮጵያ ፌዴራል መንግሥት በስተቀር፦

ሀ) ማንኛውም የተፈጥሮ ሰው ከአንድ ባንክ ጠቅላላ የተፈረመ አክሲዮን ውስጥ ከሰባት በመቶ በላይ ቀጥተኛ የአክሲዮን ድርሻ ሊይዝ አይችልም፤ እና

ለ) ማንኛውም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ከአንድ ባንክ የተፈረመ አክሲዮን ውስጥ ከአሥር በመቶ በላይ ቀጥተኛ የአክሲዮን ድርሻ ሊይዝ አይችልም።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም ከአነስተኛ የፋይናንስ ተቋም ወደ ባንክ በተሸጋገረ ባንክ ውስጥ ማንኛውም የክልል መንግሥት እና የክልል መንግሥስት የልማት ድርጅቶች ሊኖራቸው የሚችለው የአክሲዮን መጠን በብሔራዊ ባንክ መመሪያ ይወሰናል።

3/ ማንኛውም ሰው በባንክ ውስጥ በቀጥታ እና በተዘዋዋሪ ሊይዘው የሚችለው አጠቃላይ የአክሲዮን ድርሻ በብሔራዊ ባንክ መመሪያ የሚወሰን ይሆናል።

4/ በአንድ ባንክ ውስጥ ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ ያለው ማንኛውም ባለአክሲዮን በሌላ ባንክ አክሲዮን መያዝ አይችልም።

5/ ማንኛውም ሰው ከባንክ በተገኘ ብድር የአንድን ባንክ አክሲዮን መግዛት አይችልም። ይህን ክልከላ በመተላለፍ የአክሲዮን ግዥ ተፈጽሞ ሲገኝ መወሰድ ስላለበት እርምጃ ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ የሚወሰን ይሆናል።

13. <u>የባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባኤ</u>

1/ ብሔራዊ ባንክ በማንኛውም ባንክ የባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባኤ ወይም የዳይሬክተሮች ስብሰባ ላይ የሚሳተፉ ታዛቢዎችን ሊመድብ ይችላል።

2/ የገንዘብ አስቀማጮችን ወይም የባለአክሲዮኖችን ጥቅም ለማስከበር ወይም የባንኩን ዘርፍ መረጋጋትና ጤናማነት ለማረጋገጥ አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ብሔራዊ ባንክ የማንኛውንም ባንክ የባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባኤ በመጥራት ባንኩን በሚመለከቱ ማናቸውም ጉዳዩች ላይ ውይይት እንዲደረግ እና ውሳኔ እንዲሰጥ ሊያደርግ ይችላል።

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተመለከተው መሠረት ብሔራዊ ባንክ የባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባኤ የጠራ እንደሆነ፦

ሀ/ የስብሰባውን አጀንዳ ያዘጋጃል፣

ለ/ የብሔራዊ ባንክ ሠራተኛ ወይም በብሔራዊ ባንክ የተሰየመ ሌላ ማንኛውም ሰው ስብሰባውን ይመራል፣

ሐ/ የባለአክሲዮኖችን ጠቅላላ ጉባኤ ምልዐተ ጉባኤ እና በጉባኤው የሚተላለፉ ውሳኔዎችን በሚመለከት በንግድ ሕጉ የተደነገጉት አግባብነት ያላቸው ድንጋጌዎች ተፈፃሚነት ይኖራቸዋል፣ እና

መ/ከጉባኤው መካሄድ ጋር የተያያዙ ወጪዎች ጉዳዩ በሚመለከተው ባንክ ይሸፈናሉ።

14. <u>ድምፅ የመስጠት እና ኢኮኖሚያዊ መብቶችን ስለመገደብ</u>

1/ ብሔራዊ ባንክ እንደ አግባብነቱ፦

ሀ/ በማንኛውም የባለአክሲዮኖች ስብሰባ ላይ በወኪል አማካኝነት ሊሰጥ በሚችለው ድምፅ ብዛት፣

ለ/ የባንክ ሠራተኞች እና የቦርድ አባላት የባለአክስዮኖች ስብሰባ ላይ በውክልና መሳተፍ ስለመቻላቸው እና

ለ/ ከባንኩ የተበደረ ማንኛውም ባለአክሲዮን በሚኖረው ድምፅ የመስጠት መብት

ላይ ገደብ ሊያስቀምጥ ይችላል።

2/ በማንኛውም ባንክ ውስጥ ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ ያለው አንድ ባለአክሲዮን ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ የሚወስናቸውን የስነ-ምግባርና የተገቢነት መስፈርቶች ሳያሟላ የቀረ እንደሆነ ብሔራዊ ባንክ የባለአክሲዮኑን ድምፅ የመስጠት መብት ሊያግድ፣ ባለአክሲዮኑ በባንኩ ውስጥ ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ እንዲኖረው ካስቻለው የአክሲዮን ድርሻ ውስጥ የተወሰነውን እንዲያስተላልፍ ሊያስገድድ እና አክሲዮኑ በዚህ መልኩ እስኪተላለፍ እና ሌሎች የተገኙ ጉድለቶች በአግባቡ እስኪታረሙ ድረስ የትርፍ ክፍፍል ድርሻ እንዳይከፈል ሊያግድ ይችላል።

ክፍል አምስት
ስለባንክ ሠራተኞችና ዳይሬክተሮች

15. የውጭ ሀገር ዜጎች በባንክ ውስጥ ስለሚቀጠሩበት ሁኔታ

1/ ማንኛውም ባንክ ከብሔራዊ ባንክ በቅድሚያ በሚሰጥ ፈቃድ በዋና ሥራ አስፈጻሚ ወይም በከፍተኛ ሥራ አስፈጻሚ የሥራ መደቦች ወይም ልዩ ዕውቀትን ወይም ሙያን በሚጠይቁ ሌሎች የሥራ መደቦች ላይ የውጭ ሀገር ዜጎችን በመመልመል ወይም በሠራተኛ ዝውውር አማካኝነት ከአምስት ዓመታት ላልበለጠ ጊዜ በጊዜያዊ ሠራተኛነት መቅጠር ይችላል። በአንድ ባንክ ውስጥ ሊኖር የሚችለውን የውጭ ሀገር ዜግነት ያላቸው ሠራተኞች ከፍተኛ ብዛት እና/ወይም መቶኛ ድርሻ ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ ሊወስን ይችላል።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው የአምስት ዓመት ጊዜ ሲያበቃ የሥራ መደቡ በኢትዮጵያ ዜጋ እንዲተካ እና እንዲሟላ መደረግ ይኖርበታል።

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተደነገገው ቢኖርም አንድ ባንክ በቂ ምክንያት አቅርቦ ጥያቄው በብሔራዊ ባንክ ከጸደቀለት በንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተቀጠረ ወይም በሠራተኛ ዝውውር አማካኝነት የተመደበ የውጭ ሀገር ዜግነት ያለው ሠራተኛ የአገልግሎት ዘመን ለተጨማሪ አምስት ዓመታት ሊራዘም ይችላል።

4/ ማንኛውም ባንክ የውጭ ሀገር ዜግነት ያለው ሰው ከቀጠረ ወይም በሠራተኛ ዝውውር አማካኝነት ከመደበ በኋላ በቂ እና አጥጋቢ በሆነ መልኩ ለኢትዮጵያውያን የዕውቀት እና የክህሎት ሽግግር መደረጉን ማረጋገጥ አለበት፤ እንዲሁም የውጭ ሀገር ዜግነት

ያላቸው ሠራተኞች ምደባ ለኢትጵያውያን በአግባቡ የዕውቀትና የክህሎት ሽግግርን መደረጉን በሚያረጋገጥ ሁኔታ መከናወን ይኖርበታል።

5/ በዚህ አንቀጽ መሠረት የተቀጠረ ወይም በሠራተኛ ዝውውር አማካኝነት የተመደበ ማንኛውም የውጭ ሀገር ዜጋ በሌላ የውጭ ሀገር ዜጋ የተተካ እንደሆነ በምትክነት የተቀጠረው ወይም የተመደበው ሠራተኛ የአገልግሎት ዘመን ከመጀመሪያው ሠራተኛ የአገልግሎት ዘመን ላይ ከቀረው ጊዜ የበለጠ ሊሆን አይችልም።

6/ ማንኛውም የውጭ ሀገር ዜጋ የሆነ ሠራተኛ ወይም ዳይሬክተር በብሔራዊ ባንክ የተቀመጡትን የአግባብነት እና የሥነ-ምግባር መስፈርቶች ሳያሟላ ከቀረ፣ በኢትዮጵያ የውስጥ የፖለቲካ ጉዳይ ላይ ተሳትፎ ከተገኘ እና/ወይም በማንኛውም የእምነት ማጉደል ወይም የማጭበርበር ወንጀል በኢትዮጵያ ውስጥ ወይም በሌላ ሀገር ጥፋተኛ መሆኑ የተረጋገጠ እንደሆነ ባንኩ ሠራተኛውን ወይም ዳይሬክተሩን ወዲያውኑ ከሥራ በማሰናበት ጉዳዩን ለብሔራዊ ባንክ ማሳወቅ ይኖርበታል።

7/ የውጭ ሀገር ዜጎችን በባንክ ውስጥ ከመቅጠር ወይም በሠራተኛ ዝውውር ከመመደብ ጋር የተያያዙ ተጨማሪ ሁኔታዎችን ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ ሊወስን ይችላል።

16. <u>የዳይሬክተሮች እና የሥራ አስፈጻሚዎች ሹመት</u>

1/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 17 ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም ዳይሬክተር ታማኝ፣ ሀቀኛ፣ ጠንቃቃና መልካም ዝና ያለው እንዲሁም አግባብነት ባለው መመሪያ ውስጥ የተቀመጡትን የአግባብነት እና የሥነ-ምግባር መስፈርቶች በማንኛውም ጊዜ ለብሔራዊ ባንክ አጥጋቢ በሆነ መልኩ ማሟላት የሚችል ሰው መሆን አለበት።

2/ የባንክ የዳይሬክተሮች ቦርድ ገለልተኛ የሆኑ ዳይሬክተሮችን በውስጡ ማካተት ይኖርበታል።

3/ የባንክ ሥራ ፈቃድ በሚሰጥበት ጊዜም ሆነ በሌላ ማናቸውም ጊዜ የሚደረግ የማንኛውም ባንክ ዳይሬክተር፣ ዋና ሥራ አስፈጻሚ ወይም ከፍተኛ ሥራ አስፈጻሚ ሹመት በብሔራዊ ባንክ በጽሑፍ ካልፀደቀ በስተቀር ተቀባይነት አይኖረውም።

4/ ብሔራዊ ባንክ አዲስ የተመረጡ የባንክ ዳይሬክተሮችን ሹመት በጽሑፍ እስኪያፀድቅ ድረስ የነባር ዳይሬክተሮች የሥራ ዘመን ሳይቋረጥ መቀጠል ይኖርበታል።

5/ ብሔራዊ ባንኩ

ሀ/ ዳይሬክተሮች ማሟላት የሚገቧቸውን የችሎታ መመዘኛዎች፣

ለ/ የአንድ ባንክ ዳይሬክተሮች ቦርድ ሊኖረው የሚገባውን ዝቅተኛ የዳይሬክተሮች ቁጥር እና ገለልተኛ ዳይሬክተሮችን ጨምሮ ሊኖር ስለሚገባው የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላት ስብጥር፣

ሐ/ የአንድን ባንክ የዳይሬክተሮች ቦርድ ተግባራት እና ኃላፊነቶች እንዲሁም መልካም የኩባንያ አስተዳደር፣

መ/ አንድ ዳይሬክተር በማንኛውም ባንክ ሊያገለግል የሚችልበትን ከፍተኛ የሥራ ዘመንና በድጋሚ ለመመረጥ የሚያበቁትን ሁኔታዎች፣ እና

ሠ/ ለዳይሬክተሮች የሚከፈለውን የክፍያ ጣሪያ፣ በሚመለከት መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

6/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 የተደነገገው ቢኖርም የአንድ ባንክ ሠራተኞች የባንኩ የዳይሬክተሮች ቦርድ አባል ሆነው እንዲያገለግሉ የሚፈቀድ ወይም የማይፈቀድ መሆኑን በተመለከተ እንዲሁም የሚፈቀድ ከሆነ በአንድ ባንክ የዳይሬክተሮች ቦርድ ውስጥ በአባልነት እዲያገለግሉ ሊመረጡ የሚችሉ የባንኩ ሠራተኞች ከፍተኛ ቁጥር በተመለከተ ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ ሊወስን ይችላል።

17. <u>ክልከላዎች</u>

1/ በኢትዮጵያ ውስጥም ሆነ ከኢትዮጵያ ውጭ እምነት በማጉደል ወይም በማጭበርበር ወንጀል ተከሶ በፍርድ ቤት የጥፋተኝነት ውሳኔ የተሰጠበት ማንኛውም ሰው የባንክ ዳይሬክተር ወይም ሠራተኛ መሆን አይችልም።

2/ ብሔራዊ ባንክ አስቀድሞ ካልፈቀደለት በስተቀር በኢትዮጵያ ውስጥም ሆነ በውጭ አገር በሚገኝ በአመራር ጉድለት፣ በኪሳራ ወይም በሌሎች ማናቸውም ተያያዥ ምክንያቶች የተነሣ የፈረሰ ባንክ ዳይሬክተር፣ ዋና ሥራ አስፈፃሚ ወይም ከፍተኛ ሥራ አስፈፃሚ የነበረ ወይም በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ በባንኩ ሥራ አመራር ውስጥ በሌላ መልኩ የተሳተፈ ማንኛውም ሰው የባንክ ዳይሬክተር፣ ዋና ሥራ አስፈፃሚ ወይም ከፍተኛ ሥራ አስፈፃሚ ሊሆን ወይም በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ በሌላ ማንኛውም የባንክ ሥራ አመራር ውስጥ ሊሳተፍ አይችልም።

3/ የማንኛውም ፋይናንስ ተቋም ዳይሬክተር በተመሳሳይ ጊዜ የማንኛውም ባንክ ዳይሬክተር ሆኖ ሊያገለግል አይችልም። በተጨማሪም አሥር በመቶና ከዚያ በላይ

የባለቤትነት ድርሻው እንዲህ ባለው ዳይሬክተር ወይም ዋና ሥራ አስፈፃሚ የተያዘ የንግድ ድርጅት የባንኩ ዳይሬክተር ሆኖ ሊያገለግል አይችልም።

4/ ማንኛውም የባንክ ሠራተኛ የዚያው ባንክ የዳይሬክተሮች ቦርድ ሊቀመንበር ወይም የማንኛውም ሌላ ባንክ ዳይሬክተር ሊሆን አይችልም።

18. <u>ከባንክ ሥራ አመራር ራስን ስለማግለል</u>

ማንኛውም የባንክ ዳይሬክተር ወይም ዋና ሥራ አስፈፃሚ ወይም ከፍተኛ ሥራ አስፈፃሚ ወይም በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ በባንክ ሥራ አመራር የሚሳተፍ ሰው፦

1/ እራሱ ወይም እርሱ ዳይሬክተር ወይም ሥራ አስፈፃሚ ሆኖ የሚሠራበት የንግድ ድርጅት ከስራአለሁ ብሎ ያመለከተ ወይም በፍርድ ቤት የኪሳራ ውሳኔ የተሰጠበት እንደሆነ ወይም የእራሱ ወይም የኩባንያው ንብረት በኪሳራ ምክንያት በፍርድ ቤት ትዕዛዝ በቁጥጥር ሥር የዋለበት ወይም ብድር ባለመክፈሉ ምክንያት በባንክ የተወረሰበት እንደሆነ፤

2/ የባንክም ሆነ ሌላ ብድር ወይም ታክስ ባለመክፈሉ ተከሶ የተፈረደበት እንደሆነ፤

3/ ወይም እርሱ ዳይሬክተር ወይም ሥራ አስፈፃሚ ሆኖ የሚሠራበት የንግድ ድርጅት ከማናቸውም የፋይናንስ ተቋማት የተወሰዱ ብድሮች ጊዜያቸውን ጠብቀው ባለመከፈላቸው ምክንያት በብሔራዊ ባንክ መመሪያ መሠረት የተበላሸ የብድር መደብ ውስጥ የተካተቱ እንደሆነ ፣ ወይም

4/ የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ የወሰናቸውን ማናቸውም የችሎታ መመዘኛዎች ያላሟላ እንደሆነ እራሱን ከባንክ ሥራ አመራር ማግለል አለበት።

19. <u>በብሔራዊ ባንክ ስለሚወሰድ የማገድና የማሰናበት እርምጃ</u>

1/ ብሔራዊ ባንክ በቂ ነው ብሎ በሚያምንበት ምክንያት የማንኛውንም ባንክ ዳይሬክተር፣ ዋና ሥራ አስፈጻሚ ወይም ከፍተኛ ሥራ አስፈጻሚ ከሥራ ማገድ ወይም ማሰናበት ይችላል።

2/ ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ዓላማ ሲባል "በቂ ምክንያት" የሚለው የሚከተሉትን ያካትታል፤

ሀ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ (17) እና (18) የተደነገጉትን አለማክበር፣

ለ/ ማንኛውም ባንክ የብሔራዊ ባንክ መመሪያዎችን እና ሌሎች አግባብነት ያላቸው ሕጎችን በስፋት ጥሶ ሲገኝ፣ እና

ሐ/ በብሔራዊ ባንክ መመሪያ መሠረት የሚወሰን ሆኖ የማንኛውም ባንክ ዳይሬክተር፣ ዋና ሥራ አስፈፃሚ ወይም ከፍተኛ ሥራ አስፈፃሚ የፈፀመው ማንኛውም ድርጊት የፋይናንስ ክፍለ ኢኮኖሚውን መረጋጋት፣ ኢኮኖሚውን ወይም የሕዝብን ጥቅም አደጋ ላይ የሚጥል እንደሆነ።

3/ ብሔራዊ ባንክ ማንኛውንም የባንክ ዳይሬክተር ከኃላፊነት በሚያሰናብትበት ጊዜ የዳይሬክተሩ መሰናበት የቀሪዎቹን ዳይሬክተሮች ቁጥር ከአጠቃላይ የባንኩ የዳይሬክተሮች ቦርድ ከግማሽ በታች የሚያወርደው ከሆነ ብሔራዊ ባንክ ወዲያውኑ የዳይሬክተሮች ቦርዱን ኃላፊነት ተረክቦ በሰላሳ ቀናት ውስጥ የባለአክሲዮኖች ስብሰባ በመጥራት በተሰናበተው/ቱት ዳይሬክተር/ሮች ምትክ ምርጫ እንዲካሄድ ያደርጋል።

4/ ብሔራዊ ባንክ ማንኛውንም የባንክ ዋና ሥራ አስፈጻሚ ወይም ከፍተኛ ሥራ አስፈጻሚ ከሥራ ያሰናበተ እንደሆነ የዚያ ባንክ የዳይሬክተሮች ቦርድ ክፍት ቦታውን የብሔራዊ ባንክ መመሪያዎች እና ሌሎች አግባብነት ያላቸው ሕጎች የሚያስቀምጧቸውን መስፈርቶች በሚያሟላ ሰው ወዲያውኑ መተካት አለበት።

ክፍል ስድስት
የፋይናንስ ግዴታዎችና ገደቦች

20. ተፈላጊውን ካፒታል ስለመያዝ

1/ ባንኮች መያዝ ያለባቸው አነስተኛ የካፒታል መጠንና መጠባበቂያ እንዲሁም እነዚህ የሚሰሉባቸው ቀመሮች ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናሉ።

2/ ብሔራዊ ባንክ እያንዳንዱ ባንክ ያለውን የሥራ ባህሪ እና የአደጋ ተጋላጭነት መጠን እንዲሁም ዓለምአቀፍ ደረጃዎችን መሠረት በማድረግ አንድ ባንክ ከዝቅተኛው መጠን ከፍ ያለ ካፒታል እና መጠባበቂያ እንዲይዝ በየጊዜው ሊያስገድድ ይችላል።

3/ ብሔራዊ ባንክ የማንኛውም ባንክ ካፒታል ከተወሰነው አነስተኛ መጠን በታች ነው ብሎ ሲያምን ባንኩ በተወሰነ ጊዜ ውስጥ ሁኔታውን ለማስተካከል የሚያስችሉ እርምጃዎችን እንዲወስድ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል።

4/ ማንኛውም ባንክ በካፒታሉ ላይ ያሉ ችግሮች በሙሉ መወገዳቸው በብሔራዊ ባንክ ሳይረጋገጥ ማንኛውንም የትርፍ ድርሻ ማወጅ፣ የባለአክሲዮኖች ሂሣብ ውስጥ ማስገባት ወይም ለባለአክሲዮኖች መክፈል አይችልም።

21. <u>ሕጋዊ የመጠባበቂያ ሂሳብ ስለመያዝ</u>

1/ ማንኛውም ባንክ የእያንዳንዱ ሂሳብ ዓመት መጨረሻ ላይ ካገኘው የተጣራ ትርፍ ቢያንስ ሃያ አምስት በመቶ ወደ ሕጋዊ የመጠባበቂያ ሂሳቡ ማዛወር አለበት።

2/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም የባንኩ የመጠባበቂያ ሂሳብ ከካፒታሉ ጋር እኩል በሚሆንበት ጊዜ ባንኩ ከተጣራ ትርፉ ላይ በየዓመቱ የሚይዘው የመጠባበቂያ ሂሳብ መጠን ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል።

3/ ብሔራዊ ባንክ ሕጋዊ የመጠባበቂያ ሂሳብ ዝቅ የሚደረግባቸውን ሁኔታዎች በመመሪያ ሊወስን ይችላል።

22. <u>በቂ ገንዘብ-አከል ንብረትና የመጠባበቂያ ገንዘብ ስለመያዝ</u>

1/ ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ማንኛውም ባንክ በቂ ገንዘብ-አከል ንብረቶችን መያዝ አለበት።

2/ ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) አፈፃፀም "ገንዘብ-አከል ንብረት" ማለት የሚከተሉትን ያጠቃልላል፦

ሀ/ ጥሬ ገንዘብ፣

ለ/ በብሔራዊ ባንክ ያለ ተቀማጭ ገንዘብ፣

ሐ/ በብሔራዊ ባንክ በየጊዜው ተቀባይነት አላቸው ተብለው የሚወሰኑ ሌሎች ገንዘብ-አከል ንብረቶች።

3/ እያንዳንዱ ባንክ ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት በብሔራዊ ባንክ በተከፈተ ሂሳብ መጠባበቂያ ገንዘብ በጥሬ ገንዘብ ማስቀመጥ አለበት።

4/ በዚህ አንቀጽ መሠረት ገንዘብ-አከል ንብረትና የመጠባበቂያ ገንዘብ ግዴታዎችን ያላሟላ ማንኛውም ባንክ ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት የገንዘብ መቀጫ እንዲከፍል እና ሌሎች አስተዳደራዊ እርምጃዎች እንዲወሰዱበት ይደረጋል።

23. ፕሮቪዥንና የእርጅና ቅናሽ የመያዝ እንዲሁም ኪሳራ የመሸፈንና የማጣጣት ግዴታዎች

1/ ማንኛውም ባንክ ለሚከተሉት ሂሳቦች ፕሮቪዥን መያዝ አለበት፤

ሀ/ ለተበላሹ ብድሮች፣ ቅድመ ክፍያዎች እና ሌሎች ተሰብሳቢ ሂሳቦች፣

ለ/ ባንኩ የካፒታልና መጠባበቂያ ግዴታዎቹን ማሟላቱን ለማረጋገጥ ስሌት ሲሠራ ከግምት ውስጥ ላልገቡ ዕዳዎችና ሊያጋጥም ለሚችል የዕዳ ተጠያቂነት ጭምር በዋስትና ለተሰጡና በዋስትና መሠረት ባንኩ ከሕዝብ ለሚፈለግበት ዕዳ ክፍያ ሊያገለግሉ ለማይችሉ ንብረቶች ዋጋ፣ እና

ሐ/ ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ለሚወሰኑ ሌሎች ሂሳቦች።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚያዘው የፕሮቪዥን መጠንና የሚሰላበት ዘዴ ሰፊ ተቀባይነት ባላቸው ዓለም አቀፍ የሂሳብ አያያዝ ደረጃዎች መሠረት ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል።

3/ ማንኛውም ባንክ ለቋሚ ንብረቶች የሚይዘውን የእርጅና ቅናሽ ተቀባይነት ባለው የዓለም አቀፍ የፋይናንስ ሪፖርት አቀራረብ ደረጃ መሠረት ማስላት አለበት።

4/ ማንኛውም ባንክ የካፒታል ወጪዎችን ቢበዛ በአምስት ዓመት ውስጥ ማጣጣት አለበት።

5/ ማንኛውም ባንክ በሥራ ሂደት የደረሱና የተጠራቀሙ ኪሣራዎችን በየዓመቱ በሚያገኘው የተጣራ ትርፍ ሙሉ በሙሉ መሸፈን አለበት። እንዲህ ዓይነት ኪሣራዎች ሙሉ በሙሉ እስከሚሸፈኑ ድረስ ባለአክሲዮኖች ትርፍ አይከፋፈሉም።

6/ ብሔራዊ ባንክ ማንኛውም ባንክ የካፒታልና የፕሮቪዥን ሂሣብ ግዴታዎቹን ማክበሩን ለማረጋገጥ አስፈላጊ የሆነውን ስሌት በሚሠራበት ጊዜ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)፣ (3) እና (4) መሠረት የተያዘውን ፕሮቪዥንና የቋሚ ንብረቶች የእርጅና ቅናሽ ሂሣብና የተደረገውን የካፒታል ወጪዎች ማጣጣት በቂነት ታሳቢ በማድረግ አስፈላጊውን ማስተካከያ ያደርጋል።

7/ ማንኛውም ባንክ፣

ሀ/ ማንኛውም የባንኩ ዳይሬክተር ወይም ሠራተኛ በቸልተኝነት ወይም እምነት በማጉደል የሚያደርሰውን ኪሣራ እና በሌላ ማንኛውም ያልተጠበቀ ክስተት ወይም ሁኔታ የተነሣ የሚደርስ ማንኛውንም ኪሣራ ለመሸፈን የሚያስችልና ለዚሁ ጉዳይ ብቻ የተያዘ የመጠኑ በቂነት በብሔራዊ ባንክ የተረጋገጠ ልዩ የመጠባበቂያ ሂሣብ ይይዛል፣ ወይም

ለ/ እንዲህ ዓይነቱን ኪሣራ ለመሸፈን የመጠኑና የውሉ በቂነት በብሔራዊ ባንክ የተረጋገጠ የመድን ውል ይገባል፣

ሐ/ በአለም አቀፍ የፋይናንስ ሪፖርት አቀራረብ ደረጃ አተገባበር ጋር በተያያዘ አስፈላጊ የሆኑ መጠባበቂያዎችን ይይዛል።

24. <u>በአንዳንድ የባንክ አገልግሎቶች ላይ ስለሚጣሉ ገደቦች</u>

1/ ማንኛውም ባንክ በሚያደርገው ኢንቨስትመንትና በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ለማንኛውም ሰው፣ ለባንኩ ተዛማጅነት ያላቸውን ጨምሮ በሚሰጠው ብድር ወይም ሌላ የብድር አገልግሎት፣ የገንዘብ ዋስትና ወይም ባንኩ በሚገባቸው ሌሎች ግዴታዎችና ውሎች ላይ የሚጣሉ ገደቦችና ሁኔታዎችን በሚመለከት ብሔራዊ ባንክ መመሪያ ያወጣል።

2/ ማንኛውም ባንክ የራሱን አክሲዮን በዋስትና በመያዝ ብድር ማበደር አይችልም።

<u>ክፍል ሰባት</u>
<u>ስለፋይናንስ መዝገቦችና የውጭ አዲተር ሹመት</u>

25. <u>ስለፋይናንስ መዝገቦች</u>

1/ ማንኛውም ባንክ፦

ሀ/ የባንኩን ሁኔታ በግልፅና በትክክል ለማሳየት፣

ለ/ የባንኩን ሥራና የገንዘብ ቁመና ለማስረዳት እና

ሐ/ ባንኩ በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎችና ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት ሥራውን እያካሄደ መሆን ያለመሆኑን ብሔራዊ ባንክ መወሰን እንዲችል ማረጋገጥ በሚያስችል፣

ሁኔታ የፋይናንስ መግለጫ መዝገቦችን መያዝ አለበት።

2/ ማንኛውም ባንክ ለእያንዳንዱ የሥራ እንቅስቃሴ ዓይነት መዝገብና ሰነዶችን መያዝ አለበት፡፡ የእነዚህን ሰነዶች አቀራረብና በውስጣቸውም የሚመዘገቡትን ጉዳዮች ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ ሊወስን ይችላል፡፡

26. <u>የውጭ ኦዲተሮችን ስለመሾም</u>

1/ ማንኛውም ባንክ የውጭ ኦዲተሮችን መሾም ያለበት ሲሆን የኦዲተሮቹ ሹመትም በብሔራዊ ባንክ መጽደቅ አለበት፡፡ ብሔራዊ ባንክ በቂ ዕውቀት ወይም ገለልተኝነት የለውም ወይም ተቀባይነት ያላቸውን የሙያ ደረጃዎችን ሥራ ላይ አያውልም ወይም አይከተልም ብሎ ያመነውን የውጭ ኦዲተርን ሹመት ውድቅ የማድረግ እና የመሰረዝ ሥልጣን አለው፡፡

2/ የሚከተሉት ሰዎች የማንኛውም ባንክ የውጭ ኦዲተር ሆነው መሾም አይችሉም፤

ሀ/ የባንኩ ባለአክሲዮን፣ ዳይሬክተር ወይም ሠራተኛ፣

ለ/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ተራ ፊደል /ሀ/ የሚሸፈን ሰው የትዳር ጓደኛ ወይም በአንደኛ ደረጃ የሥጋ ወይም የጋብቻ ዘመድ፣ እና

ሐ/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ተራ ፊደል /ሀ/ ወይም /ለ/ የሚሸፈን ሰው የሥራ ባልደረባ ወይም ሽሪክ የሆነበት የኦዲት ድርጅት፡፡

3/ ማንኛውም ባንክ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የውጭ ኦዲተር ያልሾመ እንደሆነ ብሔራዊ ባንክ የውጭ ኦዲተር ይሾምለታል፡፡

4/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የተሾመ የውጭ ኦዲተር የአገልግሎት ዘመን እስከ ቀጣዩ የባንኩ ዓመታዊ መደበኛ የባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባኤ ድረስ ይሆናል፡፡

5/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት ኦዲተር የተሾመለት ማንኛውም ባንክ ለተሾመው ኦዲተር የሚከፈለውን የአገልግሎት ክፍያ ብሔራዊ ባንክ በሚሰጠው መመሪያ መሠረት መፈጸም አለበት፡፡

6/ በማናቸውም ባንክ የውጭ ኦዲተር ሆኖ የተሾመ ሰው በመደበኛ የሥራ ሂደትና ለማንኛውም ሰው ከሚሰጠው አገልግሎት ባልተለየ ሁኔታ ካልሆነ በስተቀር በዚያው ባንክ ሂሳብ መያዝ ወይም ከባንኩ ማንኛውንም ዓይነት ብድር ወይም ሌላ አገልግሎት ማግኘት አይችልም፡፡

7/ የማንኛውም ባንክ የውጭ ኦዲተር የተሾመበት የአገልግሎት ጊዜ ሳያበቃ በማንኛውም ምክንያት ሥራውን ያቋረጠ እንደሆነ ባንኩ ይህንኑን ለብሔራዊ ባንክ ወዲያውኑ ማሳወቅ አለበት።

8/ የውጭ ኦዲተር የሚሾምበት ሁኔታ፣ የውጭ ኦዲተር የሹመት ዘመን፣ የኦዲት ሥራ ጥልቀትና ሽፋን፣ የኦዲት ባለሙያዎች ዕውቀትና ሙያ፣ በየጊዜው ኦዲስ ኦዲተር ከመሾም ጋር የተያያዙ መስፈርቶች እንዲሁም ኦዲት ሪፖርት ለብሔራዊ ባንክ እና ለባንኩ ዓመታዊ የባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባኤ የሚቀርብበት የጊዜ ገደብ እና ሌሎች ተዛማጅ ጉዳዮች በብሔራዊ ባንክ መመሪያ የሚወሰን ይሆናል።

27. <u>የውጭ ኦዲት ሪፖርት</u>

1/ የማንኛውም ባንክ የውጭ ኦዲተር የኦዲት ግኝቶችንና ምክረ-ሀሳቦችን በማካተት የተሟላ የኦዲት ሪፖርት ብሔራዊ ባንክ በሚወስነው የጊዜ ገደብ መሠረት ለብሔራዊ ባንክ ማቅረብ አለበት።

2/ ብሔራዊ ባንክ የቀረበውን የውጭ ኦዲት ሪፖርት ካላመነበት ከሚመለከተው ተቆጣጣሪ አካል ጋር በመተባበር ሁለተኛ የሂሳብ ምርመራ እንዲከናወን ወይም ሌላ የውጭ ኦዲተር በአስቸኳይ በመሾም ሂሳቡ እንደገና እንዲመረመር ማድረግ ይችላል። አዲስ የተሾመው የውጭ ኦዲተር የአገልግሎት ክፍያ በብሔራዊ ባንክ በሚሰጠው መመሪያ መሠረት በባንኩ ይከፈላል።

3/ የማንኛውም ባንክ የውጭ ኦዲተር የሂሳብ ምርመራ ተግባሩን በሚያከናውንበት ወቅት፦

ሀ/ የዚህ አዋጅ፣ የሌሎች አግባብነት ያላቸው ሕጎች ወይም በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡ ደንቦች ወይም መመሪያዎች ድንጋጌዎች በከፍተኛ ደረጃ መጣሳቸውን ወይም ያለመከበራቸውን፣

ለ/ በባንኩ ወይም በማንኛውም የባንኩ ዳይሬክተር ወይም ሠራተኛ የማጭበርበር ወይም ሌላ የእምነት ማጉደል ወንጀል መፈጸሙን፣

ሐ/ የባንኩን ካፒታል 25 በመቶ ወይም ከዚያ በላይ በሆነ መጠን የሚቀንስ፣ ወይም ከ25 በመቶ በታች በሆነ መጠን የሚቀንስ ቢሆንም ባንኩ ለጥንቃቄ ሲባል በብሔራዊ ባንክ የተቀመጡ የጤናማነት መለኪያ መስፈርቶች ማክበሩን መቀጠል እንዳይችል የሚያደርግ ኪሳራ የደረሰ መሆኑን፣

መ/ ባንኩ ሥራውን ማካሄዱን ለመቀጠል ያለውን አቅም የሚጎዳ ወይም የገንዘብ አስቀማጮችን ወይም የአበዳሪዎችን ጥቅም አደጋ ላይ የሚጥል ከባድ የሆነ የአሠራር ጉድለት የተከሰተ መሆኑን፣

ረ/ ባንኩ ግዴታውን በአግባቡ ለመወጣት የሚያስችለው በቂ የገንዘብ አከል ንብረት የሌለው መሆኑን፣ ወይም

ሠ/ ሌሎች ማናቸውም ከባድ የአሠራር ጉድለቶች ወይም ጥፋቶች መከሰታቸውን፣

ያወቀ እንደሆነ

ጉዳዩን ለብሔራዊ ባንክ እና ለሚመለከታቸው ሌሎች አካላት ወዲያውኑ ማሳወቅ አለበት።

4/ ብሔራዊ ባንክ በማንኛውም ጊዜ የማንኛውንም የባንክ የውጭ ኦዲተር ጠርቶ ኦዲት የሚያደርገውን ባንክ የተመለከቱ ጉዳዮች ላይ ውይይት ሊያካሂድ ይችላል።

ክፍል ስምንት

መረጃ ስለመስጠት፣ ሪፖርት ስለማቅረብ እና በባንኮች ላይ ስለሚካሄድ ምርመራ

28. ሪፖርት ስለማቅረብ እና መረጃ ስለመስጠት

1/ ማንኛውም ባንክ የተፈረሙ የፋይናንስ መግለጫዎችንና ሌሎች በብሔራዊ ባንክ የሚወሰኑ ሪፖርቶችን ብሔራዊ ባንክ በሚወስነው የጊዜ ገደብ ውስጥ፣ የሪፖርት ማቅረቢያ ቅጽ እና የማስገቢያ ዘዴ ለብሔራዊ ባንክ ማቅረብ አለበት።

2/ ማንኛውም ባንክ፣

ሀ/ በኦዲተር የተመረመረና የሥራ እንቅስቃሴውን የሚያሳይ የሂሳብ ሚዛንና የትርፍና ኪሳራ መግለጫዎችን በሁሉም የባንኩ የሥራ ቦታዎች፣ ቅርንጫፎችና ንዑስ ቅርንጫፎች ግልጽ በሆነ ቦታ ዓመቱን ሙሉ እንዲታዩ ማድረግ አለበት፣

ለ/ የሂሳብ ሚዛን እንዲሁም የትርፍና ኪሳራ መግለጫ ማብራሪያ ጽሑፎችን አባሪ በማድረግ ሰፊ ስርጭት ባለው ጋዜጣ እና በባንኩ ድረ-ገጽ ላይ አሳትሞ ያወጣል።

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የፋይናንስ መግለጫዎችን ለሕዝብ እይታ ዝግጁ የማድረጉና የማሳተሙ ተግባር የባለአክሲዮኖች ዓመታዊ መደበኛ ጠቅላላ ጉባኤ በተካሄደ በሁለት ሳምንታት ውስጥ መፈጸም አለበት።

4/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) የተደነገገው ቢኖርም የመንግሥት ባንክ የዳይሬክተሮች ቦርድ የሂሳብ ዓመቱ በተዘጋ በአራት ወራት ውስጥ የፋይናንስ መግለጫዎቹን ለማጽደቅ ተመሳሳይ ስብሰባ ማድረግ አለበት፤ የፋይናንስ መግለጫዎችን ለሕዝብ እይታ ዝግጁ የማድረጉና ሰፊ ስርጭት ባለው ጋዜጣ እና በድረ-ገጹ ላይ የማሳተሙ ተግባር የመንግሥት ባንኩ የዳይሬክተሮች ቦርድ የፋይናንስ መግለጫዎቹን ባጸደቀ በሁለት ሳምንታት ውስጥ መፈጸም አለበት።

5/ ብሔራዊ ባንክ አግባብነት አላቸው ብሎ የሚያምንባቸውን ማናቸውንም መረጃዎች ከባንኮች መጠየቅና ማግኘት ይችላል፤ ሆኖም መረጃዎቹ፤

ሀ/ የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ለማስፈጸም ሲባል፣

ለ/ የባንኮችን የፋይናንስ ጤናማነት ለማረጋገጥ፣

ሐ/ በሕግ ለተፈቀደላቸው ሰዎች፣

መ/ ብሔራዊ ባንክ ተጠሪ ለሆነለት አካል፣

ሠ/ በፍርድ ቤት በመታዘዙ፣ ወይም

ረ/ ኢትዮጵያ የገባችባቸውን ዓለም አቀፍ ግዴታዎች ለመወጣት ሲባል፣

ካልሆነ በቀር ለማንኛውም ሰው ተላልፈው አይሰጡም።

6/ የማንኛውም ባንክ የዳይሬክተሮች ቦርድ የሚከተሉት ሁኔታዎች በባንኩ ሲከሰቱ ወይም ሊከሰቱ ይችላሉ ብሎ ሲገምት ሁኔታውን በጋራም ሆነ በተናጠል ወዲያውኑ ለብሔራዊ ባንክ በጽሁፍ ማሳወቅ አለበት፤

ሀ/ ለገንዘብ አስቀማጮች እና ለሌሎች አበዳሪዎች ያለበትን ግዴታ ባንኩ መወጣት የማይችል ሲሆን፣

ለ/ ለገንዘብ አስቀማጮች ወይም ለሌሎች አበዳሪዎች ክፍያዎችን በወቅቱ ለመፈጸም ባንኩ ሊሳነው የሚችል ከሆነ፣ ወይም

ሐ/ ባንኩ የሚገኝበት ሁኔታ መደበኛ የሥራ እንቅስቃሴ ፍሰት እና ጤናማነቱ ላይ አደጋ ላይ የሚጥል እንደሆነ።

29. <u>በባንኮች ላይ ስለሚካሄድ ምርመራ</u>

1/ ብሔራዊ ባንክ በቦታው ሳይገኝ ከሚያደርገው ምርመራ በተጨማሪ በየጊዜው ወይም በማንኛውም ጊዜ ያለቅድሚያ ማስጠንቀቂያ በማንኛውም ባንክ ላይ በቦታው ተገኝቶ ምርመራ ማካሄድ ወይም እንዲካሄድ ማድረግ ይችላል።

2/ ከጠቅላላው ገንዘብ አስቀማጮች በቁጥር አንድ አምስተኛ ወይም በባንኩ ዘንድ ካለው ጠቅላላ ገንዘብ ውስጥ አንድ ሶስተኛ አስቀማጭ የሆኑ አመልካቾች በአንድ ባንክ ላይ ምርመራ ማካሄድ አስፈላጊ መሆኑን የሚያስረዳ መረጃ አያይዘው ጥያቄ ካቀረቡ ወይም ከኢትዮጵያ የተቀማጭ ገንዘብ መድን ፈንድ ጥያቄ ከቀረበ ብሔራዊ ባንክ ማመልከቻ የቀረበበት ባንክ በጤናማ ሁኔታ ላይ መገኘቱንና የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች እንዲሁም በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡ ደንቦችና መመሪያዎች የባንኩን የሥራ እንቅስቃሴ በመምራት ሂደት ውስጥ መከበራቸውን ለማረጋገጥ ሚስጥራዊነቱን በጠበቀ መንገድ ምርመራ ማካሄድ ወይም እንዲካሄድ ለማድረግ ይችላል።

3/ በባንኮች ላይ የሚካሄድ የምርመራ ሥራ በአንድ ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ የብሔራዊ ባንክ መርማሪዎች ወይም ለዚህ ዓላማ ሲባል ብሔራዊ ባንክ በሚቀጥራቸው ሌሎች እምነት በሚጣልባቸውና ብቃት ባላቸው ባለሙያዎች ሊካሄድ ይችላል።

4/ በማንኛውም ባንክ ላይ ምርመራ እንዲያካሂዱ በብሔራዊ ባንክ የተመደቡ ሰዎች ምርመራውን በሚገባ ለማከናወን እንዲያስችላቸው የባንኩን መዝገቦችና አሠራሮች በተመለከተ መረጃዎችንና ማብራሪያዎችን የባንኩ ሠራተኞች እንዲሰጧቸው የመጠየቅ ሥልጣን አላቸው።

5/ ማንኛውንም ባንክ በመመርመር ሂደት የተሰበሰቡ መረጃዎች ምርመራውን ባካሄዱት ሰዎች እና መረጃው በቀረበላቸው የሥራ ኃላፊዎች በሚስጥር መያዝ አለበት።

30. <u>የምርመራ ሪፖርት</u>

1/ የምርመራው ረቂቅ ሪፖርት ለተመርማሪው ባንክ እንዲደርሰው ተደርጎ በሪፖርቱ ላይ አስተያየቱን እንዲሰጥ ዕድል ይሰጠዋል።

2/ ለብሔራዊ ባንክ የቀረበው የምርመራ ሪፖርት ይዘት፣

ሀ/ ምርመራውን ባካሄዱት ሰዎች እንዲሁም ምርመራው በተደረገበት ባንክ ዳይሬክተሮችና ሠራተኞች፣ እና

ለ/ የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ወይም የኢትዮጵያ የተቀማጭ ገንዘብ መድን ፈንድ ስለ ማቋቋም እና አሠራር ደንብ ለማስፈጸም ወይም የሕዝብን ጥቅም ለማስከበር ሲባል ካልሆነ በቀር በብሔራዊ ባንክ በሚስጥር መያዝ አለበት።

31. <u>አስቸኳይ የማስተካከያ እርምጃዎች</u>

1/ ተመርማሪው ባንክ አግባብ ያላቸው ሕጎችንና መመሪዎችን ያልተከተለ ወይም በተሰጠው የባንክ ሥራ ፈቃድ የተመለከቱትን ግዴታዎች ያልፈጸመ መሆኑ፣ ወይም ባንኩን ወይም የባንክ ሥርዓቱን አደጋ ላይ ሊጥሉ በሚችሉ አስተማማኝ ወይም ጤናማ ያልሆኑ አሠራሮችን ወይም እንቅስቃሴዎችን የሚያካሂድ መሆኑ፣ ወይም የገንዘብ አስቀማጮችን ጥቅም በሚጎዱ ተግባራት ላይ የተሰማራ መሆኑ፣ ወይም በባንኩ ሥራ አመራር ላይ ከባድ ድክመት የተከሰተ መሆኑ ብሔራዊ ባንክ በቦታው ሳይገኝ ወይም ተገኝቶ ባከናወነው የምርመራ ግኝት የተረጋገጠ እንደሆነ ብሔራዊ ባንክ፦

ሀ/ ከምርመራው የሚመነጩ ወይም ከምርመራው ጋር የተያያዙ ማናቸውንም ጉዳዮች በሚመለከት ለመነጋገር የዳይሬክተሮች ቦርድ ስብሰባ ወይም የባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባኤ ስብሰባ እንዲጠራ ወይም የምርመራው ሂደት ከመጠናቀቁ በፊት የተመርማሪው ባንክ የሥራ ኃላፊዎች ምርመራውን በሚመለከት የብሔራዊ ባንክ ኃላፊዎችን እንዲያነጋግሩ ለማዘዝ፣

ለ/ በባንኩ የባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባኤ፣ የዳይሬክተሮች ቦርድ ወይም ንዑስ ኮሚቴዎች ወይም በባንኩ ቦርድ በተሰየመ ማንኛውም ኮሚቴ ወይም ሌላ ማንኛውም አካል ስብሰባ ላይ አንድ ወይም ከዚያ በላይ ኃላፊዎቹ እንዲገኙ ለመወከልና አስተያየታቸውም በስብሰባዎቹ ላይ እንዲሰማ ባንኩ ዕድል እንዲሰጥ ለማድረግ፣

ሐ/ ባንኩ ሊወስዳቸው የሚገቡትን የማስተካከያ እርምጃዎች እንዲወሰድ በጽሑፍ ለማዘዝ፣

መ/ የባንኩን የፋይናንስ ቁመና እንዲሁም ጤናማ እና ጥንቃቄ የተሞላበት የሥራ አመራር ለማሻሻል እና መልሶ ለመገንባት የሚያግዝ ብቃት እና ችሎታ ያለው የውጭ አማካሪ ባንኩ እንዲቀጥር ለማዘዝ፣

ሠ/ ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት በባንኩ ላይ የገንዘብ መቀጫ ለመጣል፣

ረ/ የባንኩን አንድ ወይም ከአንድ በላይ የሆኑ ዳይሬክተሮች፣ ዋና ሥራ አስፈጻሚ ወይም ከፍተኛ ሥራ አስፈጻሚዎች ከሥራ ለማገድ ወይም ለማሰናበት ወይም ለዚሁ ሲባል ባወጣቸው መመሪያዎች መሠረት በእነዚህ ሰዎች ላይ የገንዘብ መቀጫ ለመወሰን፣

ሰ/ በብሔራዊ ባንክ ከሥራ የታገዱ ወይም የተሰናበቱ ሰዎች እገዳው ወይም ስንብቱ ተፈጻሚ እስከሚሆንበት ጊዜ ድረስ በዚያው ባንክ ወይም በሌላ ማንኛውም የፋይናንስ ተቋም የዳይሬክተሮች ቦርድ አባል፣ ዋና ሥራ አስፈጻሚ ወይም ከፍተኛ ሥራ አስፈጻሚ ሆነው ወይም እንደአስፈላጊነቱ በሌሎች ማናቸውም ኃላፊነቶች ላይ ማገልገል አይችሉም።

ሸ/ በባንኩ ሁኔታ እና አሠራር ላይ ልዩ ምርመራ እንዲያካሂድ እና በምርመራው ግኝት መሠረት አስፈላጊ የሆኑ የማስተካከያ እርምጃዎችን እንዲወስድ ባንኩን ለማዘዝ፤

ቀ/ ባንኩ አዲስ ቅርንጫፍ ወይም ንዑስ ቅርንጫፍ እንዳይከፍት ለመከልከል፣

በ/ እንደ አግባብነቱ ነባር ቅርንጫፎች ወይም ንዑስ ቅርንጫፎች ከደረጃቸው ዝቅ አንዲሉ ወይም እንዲዘጉ ለማድረግ፣

ተ/ የባንኩን የትርፍ ድርሻ ክፍፍል ለመገደብ፣ ለማዘግየት ወይም ለመከልከል፣

ቸ/ ባንኩ ተጨማሪ ካፒታል ሥራ ላይ እንዲያውል ለማስገደድ፣

ኀ/ በቅድመ ማስጠንቀቂያ አመላካቾች መሠረት የተለያዩ የቅድመ ጥንቃቄ እርምጃዎችን ለመውሰድ፣

ነ/ ባንኩ ለተወሰነ ጊዜ በከፊልም ሆነ ሙሉ በሙሉ የባንክ ሥራ እንዳይሠራ ለማዘዝ፣

ኘ/ ባንኩ በሞግዚት አስተዳዳሪ እንዲተዳደር ወይም እንዲፈርስ ሊያደርግ፣ ወይም

አ/ የተገኙትን ጉድለቶች ውጤታማ በሆነ መልኩ ለመፍታት አስፈላጊ የሆኑ ሌሎች ማናቸውንም ተመሳሳይ እርምጃዎች ሊወስድ፣

ይችላል።

2/ ቅድሚያ ማስጠንቀቂያ እና ፈጣን የእርምት እርምጃ በተመለከተ ብሔራዊ ባንክ መመሪያ ወይም የአሠራር ማዕቀፍ ሊያወጣ ይችላል።

ክፍል ዘጠኝ
ውህደት፣ ግዥ፤ እና ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ እንዲሁም ሀብት እና ዕዳ ስለማስተላለፍ

32. ውህደት እና ግዥ

1/ ከብሔራዊ ባንክ በቅድሚያ የጽሑፍ ፈቃድ ካልተሰጠ በስተቀር ማንኛውም ባንክ በፈቃደኝነት የሚደረግ ውህደት መፈጸም አይችልም።

2/ ችግር ያለባቸው ባንኮችን ለማዳን እና/ወይም ይበልጥ ጠንካራ የሆነ ባንክ እንዲፈጠር ለማስቻል በብሔራዊ ባንክ አነሣሽነት በሕግ አስገዳጅነት የሚደረግ ውህደት ሊፈጸም ይችላል።

3/ የፋይናንስ ሥርዓቱን ጤናማነት ለማረጋገጥ ሲባል የውጭ ባንክን ጨምሮ አንድ ባንክ ሌላ ባንክን እንዲገዛ ብሔራዊ ባንክ በልዩ ሁኔታ ሊፈቅድ ይችላል።

4/ የማንኛውም የባንክ ውህደት ወይም ግዥ፦

ሀ/ የባንኩን ጤናማነት እና አጠቃላይ የፋይናንስ ሥርዓት መረጋጋት፣

ለ/ የፋይናንስ አገልግሎት ተጠቃሚዎችን መብትና ጥቅም እንዲሁም የፋይናንስ ተደራሽነትን፣ እና/ወይም

ሐ/ የባንክ ሥርዓቱ ውስጥ ያለውን ውድድር እና ቅልጥፍና፣ ይጎዳል ብሎ ብሔራዊ ባንክ ካመነ ተፈፃሚ አይሆንም።

5/ የባንክ ውህደት ወይም ግዢ በዚህ አዋጅ እና አግባብነት ባላቸው የብሔራዊ ባንክ መመሪያዎች የተቀመጠውን የአክሲዮን ይዞታ ገደብ ባከበረ መልኩ መከናወን ይኖርበታል።

6/ ማንኛውም የባንክ ውህደት ወይም ግዥ የውሳኔ ሀሳብ በባንኩ ባለአክሲዮኖች ድንገተኛ ጠቅላላ ጉባኤ መወሰን አለበት፤ ዝርዝር አፈጻጸሙም በብሔራዊ ባንክ መመሪያ የሚወሰን ይሆናል።

7/ ማንኛውም የባንክ ውህደት መይም ግዥ በተሳካ ሁኔታ እንዲፈጸም የሚመለከታቸው የመንግሥት አካላት ከብሔራዊ ባንክ እና ከሚመለከታቸው ባንኮች ጋር የመተባበር ግዴታ አለባቸው።

8/ የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የባንክ ውህደት እና ግዥ የሚፈጸምባቸው ዝቅተኛ ሁኔታዎች እና መስፈርቶች በብሔራዊ ባንክ መመሪያ የሚወሰኑ ይሆናል።

33. ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ ስለማስተላለፍ

1/ ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻን የሚፈጥር ማንኛውም የአክሲዮን ዝውውር ወይም ግዥ በአክሲዮን መዝገብ ላይ ከመመዝገቡ በፊት በብሔራዊ ባንክ መጽደቅ አለበት።

2/ ብሔራዊ ባንክ አስቀድሞ ሳይፈቅድ የተከናወነን የባለቤትነት ለውጥ ለማስተካከል፣ ለመሻር ወይም በሌላ መልኩ ለማስተናገድ ብሔራዊ ባንክ ተገቢውን እርምጃ የመውሰድ ሥልጣን አለው።

3/ የፋይናንስ ሥርዓት መረጋጋትን እንዲሁም የፋይናንስ አገልግሎት ተጠቃሚዎችን መብት እና ጥቅም ይጎዳል ተብሎ በብሔራዊ ባንክ ከታመነበት ማንኛውም ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ ዝውውር ተፈጻሚነት አይኖረውም። በወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ ላይ የሚደረግ ማንኛውም ለውጥ ለባንኮች ፈቃድ ለመስጠት ሥራ ላይ ከሚውሉት ጋር ተመሳሳይ የሆኑ መስፈርቶችን የሚያሟላ መሆኑን ለማረጋገጥ ሲባል ብሔራዊ ባንክ በወሳኝ ባለቤትነት ላይ ለውጥ ለማድረግ የሚቀርብ ማንኛውንም ሀሳብ ውድቅ የማድረግ ወይም እንደዚህ ባለው ኢንቨስትመንት ላይ ድምጽ የመስጠት መብቶች ተፈጻሚ እንዳይሆኑ የመከልከል ሥልጣን አለው።

4/ ማንኛውም በሐሰተኛ መረጃ ላይ ተመሥርቶ የተከናወነ ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ ዝውውር ተፈጻሚነት አይኖረውም።

5/ የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ የሚተላለፍባቸው ዝቅተኛ ሁኔታዎች እና መስፈርቶች በብሔራዊ ባንክ መመሪያ የሚወሰኑ ይሆናል።

34. ሀብት እና ዕዳ ስለማስተላለፍ

1/ በመደበኛ የሥራ ሂደት ካልሆነ በስተቀር ብሔራዊ ባንክ አስቀድሞ በጽሑፍ ሳይፈቅድለት ማንኛውም ባንክ ሀብቱን ወይም ዕዳውን ለሌላ ባንክ ሊያስተላልፍ አይችልም ወይም የባንክ ሥራውን ለመሸጥ ወይም ለማስተላለፍ ውል መዋዋል አይችልም።

2/ ማንኛውም የሀብት ወይም የዕዳ ዝውውር ተግባር በዝውውሩ ውስጥ የሚሳተፉትን የባንኮች ጤናማነት፣ የፋይናንስ አገልግሎት ተጠቃሚዎችን ጥቅም እና/ወይም

የፋይናንስ ሥርዓት መረጋጋትን ይጎዳል ተብሎ በብሔራዊ ባንክ ከታመነ ሊፈጸም አይችልም።

3/ የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የአንድ ባንክ ሀብት እና ዕዳ ለሌላ ባንክ የሚተላለፉባቸው ዝቅተኛ ሁኔታዎች እና መስፈርቶች በብሔራዊ ባንክ መመሪያ የሚወሰኑ ይሆናል።

ክፍል አሥር
ስለ እልባት፣ ፈቃድ ስለመሠረዝና ስለመፍረስ

35. የማገገም ዕቅድ

1/ ማንኛውም ባንክ ከፍተኛ እና አስጊ ሁኔታዎች የተከሰቱ እንደሆነ የፋይናንስ ቁመናውን መልሶ ለማስተካከል የሚወሰዱ እርምጃዎችን የሚያስቀምጥ የማገገም ዕቅድ አዘጋጅቶ መያዝ አለበት።

2/ ማንኛውም ባንክ ቢያንስ በዓመት አንድ ጊዜ ወይም የሕግ ወይም የሥራ አወቃቀሩ ወይም የፋይናንስ ሁኔታው ላይ መሠረታዊ ለውጦች የሚከሰት ከሆነ የማገገም ዕቅዱን መከለስ አለበት።

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተደነገገው ቢኖርም ባንኮች ከዚህ ባጠረ የጊዜ ገደብ የማገገም ዕቅዳቸውን እንዲያሻሽሉ ብሔራዊ ባንክ ለያስገድድ ይችላል።

4/ ብሔራዊ ባንክ የእያንዳንዱን ባንክ የማገገም ዕቅድ በቀረበለት በስድስት ወራት ውስጥ መርምሮ ያጸድቃል እንዲሁም በዕቅዱ ውስጥ የተጠቀሱት አሠራሮች አፈጻጸም የባንኩን ወይም የባንክ ቡድኑን አዋጭነት እና የፋይናንስ ቁመና ሊጠብቁ ወይም ሊመልሱ የሚችሉ መሆናቸውን ጨምሮ ዕቅዱ ለማገገሚያ ዕቅድ የተቀመጡትን መስፈርቶች ምን ያህል እንዳሟላ ይገመግማል።

5/ የማገገም ዕቅድ ይዘት እና ሌሎች ተያያዥ መስፈርቶች በብሔራዊ ባንክ መመሪያ ይወሰናሉ።

36. የእልባት ዕቅድ

1/ ብሔራዊ ባንክ የእልባት ሰጪ ባለሥልጣን እንደመሆኑ፣ ከኢትዮጵያ የተቀማጭ ገንዘብ መድን ፈንድ ጋር በመመካከር በፋይናንስ ሥርዓቱ ጤናማነት ላይ ወሳኝ ሚና አላቸው

ተብሎ በሚመደብ ማንኛውም ባንክ እንዲሁም እንደአስፈላጊነቱ በክባድ እና አሳሳቢ ሁኔታ ውስጥ ለሚገኙ ሌሎች ባንኮች የእልባት ዕቅድ ያዘጋጃል።

2/ ብሔራዊ ባንክ እያንዳንዱን የእልባት ዕቅድ እንደአስፈላጊነቱ ቢያንስ በዓመት አንድ ጊዜ ገምግሞ ይከልሳል።

3/ ብሔራዊ ባንክ የእልባት ዕቅድ በሚያዘጋጅበት ወቅት ለእልባቱ እንቅፋት ሊሆኑ የሚችሉ ማናቸውንም መሠረታዊ ጉዳዮች ለይቶ ያስቀምጣል እንዲሁም አስፈላጊ በሚሆንበት ጊዜ እንቅፋቶቹን ለመፍታት የሚወሰዱ አግባብነት ያላቸው ዝርዝር እርምጃዎች ይወስናል።

4/ የእልባት ዕቅድ ይዘት እና ሌሎች ተያያዥ መስፈርቶች በብሔራዊ ባንክ መመሪያ ይወሰናሉ።

37. <u>የቀውስ ሁኔታ አመራር</u>

1/ መረጃ ለመለዋወጥ፣ የቀውስ ሁኔታ አመራር ማዕቀፍ ለማዘጋጀት እና ተግባራዊ ለማድረግ እንዲሁም በተለያዩ ተቋማት መካከል ያለውን ቅንጅት እና ትብብር ለማሳለጥ ብሔራዊ ባንክ በሊቀመንበርነት የሚመራው እና ገንዘብ ሚኒስቴርን፣ የኢትዮጵያ የተቀማጭ ገንዘብ መድን ፈንድን፣ የኢትዮጵያ የካፒታል ገበያ ተቆጣጣሪ ባለሥልጣንን እና በብሔራዊ ባንክ የሚወሰኑ ሌሎች ተመሳሳይ ተቋማትን የያዘ ብሔራዊ የቀውስ ሁኔታ አመራር ኮሚቴ ይቋቋማል።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም ብሔራዊ ባንክ ማንኛውንም የቀውስ ሁኔታ ለመፍታት የተለያዩ የቁጥጥር እርምጃዎችን ሊወስድ ይችላል።

38. <u>የሞግዚት አስተዳዳሪ ስለመሾም</u>

1/ ብሔራዊ ባንክ፦

ሀ/ የባንኩ ዝቅተኛ በቂ የካፒታል ምጣኔ ብሔራዊ ባንክ ካስቀመጠው ዝቅተኛ መጠን ሀምሳ በመቶ በታች ከሆነ እና/ወይም የተከፈለ ካፒታል በሀምሳ በመቶ ከተሸረሸረ፣

ለ/ ባንኩ ወይም የባንኩ ዳይሬክተሮች፣ ሥራ አመራር ወይም ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ ያላቸው ባለአክሲዮኖች የገንዘብ አስቀማጮችን ጥቅም አደጋ ላይ ሊጥል በሚችል

መልኩ በሕገ ወጥ እንቅስቃሴዎች ተሳትፈዋል ወይም እየተሳተፉ ነው ብሎ ለማመን የሚያስችል በቂ ምክንያት ብሔራዊ ባንክ ካለው፣

ሐ/ ባንኩ በመደበኛ የሥራ ሂደት ግዴታውን መወጣት ወይም የአስቀማጮቹን የገንዘብ ጥያቄ ማሟላት አይችልም የሚል ጠንካራ ግምት ካለ፣

መ/ ባንኩ የባንኩን ሁኔታ ሊያዳክም በሚችል መልኩ የዚህን አዋጅ ድንጋጌ መጣሱ ወይም በማንኛውም አስተማማኝ ወይም ጤናማ ያልሆነ አሠራር ውስጥ መሳተፉ ወይም የገንዘብ አስቀማጮችን ጥቅም በከፍተኛ ሁኔታ አደጋ ላይ መጣሉ ወይም የባንኩን ሀብት ማባከኑ ከተረጋገጠ፣

ሠ/ ባንኩ በቂ ካፒታል እንዲኖረው ሲታዘዝ በቂ ካፒታል ሳይኖረው የቀረ ከሆነ ወይም በብሔራዊ ባንክ በተሰጠው ጊዜ ውስጥ ካፒታሉን መልሶ ለመገንባት የሚያስችል በብሔራዊ ባንክ ተቀባይነት ያለው ዕቅድ ሳያቀርብ ከቀረ ወይም ተቀባይነት ያገኘውን ዕቅድ ተግባራዊ ሳያደርግ ከቀረ፣

ረ/ ብሔራዊ ባንክ ወይም የብሔራዊ ባንክ መርማሪዎች የቁጥጥር ኃላፊነታቸውን ለመወጣት በሚያደርጉት ምርመራ ባንኩ ለምርመራ የሚሆኑ መዛግብት፣ ሒሳቦች፣ መዝገቦች ወይም ማናቸውንም ሰነዶች ማቅረብ ካልቻለ ወይም ተባባሪ ሳይሆን ሲቀር፣ እና

ሰ/ ባንኩ ወይም የባንኩ ዳይሬክተሮች ወይም ሥራ አመራር ወይም ሠራተኞች ወይም ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ ያላቸው ባለአክሲዮኖች የብሔራዊ ባንክን ትዕዛዝ ሳያከብሩ ከቀሩ ወይም ይህን አዋጅ ጨምሮ አግባብነት ያላቸው ሕጎችን በተደጋጋሚ ከጣሱ፣

የሞግዚት አስተዳዳሪ ሊሾም ይችላል።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም ማንኛውም ባንክ በሞግዚት አስተዳደር ስር እንዲደረግ በባንኩ ባለአክሲዮኖች ውሳኔ በማስደገፍ ጥያቄ ያቀረበ እንደሆነ ብሔራዊ ባንክ የባንኩን ጥያቄ በማጽደቅ በዚያ መሠረት የሞግዚት አስተዳዳሪ ሊሾም ይችላል።

3/ ብሔራዊ ባንክ ለማንኛውም ባንክ የሞግዚት አስተዳዳሪ ለመሾም የወሰነውን ውሳኔ ለውሳኔው ምክንያት የሆኑትን ጉዳዮች በመግለጽ በጽሁፍ ያሳውቃል እንዲሁም ድረ-ገጹ ላይ እና ሰፊ ስርጭት ባለው ጋዜጣ ያሳትማል።

4/ ይፋዊ አስተዳዳሪ ለመሾም የተወሰነ ውሳኔ ለባንኩ በተሰጠው ማሳወቂያ ላይ ከተገለጸው ቀን ጀምሮ ተፈጻሚ ይሆናል።

39. <u>ለሞግዚት አስተዳዳሪነት የሚያበቁ መስፈርቶች</u>

1. ማንኛውም የሞግዚት አስተዳዳሪ በብሔራዊ ባንክ በሚወሰነው መሠረት ከፍተኛ የሙያ ብቃት እና ታማኝነት ያለው ሰው መሆን አለበት።
2. የሞግዚት አስተዳዳሪው በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ከሆነ፦

   ሀ) የሞግዚት አስተዳደሩን በበላይነት የሚመራው ኃላፊ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከቱትን የብቃት መስፈርቶች ማሟላት፣ እና

   ለ) በሕግ ሰውነት የተሰጠው አካል በቂ የመልካም ሥራ አፈጻጸም ዋስትና ከታወቀ የመድን ኩባንያ ወይም ባንክ ማቅረብ፣

   አለበት።

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የሞግዚት አስተዳዳሪ ተደርጎ የሚሾም ማንኛውም ሰው በብሔራዊ ባንክ መመሪያ የሚወሰኑትን ዝቅተኛ የብቃት እና ሌሎች መስፈርቶች ማሟላት አለበት።

40. <u>የሞግዚት አስተዳዳሪ የአገልግሎት ዘመን</u>

አንድ ባንክ ከላይ በአንቀጽ 38(3) በተደነገገው መሠረት በተሰጠው ማሳወቂያ ውስጥ ከተገለጸው ቀን አንሥቶ ለስድስት ወራት በመጀመሪያ ደረጃ የሞግዚት አስተዳደር ሥር ሊቆይ ይችላል፤ እንዲሁም ብሔራዊ ባንክ ባንኩን መልሶ ለማቋቋም አስፈላጊ ነው ብሎ ካመነ ጊዜውን እያንዳንዳቸው የሶስት ወራት ርዝመት ላላቸው ሁለት ተከታታይ ጊዜያት ሊያራዝም ይችላል።

41. ለሞግዚት አስተዳዳሪ የሚከፈል ክፍያ እና የሞግዚት አስተዳደር ወጪዎች

1/ ለሞግዚት አስተዳዳሪ የሚከፈለው ክፍያ በብሔራዊ ባንክ ይወሰናል።

2/ ለሞግዚት አስተዳደር የሚወጡ ወጪዎች በሙሉ በሞግዚት አስተዳደር ሥር ባለው ባንክ ይሸፈናሉ።

3/ ብሔራዊ ባንክ አግባብ እና አስፈላጊ ነው ብሎ ካመነበት የሞግዚት አስተዳደር ሥራ የሚካሄድበትን ወጪ ሊሸፍን ይችላል፤ ይህም በባንኩ መልሶ የሚከፈል ይሆናል።

42. የሞግዚት አስተዳዳሪ ሥልጣን እና ተግባራት

1/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 38 መሠረት የተሾመ ማንኛውም የሞግዚት አስተዳዳሪ ለባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባኤ፣ ለዳይሬክተሮች ቦርድ እና ለሥራ አመራር የተሰጡ ሥልጣኖችን እና ተግባራት ሙሉ በሙሉ እና በብቸኝነት በመውሰድ በሞግዚት አስተዳደር ሥር ያለውን ባንክ ይቆጣጠራል፤ የሞግዚት አስተዳዳሪው አስቀድሞ ሳይፈቅድ ባንኩን በመወከል በሌሎች አካላት ማንኛውም እርምጃ ሊወሰድ አይችልም።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተደነገገው ቢኖርም የሞግዚት አስተዳዳሪ ሥልጣን የሚከተሉትን ያጠቃልላል፦

ሀ/ ከብሔራዊ ባንክ በሚሰጠው ትዕዛዝ፣ መመሪያዎች እና አቅጣጫ መሠረት በሞግዚት አስተዳደር ሥር ያለውን ባንክ መምራት እና ሥራውን ማስኬድ፣

ለ/ ለዚሁ ዓላማ ሲባል ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ የሚደነገጉ ማናቸውም ገደቦች እንደተጠበቁ ሆነው የባንኩን ንብረቶች በዋስትናነት በማስያዝ ወይም ያለዋስትና ገንዘብ መበደር፣

ሐ/ ማንኛውንም አስፈላጊ ባለሙያ ወይም አማካሪ በመቅጠር ማሠራት የሚችል ሲሆን ቅጥሩ በብሔራዊ ባንክ መጽደቅ አለበት፣

መ/ ማንኛውንም የሥራ ውል ማቋረጥ፣

ሠ/ በባንኩ ስም ማንኛውንም ክፍያ መፈጸም ወይም ማንኛውንም ሰነድ መፈረም፤ በባንኩ ስም ማንኛውንም ክስ መመሥረት ወይም መከላከል እና ማካሄድ።

3/ ማንኛውም የሞግዚት አስተዳዳሪ፦

ሀ/ የባንኩን ሥራ ለማስቀጠል፣

ለ/ የባንኩን ሀብት እና ንብረት ጠብቆ ለማቆየት፣ ወይም

ሐ/ ባንኩን በተመለከተ በብሔራዊ ባንክ የጸደቀ ማንኛውንም የድርጊት መርሀ-ግብር ተግባራዊ ለማድረግ፣

አስፈላጊ ወይም አግባብ የሆነ ማንኛውንም እርምጃ ሊወስድ ይችላል።

4/ ብሔራዊ ባንክ አስቀድሞ በጽሁፍ የፈቀደ እንደሆነ ማንኛውም የሞግዚት አስተዳዳሪ ኃላፊነቶቹን በከፊል ለሌላ ሰው ሊያስተላልፍ ይችላል።

5/ የሞግዚት አስተዳዳሪው ለባለአክሲዮኖች የትርፍ ድርሻ ወይም ሌላ የካፒታል ክፍፍል እንዲሁም ለዳይሬክተሮች ማንኛውም ዓይነት ክፍያ እንዳይከፈል ወዲያውኑ ሊያግድ ይችላል።

6/ ሕግ አስፈጻሚ አካላትን ጨምሮ አግባብነት ያላቸው የመንግሥት አካላት ለሞግዚት አስተዳዳሪው ተገቢውን እገዛ ማድረግ አለባቸው።

7/ ብሔራዊ ባንክ የሞግዚት አስተዳዳሪ ሲሾም የሞግዚት አስተዳዳሪው በቅድሚያ ከብሔራዊ ባንክ ፈቃድ ሳያገኝ ሊወስዳቸው የማይችላቸው እርምጃዎችን በዝርዝር ሊያስቀምጥ ይችላል።

8/ ማንኛውም የሞግዚት አስተዳዳሪ፦

ሀ/የባንኩን ሀብት እና ዕዳዎች ዝርዝር ከተሾመበት ቀን አንሥቶ በሁለት ወራት ውስጥ፣

ለ/ ቢያንስ የሚከተሉትን ያካተተ የባንኩን የፋይናንስ ሁኔታ እና ቅድመ ትንበያ የሚያሳይ ሪፖርት ከተሾመበት ቀን አንሥቶ በሶስት ወራት ውስጥ፦

1/ የባንኩ ንብረት ሲጣራ ሊገኝ የሚችለው ሀብት መጠን ምዘና፣

2/ ባንኩን መልሶ ለማቋቋም እና የጥንቃቄ ደንቦችን እና ሕጎችን የተከተለ ለማድረግ የቀረበ የድርጊት መርሀ-ግብር፣

3/ በገንዘብ አስቀማጮች ላይ የሚደርሰውን ጉዳት ለመቀነስ እና የፋይናንስ ሥርዓቱን መረጋጋት ለማስጠበቅ የቀረቡ የእርምጃ ሀሳቦች፣

ማዘጋጀት እና ለብሔራዊ ባንክ ማቅረብ አለበት።

9/ የሞግዚት አስተዳዳሪው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (8) በተገለጹት ሪፖርቶች ላይ ወዲያውኑ ከብሔራዊ ባንክ ጋር ተወያይቶ ስምምነት ያደርጋል።

10/ በሞግዚት አስተዳደር ወቅት የሞግዚት አስተዳዳሪው የባንኩን ንብረቶች፣ ቢሮ፣ ሀብት እና የሂሳብ መዛግብት እንዲሁም ሌሎች መዝገቦች ያለገደብ ማግኘት እና መቆጣጠር ይችላል።

11/ ማንኛውም ሕግ አስፈጻሚ አካል በሚቀርብለት ጥያቄ መሠረት የሞግዚት አስተዳዳሪው ወደማንኛውም የባንኩ የሥራ ስፍራዎች በመግባት የባንኩን ንብረቶች፣ ቢሮዎች፣ ሀብት፣ መዛግብት እና ሰነዶች መቆጣጠር እና መያዝ እንዲችል እገዛ ማድረግ አለበት።

12/ የባንኩ ዳይሬክተሮች፣ ቁልፍ የሥራ አመራር ኃላፊዎች እና ሠራተኞች

ሀ/ለሞግዚት አስተዳዳሪው ሙሉ ትብብር እና እገዛ ማድረግ፣

ለ/ከባንኩ ጋር የተያያዙ መዛግብትን እና ሰነዶችን እንዲሁም የሞግዚት አስተዳዳሪው የሚጠይቃቸውን ሌሎች ማናቸውም መረጃዎች እና ሪፖርቶች የሞግዚት አስተዳዳሪው ማግኘት እንዲችል ማድረግ አለባቸው።

13/ የዚህን አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (12) ያላከበረ ወይም በሌላ መልኩ ብሔራዊ ባንክ ወይም የሞግዚት አስተዳዳሪው ሥራቸውን እንዳይሠሩ እንቅፋት የሆነ ማንኛውም ሰው በወንጀል ተጠያቂ ይሆናል።

14/ የሞግዚት አስተዳዳሪው በብሔራዊ ባንክ የሚጠየቀውን ማንኛውም ተጨማሪ ሪፖርት ወይም መረጃ ወዲያውኑ ያቀርባል።

15/ ማንኛውም የሞግዚት አስተዳዳሪ በሞግዚት አስተዳደር ሥር ያለውን ባንክ ሥራ የተመለከተን ሚስጥራዊ መረጃ ይፋ ማድረግ የለበትም።

43. <u>የሞግዚት አስተዳዳሪ መሾምን በመቃወም ስለሚቀርብ አቤቱታ</u>

1/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 38(3) መሠረት የሞግዚት አስተዳዳሪ ስለመሾሙ ማስታወቂያ በጋዜጣ ከወጣበት ቀን ጀምሮ ባሉት ሰላሳ ቀናት ውስጥ ከባንኩ አክሲዮኖች ቢያንስ ሃያ አምስት በመቶ ድምጽ የመስጠት መብት ያላቸው አክሲዮኖችን የያዙ ባለአክሲዮኖች የሞግዚት አስተዳዳሪውን መሾም በመቃወም ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቤቱታ ሊያቀርቡ ይቻላሉ።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት አቤቱታ የቀረበ እንደሆነ፡

ሀ/ ፍርድ ቤቱ በአቤቱታው ላይ የመጨረሻ ውሳኔ እስኪሰጥ ድረስ የሞግዚት አስተዳደሩ ይቀጥላል፣

ለ/ ፍርድ ቤቱ አቤቱታው በቀረበ በአሥር ቀናት ውስጥ ጉዳዩን ይሰማል፤ ምርመራውም በተጠናቀቀ በሃያ በቀናት ውስጥ ውሳኔ ይሰጣል።

3/ በዚህ አንቀጽ መሠረት አቤቱታ ሲቀርብ በፍርድ ቤቱ መታየት የሚችለው ብቸኛ ጭብጥ ብሔራዊ ባንክ የሞግዚት አስተዳዳሪውን የሾመው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 38 ከተደነገጉት መስፈርቶች አንጻር ሲታይ በዘፈቀደና በግዴለሽነት መሆን አለመሆኑ ብቻ ነው።

4/ ፍርድ ቤቱ ብሔራዊ ባንክ የሞግዚት አስተዳዳሪውን የሾመው፡

ሀ/ በዘፈቀደና በግዴለሽነት ነው ብሎ ከወሰነ የፍርድ ቤቱ ውሳኔ በአስተዳደራዊ ቅጣት ወይም በጉዳት ካሳ የተወሰነ ይሆናል እንጂ የሞግዚት አስተዳዳሪውን ሹመት እና የወሰናቸውን ውሳኔዎች የሚሽር ሊሆን አይችልም፣

ለ/ በዘፈቀደና በግዴለሽነት አይደለም ብሎ ከወሰነ አቤቱታው ውድቅ ሆኖ የሞግዚት አስተዳደሩ በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መሠረት ይቀጥላል።

44. <u>በሞግዚት አስተዳደሪ ላይ ስለሚደረግ የበላይ ቁጥጥር</u>

1/ የሞግዚት አስተዳዳሪው ተጠሪነቱ ለብሔራዊ ባንክ ብቻ ነው እንዲሁም በማንኛውም ጊዜ መንቀሳቀስ ያለበት በጸደቀ የድርጊት መርሀ-ግብር፣ ከብሔራዊ ባንክ በሚሰጥ ትዕዛዝ እና መመሪያ እና አግባብነት ባላቸው ሕጎች መሠረት ነው።

2/ ለብሔራዊ ባንክ ተቀባይነት ባለው ደረጃ ሥራን ያለመፈጸምን፣ ጥፋት መፈጸምን፣ የጥቅም ግጭትን ወይም አግባብነት ያላቸው ሕጎችን ካለማክበር ጋር በተያያዘ

ምክንያት ብሔራዊ ባንክ የሞግዚት አስተዳደር ጊዜው ከማብቃቱ አስቀድሞ የሞግዚት አስተዳዳሪውን ሊያነሣ እና በምትኩ ሌላ የሞግዚት አስተዳዳሪ ሊሾም ይችላል።

3/ ማንኛውም የሞግዚት አስተዳዳሪ የጥቅም ግጭትን ሊያስከትል የሚችል ማንኛውንም ጥቅም ለብሔራዊ ባንክ ማሳወቅ እና ሪፖርት ማድረግ አለበት።

4/ በሞግዚት አስተዳደር ሥር ያለው ባንክ በሚሳተፍበት ማንኛውም ሥራ ላይ የሞግዚት አስተዳዳሪው መሠረታዊ ጥቅም ወይም ግንኙነት ያለው እንደሆነ የሞግዚት አስተዳዳሪው በጉዳዩ ውስጥ መሳተፍ የሚችለው ብሔራዊ ባንክ አስቀድሞ በጽሁፍ የፈቀደለት እንደሆነ ብቻ ነው።

5/ የሞግዚት አስተዳዳሪው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት ፈቃድ ያልጠየቀ እንደሆነ ሥራው እንዲቆም ተደርጎ ብሔራዊ ባንክም የሞግዚት አስተዳዳሪውን ሊሽር እና በባንኩ ወይም በብሔራዊ ባንክ ላይ ለደረሰ ማንኛውም ጉዳት የሞግዚት አስተዳዳሪው ካሳ እንዲከፍል ሊጠይቅ ይችላል።

6/ የሞግዚት አስተዳደሩ ካበቃ በኋላ ቢያንስ ለሁለት ዓመታት የሞግዚት አስተዳዳሪው በሞግዚት አስተዳደር ሥር በነበረው ባንክ ውስጥ ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ መያዝ ወይም በዳይሬክተርነት፣ በቁልፍ የሥራ አመራር ኃላፊነት ወይም በሌላ ማንኛውም ቢሮ ወይም የኃላፊነት ቦታ እንዲያገለግል ሊሾም አይችልም።

45. <u>የትርፍ ክፍፍልን ስለማገድ</u>

የሞግዚት አስተዳዳሪው ከደመወዝ ወይም ለባንኩ ለተሰጠ አገልግሎት ከሚከፈል ክፍያ ውጭ ማንኛውም የትርፍ ድርሻ ወይም ሌላ ዓይነት የካፒታል ክፍፍል ለባለአክሲዮኖች እና ለዳይሬክተሮች ክፍያ እንዳይከፈል ወዲያውኑ ማገድ አለበት።

46. <u>መብቶችን ስለማገድ</u>

1/ ለማዕከላዊ የክፍያ አጣሪና ፈጻሚ ወገን እና ለክፍያ እና ለሂሳብ ማወራረድ እና ማጣራት ሥርዓቶች ካልሆነ በስተቀር ብሔራዊ ባንክ በሞግዚት አስተዳደር ሥር ባለ

ማንኛውም ባንክ የሚከፈሉ ክፍያዎችን በከፊል ወይም ሙሉ በሙሉ ሊያግድ ወይም ሊያዘገይ ይችላል።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም ተቀማጭ ገንዘብን ወጪ በማድረግ ላይ የሚጣል እገዳ ከአምስት የሥራ ቀናት መብለጥ አይችልም።

3/ ብሔራዊ ባንክ ካልፈቀደ በስተቀር ማንኛውም ሰው፦

ሀ/ በሞግዚት አስተዳደር ሥር ባለ ባንክ ላይ ክስ መመሥረት ወይም የፍርድ ቤት ክርክር መቀጠል አይችልም፣

ለ/ በሞግዚት አስተዳደር ሥር ባለ ባንክ ንብረት ላይ የብድር መያዣ፣ የክፍያ ወይም ሌላ የባንክ ዋስትና መብትን ተግባራዊ ማድረግ አይችልም፣

ሐ/ በሞግዚት አስተዳደር ሥር ያለ ማንኛውንም ባንክ ጋር ምንም ዐይነት ዕዳ ማያያዝ ወይም ባንኩን በተመለከተ የተሰጠ ማንኛውንም ፍርድ ወይም ትዕዛዝ ማስፈጸም ወይም እንዲፈጸም መጠየቅ አይችልም።

4/ ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ዓላማ ሲባል፣ በሕግ ወይም በውል የተቀመጠ ማንኛውም የይርጋ ጊዜ በሚያበቃበት ወቅት በሞግዚት አስተዳደር ሥር ባለው ባንክ ላይ ያለ የይገባኛል ጥያቄ የሚያበቃ ከሆነ የይርጋ ጊዜው የሞግዚት አስተዳደሩ እስከሚያበቃ ድረስ ይራዘማል።

5/ በሞግዚት አስተዳደር ሥር ያለ ባንክ ተዋዋይ ወገን በሆነበት ማንኛውም ውል ማንኛውም ሶስተኛ ወገን ያለው መብት ወይም ግዴታ የሞግዚት አስተዳዳሪ በመሾሙ ወይም የሞግዚት አስተዳዳሪው ማንኛውንም እርምጃ በመውሰዱ ብቻ አይቋረጥም፣ አይፋጠንም ወይም አይለወጥም።

47. <u>የሞግዚት አስተዳዳሪው ስላሉት መልሶ የማቋቋሚያ አማራጮች</u>

1/ካፒታልን መልሶ ለማደራጀት ሲባል ብሔራዊ በንክ በሚሰጠው ፈቃድ መሠረት የሞግዚት አስተዳዳሪው በሥራ ላይ ባሉ ማናቸውም ሕጎች የተደነገጉ ማናቸውም ክልከላዎች ቢኖሩም ያልተከፈሉ አክስዮኖችን ዋጋ ሊቀንስ ይችላል። ይህንንም ለማቀላጠፍ የሞግዚት አስተዳዳሪው የኪሳራውን መጠን መወሰን እና የባንኩን ኪሳራ በባንኩ ትርፍ፣ የመጠባበቂያ ተቀማጭ እና አስፈላጊ ከሆነም በባንኩ ካፒታል በመሸፈን የባንኩን የሂሳብ መግለጫ ማዘጋጀት አለበት።

2/ ለባንኩ እልባት ለማበጀት በተዘጋጀ ሪፖርት እና የድርጊት መርሀ-ግብር መሠረት እንዲሁም ብሔራዊ ባንክን አስቀድሞ ማስፈቀድ እንደተጠበቀ ሆኖ በዚህ ረገድ በንግድ ሕጉ የተደነገገው ቢኖርም የሞግዚት አስተዳዳሪው ለነባር ባለአክሲዮኖች አዲስ አክሲዮኖችን በማውጣት በሞግዚት አስተዳደር ሥር ያለውን ባንክ ካፒታል ሊያሳድግ ይችላል።

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም፦

ሀ/ በዙህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተደነገገው መሠረት ነባር ባለአክሲዮኖች የባንኩን ካፒታል መልሶ ለመገንባት የሚያስፈልጉ ተጨማሪ አክሲዮኖችን በከፊል ወይም ሙሉ በሙሉ መግዛት ካልቻሉ፣

ለ/ ነባር ባለአክሲዮኖች በባንኩ ውስጥ ወሳኝ የካፒታል ቁመናን ለማስጠበቅ አይችሉም ብሎ ብሔራዊ ባንክ ከወሰነ፣

ሐ/ በአፋጣኝ የማስተካከያ እርምጃ ሥር የተሰጠን የባንኩን ካፒታል የማሳደግ ውሳኔ አልተተገበረም ብሎ ብሔራዊ ባንክ ሲወስን፣

የሞግዚት አስተዳዳሪው በብሔራዊ ባንክ ፈቃድ ለአዲስ ባለአክሲዮኖች አክሲዮኖችን በማውጣት የባንኩን ካፒታል ሊያሳድግ ይችላል።

4/ ካፒታልን መልሶ ለማደራጀት እና ከኪሳራ ጋር ለማጣጣም ሲባል በሥራ ላይ ባሉ ማናቸውም ሕጎች የተደነገገ ማንኛውም ክልከላ ቢኖርም የሞግዚት አስተዳዳሪው ያልተከፈሉ አክሲዮኖችን ዋጋ ሊቀንስ ይችላል።

5/ ብሔራዊ ባንክ አስቀድሞ በጽሁፍ የፈቀደ እንደሆነ የሞግዚት አስተዳዳሪው የባንክ ውህደት ወይም ግዢ ሊፈጽም ወይም የባንኩን ሀብት እና ዕዳ ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል ሊያስተላልፍ ይችላል።

6/ የዚህን አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) ተግባራዊ ለማድረግ ሲባል የባንኩን ሀብት እና ንብረት ማስተላለፍ የሚለው ለማንኛውም የሽግግር ባንክ እና/ወይም የንብረት አስተዳደር ተቋም ማስተላለፍን ሊያጠቃልል ይችላል። ማንኛውም የሽግግር ባንክ ወይም የንብረት አስተዳደር ተቋም ወይም ሌላ ማንኛውም የተፈቀደ ሶስተኛ ወገን ገዢ ባንክ የሚቋቋምበት እና ሥራ የሚያካሂድበት ሥነ-ሥርዓት በብሔራዊ ባንክ መመሪያ ሊወሰን ይችላል።

7/ ብሔራዊ ባንክ በጽሁፍ የፈቀደ እንደሆነ የሞግዚት አስተዳዳሪው ከአበዳሪዎች ጋር ስምምነቶችን በማድረግ የአበዳሪዎችን የገንዘብ ጥያቄዎች መቀነስን፣ ማስተካከልን፣

የጊዜ ሰሌዳ መቀየርን እና ማደስን ጨምሮ በፈቃደኝነት ላይ የተመሠረተ የዕዳ መልሶ ማዋቀር ሊያከናውን ይችላል።

8/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (7) የተደነገገው ቢኖርም ብሔራዊ ባንክ በጽሁፍ የፈቀደ እንደሆነ የሞግዚት አስተዳዳሪው የሚመለከታቸውን አበዳሪዎች ወይም ባለአክሲዮኖች ሳያስፈቅድ አግባብነት ባላቸው ሕጎች በተደነገገው መሠረት በባንኩ ዕዳዎች ላይ አስገዳጅ የሆነ መልሶ ማዋቀር ሊያከናውን ይችላል።

9/ ብሔራዊ ባንክ አስገዳጅ የዕዳ መልሶ ማዋቀር እንዲከናወን በሚፈቅድበት ጊዜ ዕዳን መልሶ ማዋቀሩ ለብቻው ወይም ካፒታልን መልሶ ከማደራጀት ጋር ባንኩን መልሶ እንደሚገነባው ማረጋገጥ አለበት። ለዚህ ዓላማ ሲባልም ብሔራዊ ባንክ መልሶ ማዋቀሩ ምን ያህል፦

ሀ/ የባንኩን ዋጋ እደሚጨምር፣

ለ/ የገንዘብ አስቀማጮችን እና የሌሎች አበዳሪዎችን ኪሳራ እንደሚቀንስ፣

ሐ/ የባንኩን ህልውና ቀጣይነት እንደሚያስጠብቅ፣ እና

መ/በፋይናንስ ሥርዓቱ ላይ የሚከሰት ማንኛውንም ከፍተኛ አለመረጋጋት እንደሚከላከል ወይም እንደሚቀንስ፣

ከግምት ውስጥ ማስገባት ይኖርበታል።

10/ ዕዳን መልሶ የማዋቀሩ ተግባር በዚህ አዋጅ አንቀጽ (61) በተደነገገው መሠረት ንብረት በሚጣራበት ወቅት የሚኖረውን የክፍያ ቅደም ተከተል የተከተለ መሆን አለበት።

11/ አስገዳጅ የሆነ መልሶ ማዋቀር በዋስትና በተጠበቀ ዕዳ ላይ ተፈጻሚ አይሆንም። በተጨማሪም ብሔራዊ ባንክ ማንኛውም የቅደም ተከተል ደረጃ ሥር ያሉ ዕዳዎች ሥርዓታዊ ወይም ስትራቴጂክ ወሳኝነት ያላቸው በመሆኑ ከሌሎች በዋስትና ያልተጠበቁ የክፍያ ቅድሚያ ያላቸው ዕዳዎች በተሻለ መስተናገድ እንዳለባቸው የወሰነ እንደሆነ እንዲህ ያሉ የክፍያ ቅድሚያ ያላቸው በዋስትና ያልተጠበቁ ዕዳዎችን ከመልሶ ማዋቀር ነጻ ሊያደርግ ይችላል።

12/ በሥራ ላይ ባሉ ማናቸውም ሕጎች የተደነገገው ቢኖርም መልሶ ከማቋቋሙ ተግባር ጋር በተየያዘ የሞግዚት አስተዳዳሪው ከብሔራዊ ባንክ ፈቃድ በማግኘት አንድ ወይም ሁሉንም ዳይሬክተሮች እና የሥራ አመራር ኃላፊዎች በመሻር የብሔራዊ ባንክን

ዝቅተኛ መስፈርቶች በሚያሟሉ ሌሎች ሰዎች ሊተካ ይችላል፤ በዚህ አግባብ የተሾሙ አባላት ሹመታቸው በብሔራዊ ባንክ መጽደቅ ይኖርበታል።

13/ የባንኩ ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ ያላቸው ባለአክሲዮኖች፣ ዳይሬክተሮች፣ ሥራ አመራር፣ ጠበቆች፣ የሂሳብ ባለሙያዎች ወይም ሌሎች ባለሙያዎች ሕገ ወጥ ድርጊቶችን ወይም የማጭበርበር ድርጊቶችን ፈጽመዋል ብሎ ለማመን የሞግዚት አስተዳዳሪው በቂ ምክንያት ያለው እንደሆነ ወዲያውኑ ለብሔራዊ ባንክ እና ለሌሎች የሚመለከታቸው ሕግ አስፈጻሚ ባለሥልጣን አካላት ማሳወቅ እና የጉዳት ካሳ ለማግኘት እና ንብረት ለማስመለስ የፍትሐ ብሔር ክስ መመሥረት አለበት።

48. <u>የሞግዚት አስተዳደርን ስለማቋረጥ እና/ወይም የሞግዚት አስተዳዳሪን ስለማሰናበት</u>

1/ ማንኛውም የሞግዚት አስተዳደር በዚህ አዋጅ አንቀጽ 40 ንዑስ አንቀጽ (3) በተደነገገው መሠረት የመጀመሪያው ጊዜ ወይም በዚያ ላይ የተደረገ ማንኛውም ማራዘሚያ ሲያበቃ ይቋረጣል።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም፦

ሀ/ የሞግዚት አስተዳዳሪው ለብሔራዊ ባንክ አሳማኝ በሆነ መልኩ ሥራዎቹን ሳይሠራ የቀረ እንደሆነ፣

ለ/ የሞግዚት አስተዳዳሪውን ለመሾም ምክንያት የነበሩት ጉዳዮች የቀሩ በመሆኑ የሞግዚት አስተዳዳሪው በኃላፊነቱ ላይ መቀጠሉ አስፈላጊ ያልሆነ እንደሆነ፣

ሐ/ የሞግዚት አስተዳደር ሥር ያለው ባንክ ፈቃድ እንዲሰረዝ ወይም የባንኩ ንብረት መጣራት መጀመር እንዳለበት ብሔራዊ ባንክ የወሰነ እንደሆነ፣

ማንኛውም የሞግዚት አስተዳደር ጊዜው ከማብቃቱ በፊት ሊቋረጥ ይችላል።

3/ የሞግዚት አስተዳዳሪው በዝርዝር ሪፖርት አስደግፎ የሞግዚት አስተዳደሩ እንዲቋረጥ በሚያቀርበው ምክረ-ሀሳብ መሠረት ብሔራዊ ባንክ የሞግዚት አስተዳደሩን ለማቋረጥ ሊወስን ይችላል።

4/ ብሔራዊ ባንክ በሞግዚት አስተዳደር ሥር ያለ ማንኛውም ባንክ የሞግዚት አስተዳደር ጊዜ ማብቃት ወይም የሞግዚት አስተዳደር መጠናቀቅ ወይም የሞግዚት አስተዳዳሪ መሰናበት ሰፊ ስርጭት ባለው ጋዜጣ ላይ ወዲያውኑ ያሳትማል።

5/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) የተደነገገው ቢኖርም የሞግዚት አስተዳደሩ በሚቋረጥበት ጊዜ ባንኩ ያልተዘጋ እንደሆነ ሹመታቸው በብሔራዊ ባንክ የጸደቀ አዲስ

ዳይሬክተሮች ሥራ እስኪጀምሩ ድረስ ይፋዊ አስተዳዳሪው በኃላፊነቱ ላይ ይቆያል፤ እንዲሁም ሥራውን ይቀጥላል።

6/ የሞግዚት አስተዳዳሪው የሞግዚት አስተዳደሩ ወይም ሹመቱ በተቋረጠ በስድሳ ቀናት ውስጥ የመጨረሻ እና ሁሉን አቀፍ ሪፖርት አዘጋጅቶ ለብሔራዊ ባንክ ያቀርባል። በተጨማሪም የባንኩን ንብረቶች፣ ቢሮዎች፣ ሀብት፣ መዛግብት እና ሰነዶች አዲስ ለተሾመው የባንኩ የዳይሬክተሮች ቦርድ ወይም በዚህ አዋጅ አንቀጽ 50 መሠረት ለተሾመ ንብረት አጣሪ ያስረክባል።

7/ ብሔራዊ ባንክ በማንኛውም ጊዜ እንዲፈርስ የተወሰነን ባንክ ፈቃድ ሊሰርዝ እና ባንኩ ሥራውን እንዲያቆም ሊያደርግ ይችላል።

8/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (7) መሠረት እንዲፈርስ የተወሰነ ባንክ "በመፍረስ ላይ ያለ" የሚለው ሀረግ በስሙ ላይ ተጨምሮ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 60 መሠረት መፍረሱ እስኪጠናቀቅ ድረስ ሕጋዊ ሰውነቱን እንደያዘ ይቀጥላል።

9/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት የሞግዚት አስተዳደሩ ጊዜው ከማብቃቱ በፊት የተቋረጠ ከሆነ ለሞግዚት አስተዳዳሪው ካገለገለበት ጊዜ ጋር ተመጣጣኝ የሆነ ክፍያ ይከፈለዋል።

49. <u>ፈቃድ ስለመሰረዝ</u>

1/ ብሔራዊ ባንክ በሚከተሉት ምክንያቶች የማንኛውንም ባንክ ፈቃድ ወዲያውኑ ሊሰርዝ ይችላል፦

ሀ/ የባንኩ ፈቃድ የተሰጠው በሀሰት ወይም በተሳሳተ መረጃ ላይ ተመሥርቶ መሆኑ ሲረጋገጥ፣

ለ/ ፈቃድ በተሰጠው በአሥራ ሁለት ወራት ውስጥ ባንኩ ሥራውን ያልጀመረ እንደሆነ፣

ሐ/ ባንኩ የገንዘብ አከል ንብረት እጥረት የገጠመው እንደሆነ፣

መ/ ባንኩ ዕዳ መክፈል የማይችልበት ወሰን ላይ ከደረሰ ወይም በቀጣዮቹ ስልሳ ቀናት ውስጥ ዕዳ መክፈል የማይችልበት ወሰን ላይ ሊደርስ የሚችል ከሆነ፣

ሠ/ ባንኩ ሥራውን የሚያከናውነው የገንዘብ አስቀማጮችን ወይም የሕዝቡን ጥቅም በሚጻረር ወይም በሚጎዳ መልኩ ከሆነ፣

ረ/ ባንኩ ሕገወጥ ገንዘብን ሕጋዊ አስመስሎ በማቅረብ ወይም ለሽብርተኛ የፋይናንስ ድጋፍ በማድረግ ወንጀል በሀገር ውስጥ ወይም ሕጋዊ ሥልጣን ባለው ሌላ ማንኛውም ፍርድ ቤት ጥፋተኝነቱ የተረጋገጠ ከሆነ ወይም እንዲህ ባለው ወንጀል ጥፋተኝነቱ የተረጋገጠ እናት ባንክ ወይም ሆልዲንግ ኩባንያ ወይም አጋር ወይም ተቀጥላ ከሆነ፣

ሰ/ ባንኩ ብሔራዊ ባንክ አስቀድሞ በጽሁፍ ሳይፈቅድ ከሌላ ባንክ ጋር ውህደት ከፈጸመ፣ በሌላ ባንክ ከተገዛ ወይም ለሌላ ባንክ ሥራውን ካስተላለፈ ወይም በፈቃደኝነት መፍረስ ከጀመረ፣

ሸ/ ባንኩ በሕግ ራሱን እንደቻለ ድርጅት ያለው ህልውና ከከሰመ፣

ቀ/ ባንኩ በፈቃደኝነት ለመፍረስ ያቀረበውን ጥያቄ ብሔራዊ ባንክ ካጸደቀው፣

በ/ ባንኩ ይህን አዋጅ፣ መመሪያዎችን ወይም ሌሎች አግባብነት ያላቸው ሕጎችን በተደጋጋሚ የጣሰ እንደሆነ።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ብሔራዊ ባንክ በአስቸኳይ ሁኔታዎች ውስጥ የሕዝብን ጥቅም ከግምት በማስገባት የማንኛውንም ባንክ ፈቃድ ያለማስጠንቀቂያ ሊሰርዝ ይችላል።

3/ ብሔራዊ ባንክ የማንኛውንም ባንክ ፈቃድ ለመሰረዝ ሲወስን ፈቃዱ የተሰረዘበት ባንክ ዋና መሥሪያ ቤት በሚገኝበት አካባቢ፣ በሰፊው በሚሰራጭ ጋዜጣ እንዲሁም በድረ-ገጹ ላይ ውሳኔውን አሳትሞ ያወጣል።

4/ የፈቃድ ስረዛ ውሳኔው በጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ወይም ብሔራዊ ባንክ ከሚወስነው ማንኛውም ሌላ ቀን ጀምሮ ተፈጻሚ ይሆናል።

5/ ፈቃድ የተሰረዘበት ማንኛውም ባንክ የፈቃድ ስረዛ ውሳኔው ተፈጻሚ ከሆነበት ቀን ጀምሮ ማንኛውንም ዓይነት የባንክ ሥራ መሥራት አይችልም።

6/ ብሔራዊ ባንክ ፈቃድ ለመሰረዝ በሰጠው ውሳኔ ቅር የተሰኘ ማንኛውም ሰው የፈቃድ ስረዛው ውሳኔ ተፈጻሚ ከሆነበት ቀን ጀምሮ በሰላሳ ቀናት ውስጥ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ሊያመለክት ይችላል።

7/ ቢዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (6) የተደነገገው ቢኖርም ብሔራዊ ባንክ በዚህ አዋጅ መሠረት ሥልጣኑን፣ ተግባራቱን እና ሥራዎቹን ተግባራዊ ለማድረግ፣ለመፈጸም እና ለመወጣት የሚወስናቸውን ውሳኔዎች ለማሳገድ በማንኛውም ፍርድ ቤት ክስ መመሥረት አይቻልም፤ ሆኖም ግን በዚህ እርምጃ የተነሣ ማናቸውንም መብቶች ማስጠበቅ ያልተቻለ እንደሆነ መብቱን ማስጠበቅ ያልቻለው ሰው ከብሔራዊ ባንክ የገንዘብ ካሳ የማግኘት መብት አለው።

8/ ማንኛውም ፈቃድ በዚህ ክፍል መሠረት በሚሰረዝበት ጊዜ ባንኩን የማፍረስ ሂደት በብሔራዊ ባንክ አነሣሽነት ይጀመራል።

9/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (6) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ብሔራዊ ባንክ ፈቃድ ለመሰረዝ የወሰነው ውሳኔ እንዲሻር በማንኛውም ፍርድ ቤት ክስ መመሥረት አይቻልም።

50. ንብረት አጣሪ ስለመሾም

1/ ብሔራዊ ባንክ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 49(1) መሠረት የማንኛውንም ባንክ ፈቃድ የሰረዘ እንደሆነ ባንኩን የሚቆጣጠር እና ንብረቱን የሚያጣራ ንብረት አጣሪ ይሾማል።

2/ ብሔራዊ ባንክ ለአንድ ባንክ ንብረት አጣሪ መሾሙን፣ ለሹመት ምክንያት የሆነውን ጉዳይ፣ የንብረት አጣሪውን ስም፣ ሹመቱ የሚጸናበትን ቀንና ማናቸውንም ሌሎች አግባብነት ያላቸው መረጃዎች በመጥቀስ በሰፊው በሚሰራጭ ጋዜጣ ላይ እና በድረ-ገጹ አሳትሞ ያወጣል።

3/ በዚህ አንቀጽ መሠረት የተሾመ ማንኛውም ንብረት አጣሪ ተጠሪነቱ ለብሔራዊ ባንክ ይሆናል።

4/ ብሔራዊ ባንክ አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው እራሱ በንብረት አጣሪነት ሊሠራ ይችላል።

51. የንብረት አጣሪ መሾምን በመቃወም ስለሚቀርብ አቤቱታ

1/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 50(2) መሠረት ንብረት አጣሪ ስለመሾሙ ማስታወቂያ በጋዜጣ ከወጣበት ቀን ጀምሮ ባሉት ሰላሳ ቀናት ውስጥ ከባንኩ አክሲዮኖች ቢያንስ ሃያ አምስት በመቶ የመምረጥ መብት ያላቸው አክሲዮኖችን የያዙ ባለአክሲዮኖች የንብረት አጣሪውን መሾም በመቃወም ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቤቱታ ሊያቀርቡ ይቻላሉ።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት አቤቱታ የቀረበ እንደሆነ፦

ሀ/ ፍርድ ቤቱ በአቤቱታው ላይ የመጨረሻ ውሳኔ እስኪሰጥ ድረስ ንብረት ማጣራቱ ይቀጥላል፣

ለ/ ፍርድ ቤቱ አቤቱታው በቀረበ በአሥር ቀናት ውስጥ ጉዳዩን ይሰማል፤ ምርመራውም በተጠናቀቀ በሃያ በቀናት ውስጥ ውሳኔ ይሰጣል።

3/ በዚህ አንቀጽ መሠረት አቤቱታ ሲቀርብ በፍርድ ቤቱ መታየት የሚችለው ብቸኛ ጭብጥ ብሔራዊ ባንክ ንብረት አጣሪውን የሾመው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 50 ከተደነገጉት መስፈርቶች አንጻር ሲታይ በዘፈቀደና በግዴለሽነት መሆን አለመሆኑ ብቻ ነው።

4/ ፍርድ ቤቱ ብሔራዊ ባንክ ንብረት አጣሪውን የሾመው፣

ሀ/ በዘፈቀደና በግዴለሽነት ነው ብሎ ከወሰነ የንብረት አጣሪው ሹመት እንዲቋረጥ ትዕዛዝ ይሰጣል፣ ወይም

ለ/ በዘፈቀደና በግዴለሽነት አይደለም ብሎ ከወሰነ አቤቱታው ውድቅ ሆኖ ንብረት ማጣራቱ በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መሠረት ይቀጥላል።

52. <u>ለንብረት አጣሪነት የሚያበቁ መስፈርቶች</u>

1/ በብሔራዊ ባንክ የሚሾም ማንኛውም ንብረት አጣሪ በብሔራዊ ባንክ አስተያየት ከፍተኛ የሙያ ብቃት እና ታማኝነት ያለው ሰው መሆን አለበት።

2/ ንብረት አጣሪው በሕግ ሰውነት የተሰጠው አካል በሚሆንበት ጊዜ፦

ሀ) ንብረት ማጣራቱን በበላይነት የሚመራው ኃላፊ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተውን መስፈርት ማሟላት፣ እና

ለ) በሕግ ሰውነት የተሰጠው አካል በቂ የመልካም ሥራ አፈጻጸም ዋስትና ከታወቀ የመድን ኩባንያ ወይም ባንክ ማቅረብ

አለበት።

3/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ንብረት አጣሪ ተደርጎ የሚሾም ማንኛውም ሰው ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ የሚያወጣቸውን ሌሎች ተጨማሪ መስፈርቶች ማሟላት አለበት።

53. <u>የንብረት አጣሪ የአገልግሎት ክፍያዎች</u>

1/ ለንብረት አጣሪ የሚከፈል የአገልግሎት ክፍያ መጠን በብሔራዊ ባንክ ይወሰናል።

2/ የንብረት አጣሪ አገልግሎት ክፍያ ንብረቱ በመጣራት ላይ ባለው ባንክ እጅ በሚገኝ ገንዘብ ወይም በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መሠረት የባንኩ ንብረት ተሸጦ በሚገኝ ገቢ ይሸፈናል።

54. <u>ንብረት ማጣራት የሚቆይበት ጊዜ</u>

1/ የማንኛውም ባንክ ንብረት ማጣራት የሚቆይበት ጊዜ በብሔራዊ ባንክ ይወሰናል።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም ብሔራዊ ባንክ ማንኛውም የባንክ ንብረት አጣሪ የተጣለበትን ኃላፊነት አጥጋቢ በሆነ መንገድ አልተወጣም ብሎ ሲያምን በማንኛውም ጊዜ ከሥራ ሊያሰናብተው ይችላል።

3/ ብሔራዊ ባንክ የንብረት ማጣራት የሥራ ጊዜ እንደተጠናቀቀ ወይም ንብረት አጣሪው ከሥራ እንደተሰናበተ ወዲያውኑ ይህንኑ በሰፊው በሚሰራጭ ጋዜጣ አሳትሞ ያወጣል።

55. <u>የንብረት አጣሪ መሾም የሚያስከትለው ውጤት</u>

ማንኛውም ባንክ ንብረት አጣሪ እንደተሾመለት ብሔራዊ ባንክ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 50 ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት በጋዜጣ እና ድረ-ገጽ እንዳስታወቀ፦

1/ ከንብረት አጣሪው ቅድሚያ ፈቃድ ካልተገኘ በስተቀር በባንኩ ስም ምንም ዓይነት እርምጃ ሊወሰድ አይችልም፣

2/ የባንኩ ባለአክሲዮኖች፣ የዳይሬክተሮች ቦርድ እና ሌሎች የሥራ ኃላፊዎች ሥልጣን ታግዶ ለንብረት አጣሪው ይተላለፋል፣

3/ የባንኩ መብትና ሥልጣን እንዲሁም ማንኛውም ገንዘብ አስቀማጭ ወይም አበዳሪ በባንኩ ወይም በባንኩ ንብረቶች ላይ ያለው መብትና ሥልጣን ወዲያውኑ ወደ ንብረት አጣሪው ይተላለፋሉ፣

4/ ንብረት አጣሪው የባንኩን ንብረቶች አና መዛግብት በሙሉ ይቆጣጠራል፣

5/ የባንኩ ንብረት በሚጣራበት ጊዜ በባንኩ ንብረት ላይ አዲስ የፍርድ ቤት እግድ ሊተላለፍ ወይም ዋስትና ሊሰጥ አይችልም፣

6/ የሕግ፣ የውልም ሆነ ሌላ ማንኛውም የይርጋ ጊዜ በሚያበቃበት ጊዜ ማንኛውም የባንኩ የይገባኛል ጥያቄ ወይም መብት የሚያበቃ ወይም የሚጠፋ ከሆነ የይርጋ ጊዜው ከሚያበቃበት ቀን አንስቶ ለስድስት ወራት ይራዘማል፣

7/ በባንኩ ግዴታዎች ላይ ወለድ እና ቅጣት መሰላቱ ይቆማል እንዲሁም በባንኩ ግዴታዎች ላይ ማንኛውም ሌላ ክፍያ ወይም ዕዳ አይታሰብም፣

8/ በባንኩ ላይ የቀረበ ማንኛውም ክስ እንዲሁም በባንኩ ሀብት ላይ ያለ ማንኛውም መብት አፈጻጸም ይታገዳል፣

9/ የባንኩ ንብረት በሚጣራበት ጊዜ የሶስተኛ ወገን መብት በባንኩ ንብረት ላይ ተፈጻሚ አይሆንም እንዲሁም ማንኛውም አበዳሪ ማንኛውንም የይገባኛል ጥያቄ ለማስፈጸም ወይም ማንኛውንም ክስ በመመሥረት ወይም በማስቀጠል በባንኩ ንብረት ላይ ያለን ዕዳ ለመሸፈን ወይም ፍጹም የዋስትና ጥቅም ለማስጠበቅ የባንኩን ንብረት በፍርድ ቤት ማሳገድ፣ መሸጥ ወይም መያዝ አይችልም።

10/የሚከተሉት ክፍያዎች ወይም የባንክ ንብረት ዝውውሮች የገንዘብ አስቀማጮችን ጥቅም የሚጎዱ ከሆነ ወይም ከሌሎች የባንኩ አበዳሪዎች ወይም ገንዘብ አስቀማጮች በላይ ለተቀባዩ ቅድሚያ የመስጠት ውጤት አላቸው ብሎ ብሔራዊ ባንክ ካመነ ተፈጻሚ አይሆኑም፦

ሀ/ ንብረት ማጣራቱ ተፈጻሚ ከሚሆንበት ቀን አንሥቶ ባሉት ሶስት ወራት ውስጥ የተደረጉ ማናቸውም የገንዘብ እንቅስቃሴዎች፣

ለ/ ንብረት ማጣራቱ ተፈጻሚ ከሚሆንበት ቀን በፊት ባለው አንድ ዓመት ውስጥ ከባንኩ ባለአክሲዮን፣ ዳይሬክተር፣ ሠራተኛ ወይም አጋር ጋር የተደረጉ የገንዘብ እንቅስቃሴዎች፣

ሐ/ ንብረት ማጣራቱ ተፈጻሚ ከሚሆንበት ቀን አንሥቶ ባለው አንድ ዓመት ውስጥ ለሶስተኛ ወገን በነጻ የተላለፉ፣

መ/ በማንኛውም ጊዜ የሀሰት ወይም የተጭበረበሩ ሰነዶችን መሠረት በማድረግ የተደረገ የገንዘብ እንቅስቃሴ፣

ሠ/ ከባንኩ አበዳሪዎች ንብረቶችን ለመያዝ ወይም በሌላ መልኩ መብታቸውን ለመጉዳት በማሰብ ንብረት ማጣራቱ ተፈጻሚ ከሚሆንበት ቀን በፊት ባለው አንድ ዓመት ውስጥ የተፈጸመ ማንኛውም ድርጊት፣

ረ/ የባንኩ ንብረት በሚጣራበት ጊዜ አበዳሪው የሚያገኘውን ገንዘብ መጠን የመጨመር ውጤት ያለው ሆኖ፣ ንብረት ማጣራቱ ተፈጻሚ ከሚሆንበት ቀን በፊት ባለው አንድ ዓመት ውስጥ የተገባን ዕዳ ለመክፈል ሲባል ለማንኛውም አበዳሪ የተደረገ የባንክ ንብረት ዝውውር፣

ሰ/ ንብረት ማጣራቱ ተፈጻሚ ከሚሆንበት ቀን በፊት ባሉት ስድስት ወራት ውስጥ ከነበረ የፍርድ ቤት እግድ ወይም ዋስትና ውጭ የሆነ ማንኛውም የፍርድ ቤት እግድ ወይም ዋስትና፡፡

11/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (9) የተደነገገው፦

ሀ/ መጠኑ ብሔራዊ ባንክ ለዚሁ ዓላማ ሲባል ባወጣው መመሪያ ከተወሰነው ጣሪያ በማይበልጥ ለእያንዳንዱ አስቀማጭ በተከፈለው የተቀማጭ ገንዘብ ክፍያ፣

ለ/ የንብረቱን የገበያ ዋጋ ግምት ውስጥ በማስገባት ተመጣጣኝ ጥቅም ለባንኩ ለማስገኘት በተደረገ የንብረት ማስተላለፍ፣

ሐ/ ቦነስንና ሌሎች ልዩ ክፍያዎችን ሳይጨምር ለባንኩ ዳይሬክተሮችና ሠራተኞች በተከፈለ መደበኛ ክፍያና ጥቅማጥቅም፣

መ/ በተመሳሳይ ጊዜ የሚደረግ ተመሳሳይ ዋጋ ያለው ግብይት አካል የሆነ ክፍያ ወይም የንብረት ማስተላለፍ፣ ወይም

ሠ/ በመደበኛ የሥራ ሂደት እና በዚህ አዋጅ መሠረት በሞግዚት አስተዳዳሪ የሚደረግ ክፍያ ወይም የንብረት ማስተላለፍ፣

ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

56. <u>ውል ስለማፍረስ</u>

1/ ንብረት አጣሪው የገንዘብ አስቀማጮችን ጥቅም ማስጠበቅን ከግምት ውስጥ በማስገባት ውሉን መፈጸም ለባንኩ ከባድ ይሆናል ብሎ ያመነ እንደሆነ ከተሾመበት ቀን አንስቶ በሦላሳ ቀናት ውስጥ ማንኛውንም ያልተፈጸመ ወይም በከፊል የተፈጸመ ውል ሊያፈርስ ይችላል።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተደነገገው መሠረት ውል ከመፍረሱ የሚመነጭ ማንኛውም ተጠያቂነት ውል በፈረሰበት ቀን ይወሰናል እንዲሁም በተጨባጭ በቀጥታ በተከሰተው ጉዳት የሚወሰን እና ለታጣ ትርፍ የሚከፈል ማንኛውንም የጉዳት ካሳ የማያካትት ይሆናል።

3/ የማይንቀሳቀስ እና የተንቀሳቃሽ ንብረት ውል በሚፈርስበት ጊዜ ንብረት አጣሪው ሦላሳ ቀናት አስቀድሞ ማስጠንቀቂያ መስጠት አለበት።

57. <u>የንብረት አጣሪ ሥልጣንና ተግባር</u>

1/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 50 መሠረት የተሾመ ንብረት አጣሪ ንብረቱ የሚጣራውን ባንክ የማስተዳደርና የመቆጣጠር ሙሉና ብቸኛ ሥልጣንና ተግባር ይኖረዋል።

2/ በብሔራዊ ባንክ ንብረት አጣሪ ሲሾም ንብረት አጣሪው በቅድሚያ ከብሔራዊ ባንክ ፈቃድ ሳያገኝ ሊወስዳቸው የማይችላቸውን እርምጃዎች ሊወስን ይችል።

3/ በስርቆት ወይም በሌላ አግባብ ያልሆነ ድርጊት የተነሳ የሚከሰት ብክነትን ለመከላከል ሲባል ንብረት አጣሪው ንብረቱ በመጣራት ላይ ያለውን ባንክ ንብረቶች፣ ቢሮዎች፣ መዛግብትና ሰነዶች እና ሀብት ይቆጣጠራል።

4/ ንብረት አጣሪው የተሰጡትን መብቶች እና ስልጣን ተግባራዊ በሚያደርግበት ወቅት፦

ሀ/ ከንብረቶች ሽያጭ የላቀ ገቢ እንዲገኝ ያደርጋል፣ እና

ለ/ የባንኩን ንብረት ውጤታማ በሆነ መልኩ ለማጣራት አስፈላጊ የሆነ ማንኛውንም እርምጃ ይወስዳል።

5/ የባንኩ ባለአክሲዮኖች፣ ዳይሬክተሮች፣ ኃላፊዎች፣ ጠበቆች፣ የሂሳብ ባለሙያዎች ወይም ሌሎች ባለሙያዎች ከባንኩ ሥራ ጋር በተያያዘ ሕገወጥ ወይም የማጭበርበር ድርጊቶችን ፈጽመዋል ወይም እየፈጸሙ ነው ብሎ ለማመን ንብረት አጣሪው በቂ

ምክንያት ያለው እንደሆነ ወዲያውኑ ለብሔራዊ ባንክ እና ለሌሎች የሚመለከታቸው ሕግ አስፈጻሚ ባለሥልጣን አካላት ማሳወቅ እና የጉዳት ካሳ ለማግኘት እና ንብረት ለማስመለስ የፍትሐ ብሔር ክስ መመስረት አለበት።

6/ ንብረት አጣሪው ባንኩን በያዘ በሁለት ወራት ውስጥ የባንኩን የሀብት እና ንብረት ቆጠራ በማከናወን የሀብት እና ንብረት ቆጠራ ሪፖርቱን ቅጂ ለብሔራዊ ባንክ ያስተላልፋል፤ ብሔራዊ ባንክም የሀብት እና ንብረት ቆጠራ ሪፖርቱን በመላው ሀገሪቱ ስርጭት ባላቸው በሁለት ዕለታዊ ጋዜጣዎች ላይ እንዲሁም የብሔራዊ ባንክ ድረ-ገጽ ላይ ያሳትማል።

7/ ንብረት አጣሪው ብሔራዊ ባንክ ባስቀመጠው ቅጽ መሠረት በየወሩ የአፈጻጸም ሪፖርት ለብሔራዊ ባንክ ያቀርባል እንዲሁም በብሔራዊ ባንክ የሚጠየቀውን ማንኛውንም መረጃ ይሰጣል።

8/ ንብረት አጣሪው ማንኛውም ገንዘብ አስቀማጭ በባንኩ ያለውን የተቀማጭ ገንዘብ ከባንኩ ለተበደረው እና ላልከፈለው ገንዘብ ማቻቻያ ሊያደርገው ይችላል።

9/ አንድ ባንክ ፈቃዱ ቢሰረዝም እንኳን ንብረት አጣሪው በተሾመበት ሰዓት ተፈጻሚ በነበረ ውል መሠረት እና ብሔራዊ ባንክ በግልጽ ሲፈቅድ ንብረት አጣሪው ለማንኛውም ነባር ደንበኛ ብድር ሊሰጥ ይችላል።

10/ ንብረት አጣሪው የንብረት ማጣራቱን ዓላማ ለማሳካት በአግባቡ ጥቅም ላይ ይውላል ብሎ የሚያምነውን የገንዘብ መጠን ንብረት አጣሪው በተሾመ በሠላሳ ቀናት ለገንዘብ አስቀማጮች እና ለሌሎች ገንዘብ ጠያቂዎች ክፍያ ሊፈጽም ይችላል።

11/ የሕግ፣ የውልም ሆነ ሌላ ማንኛውም የይርጋ ጊዜ በሚያበቃበት ጊዜ ማንኛውም የባንኩ የይገባኛል ጥያቄ ወይም መብት የሚያበቃ ወይም የሚጠፋ ከሆነ የይርጋ ጊዜው ከሚያበቃበት ቀን አንሥቶ ለስድስት ወራት ይራዘማል።

12/ በባንኩ ግዴታዎች ላይ ወለድ እና ቅጣት መሰላቱ ይቆማል እንዲሁም በባንኩ ግዴታዎች ላይ ማንኛውም ሌላ ክፍያ ወይም ዕዳ አይታሰብም።

13/ በባንኩ ላይ የተመሠረተ ማንኛውም ክስ እንዲሁም በባንኩ ሀብት ላይ ያለ ማንኛውም መብት አፈጻጸም ይታገዳል።

14/ የባንኩ ንብረት በሚጣራበት ጊዜ የሶስተኛ ወገን መብት በባንኩ ንብረት ላይ ተፈጻሚ አይሆንም እንዲሁም ማንኛውም አበዳሪ ማንኛውንም የይገባኛል ጥያቄ ለማስፈጸም ወይም ማንኛውንም ክስ በመመሥረት ወይም በማስቀጠል በባንኩ ንብረት ላይ ያለን

ዕዳ ለመሸፈን ወይም ፍጹም የዋስትና ጥቅም ለማስጠበቅ የባንኩን ንብረት በፍርድ ቤት ማሳገድ፣ መሸጥ ወይም መያዝ አይችልም።

58. <u>ባንክ ሲፈርስ በቅድሚያ ስለሚፈጸሙ ሥርዓቶች</u>

1/ ንብረት አጣሪው የባንኩን ቢሮዎች፣ የሂሳብ መዛግብት እንዲሁም ሌሎች ሰነዶች ያለገደብ ማግኘት እና መቆጣጠር ይችላል።

2/ ንብረት አጣሪው ጥያቄ በሚያቀርብበት ወቅት ማንኛውም ሕግ አስፈጻሚ አካል፦

ሀ/ ንብረት አጣሪው ወደ ባንኩ የሥራ ቦታ መግባት እንዲችል እገዛ ማድረግ አለበት፣ ወይም

ለ/ ንብረት አጣሪው የባንኩን መዛግብት መቆጣጠር እንዲችል እገዛ ማድረግ አለበት።

3/ በስርቆት ወይም በሌላ አግባብ ያልሆነ ድርጊት የተነሣሳ የሚከሰት ብክነትን ለመከላከል ሲባል ንብረት አጣሪው የባንኩን ንብረቶች፣ ቢሮዎች፣ መዛግብት፣ ሰነዶች እና ሀብት ይቆጣጠራል።

4/ ንብረት አጣሪው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተደነገገውን ሥልጣኑን ተግባራዊ በሚያደርግበት ወቅት የሚከተሉትን እርምጃዎች ይወስዳል፦

ሀ/ የባንኩን የፋይናንስ ሀብት ወይም መረጃዎች ወይም መሣሪያዎች የያዙ እና ማንኛውም ሰው ሕገወጥ በሆነ መንገድ እንዲያገኟቸው የሚያስችሉ የባንኩ ውጫዊ እና ውስጣዊ መግቢያዎች ላይ ያሉ ቁልፎችን ይቀይራል እንዲሁም የአዲሶቹን ቁልፎች ተደራሽነት ውስን ያደርጋል፣

ለ/ የባንኩን የይለፍ ኮዶች ይቀይራል ወይም ያበጃል እንዲሁም የተወሰነ ቁጥር ያላቸው ኮምፒዩተሮች እና ሰዎች ብቻ መግባት እንዲችሉ ያደርጋል

ሐ/ የተፈቀደላቸው ሰዎች ወደ ባንኩ የሥራ ቦታ የሚገቡባቸው ፎቶ ያላቸው መታወቂያዎችን በመስጠት ሌሎች ሰዎች ወደ ባንኩ የሥራ ቦታ እንዳይገቡ ይቆጣጠራል፣

መ/ የባንኩን የፋይናንስ ኃላፊነት እንዲወጡ ለሰዎች የተሰጡ ፈቃዶችን በመሰረዝ እንደ አስፈላጊነቱ አዲስ ፈቃዶችን ይሰጣል እንዲሁም ለሶስተኛ ወገኖች ያሳውቃል፣

ሠ/ ከዚህ ቀደም የባንኩን ንብረቶች ወይም ባንኩ በአደራ የያዛቸውን ንብረቶች በተመለከተ ከሚሠሩ ሥራዎች ጋር በተያያዘ ባንኩን በመወከል ትዕዛዝ እንዲሰጡ ሥልጣን ተሰጥቷቸው የነበሩ ሰዎች ትዕዛዝ እንዲሰጡ የተሰጣቸው ሥልጣን የቀረ መሆኑን እንዲሁም ትዕዛዝ መስጠት የሚችሉት ንብረት አጣሪው እና በንብረት አጣሪው ሥልጣን የተሰጣቸው ሰዎች ብቻ እንደሆኑ፦

1/ ለአገናኝ ባንኮች፣

2/ ለሰነደ ሙዓለ ንዋይ ሬጂስትራሮች እና አስተላላፊ ወኪሎች፣ እና

3/ ለባንኩ የውጭ ሀብት አስተዳዳሪዎች፣

ያሳውቃል፣

ረ/ የካፒታል ክፍፍልን በአጠቃላይ እንዲሁም ለዳይሬክተሮች ወይም ለቁልፍ የሥራ አመራር ኃላፊዎች ከሚከፈሉ የአገልግሎት ክፍያዎች በስተቀር ለቁልፍ የሥራ አመራር ኃላፊዎች እና ወሳኝ የባለቤትነት ድርሻ ላላቸው ባለአክሲዮኖች የሚከፈሉ ክፍያዎችን ያግዳል፣ እና

ሰ/ የንብረት አጣሪውን ሥልጣን ውጤታማ በሆነ መልኩ ለመወጣት አስፈላጊ የሆነ ማንኛውንም እርምጃ ይወስዳል።

5/ ማንኛውም ንብረት አጣሪ የተሾመበትን ባንክ ቢሮዎች፣ ንብረቶች፣ የሂሳብ መዛግብት እና ሌሎች መዝገቦች እንዳያገኝ ወይም እንዳይቆጣጠር ሆነ ብሎ ያስተጓጎለ ማንኛውም ሰው ወንጀል እንደፈጸመ ተቆጥሮ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 89 መሠረት ቅጣት ይጣልበታል።

6/ ንብረት አጣሪው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 57 (6) መሠረት ወደ ሌላ ባንክ የሚተላለፉትን ወይም በማጣሪያ የሚሸጡትን የባንኩን ሀብቶች የሚያሳይ ዝርዝር አዘጋጅቶ የዝርዝሩን ቅጅ ለሕዝብ እይታ ክፍት ያደርጋል።

7/ ንብረት አጣሪው በአደራ የተቀመጡ ሀብቶችን በሙሉ ለባለቤቶቻው ለመመለስና የባንኩን የአደራ ሂሳቦች ለመዝጋት አስፈላጊውን እርምጃ ይወስዳል።

8/ ንብረት አጣሪው በባንኩ መዛግብት መሠረት ማንኛውም ሰው ከባንኩ ስለሚፈልገው ዕዳ የሂሳብ መግለጫ አዘጋጅቶ ይሰጣል፣ ከዚሁ ጋር በማያያዝ በሂሳብ መግለጫው ላይ ተቃውሞ ያለው ማንኛውም ሰው ተቃውሞውን ተገቢ በሆነና ተለይቶ በተገለጸ ጊዜ ውስጥ ለንብረት አጣሪው ማቅረብ እንደሚችል ማሳሰቢያ ይሰጣል።

59. በይገባኛል ጥያቄዎች ላይ ስለሚሰጥ ውሳኔ

1/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 58(8) ከተመለከተው የተቃውሞ ማቅረቢያ የመጨረሻ ቀን በኋላ ባሉት ሁለት ወራት ጊዜ ውስጥ ንብረት አጣሪው፤

ሀ/ በቀረበው የይገባኛል ጥያቄ አግባብነት ላይ ጥርጣሬ ሲኖረው የይገባኛል ጥያቄውን ውድቅ ያደርጋል፣

ለ/ እያንዳንዱ ገንዘብ አስቀማጭና ሌላ አበዳሪ ሊከፈለው የሚገባውን የገንዘብ ልክና በዚህ አዋጅ አንቀጽ 61 ድንጋጌ መሠረት የክፍያውን ቅደም ተከተል ይወስናል፤

ሐ/ የተፈቀዱትን የይገባኛል ጥያቄዎች የሚያሳይ ኘሮግራም ያዘጋጃል።

2/ ንብረት አጣሪው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(ሐ) የተጠቀሰው ኘሮግራም ለዕይታ የሚቀርብበትን ቀንና ቦታ እንዲሁም በኘሮግራሙ ላይ ተቃውሞ የሚቀርብበትን የጊዜ ገደብ የባንኩ ቅርንጫፍ መሥሪያ ቤት ባለባቸው አካባቢዎች በሙሉ በሰፊው በሚሰራጭ አንድ ወይም ከዚያ በላይ ጋዜጦች ላይ በሣምንት አንድ ጊዜ ለሶስት ተከታታይ ሣምንታት እንዲሁም በባንኩ ድረ-ገጽ ላይ አሳትሞ ያወጣል።

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተጠቀሰው ማስታወቂያ የሚገለጸው ተቃውሞ የማቅረቢያ የጊዜ ገደብ የመጨረሻው ማስታወቂያ በጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ ከሣያ ቀናት ያነሰ መሆን የለበትም።

4/ የይገባኛል ጥያቄው ሙሉ በሙሉ ያልተፈቀደለት ማንኛውም ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተጠቀሰው መረጃ በቀጥታ እንዲደርሰው ንብረት አጣሪው የተቻለውን ጥረት ሁሉ ያደርጋል።

5/ የማንኛውም የይገባኛል ጥያቄ አግባብነት እና ቅደም ተከተል፣ የባንኩ ሀብት ተሸጦ የሚከፋፈልበት፣ የማንኛውም የባንኩ ደንበኛ ንብረት የሚመለስበት፣ የፋይናንስ ውሎች ብቁነት እንዲሁም ሌሎች ተያያዥ ጉዳዮች የሚወሰኑበት ሥነ-ሥርዓት በብሔራዊ ባንክ መመሪያ ሊወሰን ይችላል።

60. ስለተፈቀዱ የይገባኛል ጥያቄዎች የመጨረሻ ኘሮግራምና ድልድል

1/ ማንኛውም የባንኩ ገንዘብ አስቀማጭ፣ ወይም አበዳሪ ወይም ባለአክሲዮን የተፈቀዱ የይገባኛል ጥያቄዎች ኘሮግራም ይዘትን በተመለከተ የሚኖረውን ተቃውሞ በዚህ አዋጅ

አንቀጽ 59(2) መሠረት ይፋ ከተደረገው ተቃውሞዎችን የማቅረቢያ የመጨረሻ ቀን በፊት በጽሑፍ ማቅረብ ይችላል።

2/ ንብረት አጣሪው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ተቃውሞ በቀረበ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ በተቃውሞው ላይ ውሳኔ መስጠት አለበት።

3/ ንብረት አጣሪው ተቀባይነት ያገኙ ተቃውሞዎችን መሠረት በማድረግ የመጨረሻውን ኘሮግራም ያዘጋጃል። የመጨረሻውን ኘሮግራም ቅጅም በብሔራዊ ባንክ አንዲፀድቅለት ያቀርባል።

4/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የመጨረሻው ኘሮግራም ዝግጅት እንደተጠናቀቀ ንብረት አጣሪው በተቻለ ፍጥነት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 61 በተደነገገው መሠረት የመጨረሻውን ድልድል ማድረግ አለበት።

61. <u>የይገባኛል ጥያቄዎች አከፋፈል ቅደም ተከተል</u>

1/ በማናቸውም የባንክ ንብረት የማጣራት ተግባር በዋስትና የተጠበቁ የይገባኛል ጥያቄዎች ካሉ ከንብረት ማጣራቱ የተገኘው ገቢ ከይገባኛል ጥያቄው ያነሰ ቢሆንም እንኳን በተቻለ መጠን በተገባላቸው ግዴታ መሠረት መከፈል አለባቸው። ሌሎች በባንኩ ጠቅላላ ሀብት ላይ የሚቀርቡ የይገባኛል ጥያቄዎች አከፋፈል በሚከተለው ቅደም ተከተል መሠረት ተፈጻሚ ይሆናል፦

ሀ/ ለንብረት አጣሪው የሚከፈለው የአገልግሎት ክፍያና ንብረት አጣሪው የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ለማስፈጸም ያወጣቸው አስፈላጊና አግባብነት ያላቸው ወጪዎች፤ ሆኖም ብሔራዊ ባንክ ንብረት አጣሪ ሆኖ በሚሠራበት ጊዜ የንብረት አጣሪነት ተግባሩን ለመፈጸም ያወጣው ወጪ ብቻ ታስቦ ተመላሽ ይሆንለታል፤

ለ/ ይፋዊ አስተዳዳሪው ወይም ንብረት አጣሪው ከተሾመ በኋላ ለባንኩ አዲስ ብድር የሰጡ አበዳሪዎች፤

ሐ/ የንብረት አጣሪው ሹመት ከፀናበት ቀን በፊት ባለው የሶስት ወር ጊዜ ውስጥ ያልተከፈለ የባንኩን የሥራ አስፈጻሚዎች ሳይጨምር የሠራተኞች ደመወዝ እና ሌሎች ጥቅማጥቅሞች፤ ሆኖም የዚህ ዓይነቱ ክፍያ፦

/፩/ ጉርሻን ወይም ከሚጠበቀውና ከመደበኛው በላይ የሆኑ ክፍያዎችን፤ እና

/፪/ የባንኩ ንብረት ይጣራል በሚል ግምት አላግባብ የተጨመሩ ክፍያዎችን፤

አያጠቃልልም፤

መ/ ተቀማጭ ገንዘቦች፣

ሠ/ ለፌደራልና ለክልል መንግሥታት መከፈል ያለበት ግብር፣

ረ/ በባንኩ ላይ የሚቀርቡ ሌሎች የይገባኛል ጥያቄዎች፣

ሰ/ ንብረት አጣሪው በሚወስነው ተመን መሠረት በዚህ ንዑስ አንቀጽ በተዘረዘሩት የይገባኛል ጥያቄዎች ላይ የሚከፈል ወለድ።

2/ ባንኩ ያለው የሀብት መጠን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ስር የተዘረዘሩትን የይገባኛል ጥያቄዎች ሙሉ በሙሉ ለመክፈል በቂ ሆኖ ሲገኝ፣ ቀሪው ሀብት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 58(8) መሠረት በጊዜው ማመልከቻ ላልቀረበባቸውና ተቀባይነት ላላቸው የይገባኛል ጥያቄዎች ክፍያ ይውላል።

3/ ያለው ገንዘብ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተመለከተው በማንኛውም የቅደም ተከተል ደረጃ ሥር ያሉ የይገባኛል ጥያቄዎችን ሙሉ በሙሉ ለማስተናገድ በቂ በማይሆንበት ጊዜ በዚያ ደረጃ ውስጥ ላሉት የይገባኛል ጥያቄዎች ተመጣጣኝ በሆነ ስሌት መከፈል አለበት።

4/ ሁሉም ተቀባይነት ያገኙ የይገባኛል ጥያቄዎች ከተከፈሉ በኋላ የሚተርፈው የባንኩ ሀብት በባንኩ ውስጥ ባላቸው የባለቤትነት ድርሻ መሠረት ለባለአክሲዮኖች ይከፋፈላል።

62. <u>ስለንብረት የማጣራት ተግባር መጠናቀቅ</u>

1/ በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መሠረት የባንኩ ንብረቶች በሙሉ ተሸጠው ከተከፋፈሉ በኋላ ንብረት አጣሪው ንብረት በማጣራት ተግባር ወቅት ስለተከናወኑት ሥራዎች ንብረት የማጣራት ተግባራት ሪፖርት አዘጋጅቶ ለብሔራዊ ባንክ አቅርቦ ማጸደቅ አለበት። ብሔራዊ ባንክም የጸደቀውን ሪፖርት ወዲያውኑ ለሕዝብ ይፋ ያደርጋል።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀስ (1) የተመለከተው ሪፖርት ለሕዝብ ይፋ እንደተደረገ ንብረት የማጣራት ተግባሩ እንደተጠናቀቀ ይቆጠራል፤ በመፍረስ ላይ የሚገኘው ባንክም ከንግድ መዝገብ እንዲሰረዝ ንብረት አጣሪው ማመልከቻ ያቀርባል።

3/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 63 መሠረት ክስ ካልተመሰረተ በስተቀር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው ሪፖርት ለሕዝብ ይፋ በተደረገ በሰላሳ ቀናት ውስጥ ንብረት አጣሪው እና ብሔራዊ ባንክ የባንኩን ንብረት ከማጣራት ጋር ከተያያዙ ማናቸውም ግዴታዎች ነፃ ይሆናሉ።

4/ ጥያቄ ቀርቦባቸውና ተፈቅደው ያልተከፈሉ የይገባኛል ጥያቄዎችን የሚመለከት ገንዘብ ካለ በብሔራዊ ባንክ ዘንድ ይቀመጣል። ሆኖም ብሔራዊ ባንክ የባንኩን ንብረት የማጣራቱ ተግባር ካበቃበት ቀን ጀምሮ አምስት ዓመት ካለፈ በኋላ ከተቀመጠው ገንዘብ ጋር በተያያዘ ከማናቸውም የይገባኛል ጥያቄ ነፃ ይሆናል።

5/ ንብረት አጣሪው በሚከተሉት ሁኔታዎች የባንኩን ንብረት መሸጡን ሊተው ወይም ንብረቱን የህብረተሰብ ጤናን ወይም ትምህርትን ለማስፋፋት ለሚሠራ የተራድኦ ድርጅት በእርዳታ ሊሰጥ ይችላል፦

ሀ/ ንብረቱ ቁሳዊ ዋጋ የሌለው ከሆነ፣

ለ/ ንብረት አጣሪው ንብረቱን መሸጥ ካልቻለ፣ ወይም

ሐ/ ንብረቱን ለመሸጥ የሚወጣው ወጪ ከሽያጩ ይገኛል ተብሎ ከሚጠበቀው ገንዘብ የሚበልጥ ከሆነ።

6/ ማንኛውም የባንክ አበዳሪ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) በተዘረዘረ ማንኛውም ንብረት ላይ የይገባኛል ጥያቄ ማቅረብ አይችልም።

63. <u>በንብረት አጣሪ እርምጃዎች ላይ ስለሚቀርብ አቤቱታ</u>

1/ ማንኛውም የባንክ ንብረት አጣሪ በወሰደው እርምጃ ላይ እርምጃው በተወሰደ በሰላሳ ቀናት ውስጥ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት አቤቱታ ሊቀርብ ይችላል።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት አቤቱታ ማቅረብ የሚችሉት የሚከተሉት ሰዎች ብቻ ናቸው፦

ሀ/ ከጠቅላላው ተቀማጭ ገንዘብ ቢያንስ ሃያ አምስት በመቶ ድርሻ ያላቸው ሰዎች፣

ለ/ ገንዘብ አስቀማጮችን ሳይጨምር፣ በጠቅላላው የይገባኛል ጥያቄ ካላቸው ሰዎች ቢያንስ ሀምሳ በመቶ ያህል ድርሻ ያላቸው አበዳሪዎች፣ ወይም

ሐ/ ከጠቅላላው የባንኩ የተፈረመ ካፒታል ቢያንስ ሃያ አምስት በመቶ ድርሻ የያዙ የባንኩ ባለአክስዮኖች።

3/ ፍርድ ቤቱ የቀረበለትን አቤቱታ ሲመረምር ሊያይ የሚችለው ጭብጥ ንብረት አጣሪው በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መሠረት ተግባሩን ሲፈጽም በፍጹም ግዴለሽነትና በዘፈቀደ የሠራ መሆን አለመሆኑን ብቻ ይሆናል።

4/ ንብረት አጣሪው ተግባሩን ያከናወነው በግዴለሽነትና በዘፈቀደ ነው ብሎ ፍርድ ቤቱ የወሰነ እንደሆነ ንብረት አጣሪው ካሣ እንዲከፍል ሊያዘው ይችላል፣ ሆኖም ለአቤቱታው ምክንያት የሆነው የንብረት አጣሪው ድርጊት የሚለወጥ አይሆንም።

5/ ንብረት አጣሪው ተግባሩን ያከናወነው በፍጹም ግዴለሽነትና በዘፈቀደ አይደለም ብሎ ፍርድ ቤቱ ከወሰነ ንብረት አጣሪው ክሱን ለመከላከል ያወጣቸውን ወጪዎች አቤቱታ አቅራቢዎቹ እንዲከፍሉ ያዛል።

64. <u>በፈቃደኝነት ስለመፍረስ</u>

1/ ማንኛውም ባንክ አግባብነት ባላቸው ሕጎች እና ብሔራዊ ባንክ አስቀድሞ በጽሁፍ በሚሰጠው ፈቃድ መሠረት የባለአክሲዮኖች ጠቅላላ ጉባኤው ውሳኔ ሳይወስን በፈቃደኝነት ሊፈርስ አይችልም።

2/ የአንድ ባንክ በፈቃደኝነት መፍረስ በብሔራዊ ባንክ የሚፀድቀው በልዩ ሁኔታ እና ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ በሚወስነው መሠረት ብቻ ነው።

3/ ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም ማንኛውም ባንክ እንደ ንብረት አጣሪ ሆኖ ሊሠራ ይችላል ወይም በብሔራዊ ባንክ መመሪያ የሚወሰኑትን መስፈርቶች የሚያሟላ ሌላ ሰውን ሊሾም ይችላል፤ ሆኖም ግን በብሔራዊ ባንክ መጽደቅ ይኖርበታል።

4/ በፈቃደኝነት ለመፍረስ የሚያመለክት ማንኛውም ባንክ በሚያመለክትበት ወቅት ለገንዘብ አስቀማጮቹ እና ለሌሎች አበዳሪዎች ያለበትን ዕዳ ለመክፈል የሚያስችል በቂ ሀብት ሊኖረው ይገባል።

5/ በፈቃደኝነት ለመፍረስ ዕቅድ ያለው ማንኛውም ባንክ ዝርዝር የንብረት ማጣራት ዕቅድ አዘጋጅቶ ለብሔራዊ ባንክ ማቅረብ አለበት፤ ዕቅዱም ቢያንስ የባንኩ ንብረቶች የሚለዩበትን፣ ዋጋቸው የሚገመትበትን እና ተሸጠው የሚከፋፈሉበትን ሥነ-ሥርዓት፤ ዕዳዎች በሙሉ የሚከፈሉበትን የጊዜ ሰሌዳ (የገንዘብ አስቀማጮችን እና የአበዳሪዎችን የይገባኛል ጥያቄዎች እና የሠራተኞች ደመወዝን ጨምሮ) እንዲሁም ሌሎች በብሔራዊ ባንክ የሚወሰኑ ጉዳዮችን ያካተተ መሆን አለበት።

6/ ብሔራዊ ባንክ ባንኩ በፈቃደኝነት እንዲፈርስ በሚፈቅድበት ጊዜ፦

ሀ/ ብሔራዊ ባንክ ወዲያውኑ የባንኩን የባንክ ሥራ ፈቃድ ይሰርዛል፤ ሆኖም ግን ንብረት የማጣራቱ ተግባር እስኪጠናቀቅ ድረስ ባንኩ “በመፍረስ ላይ ያለ”

የሚለውን ሀረግ በስሙ ላይ በመጨመር የሕግ ሰውነት እንደተሰጠው አካል መንቀሳቀሱን ይቀጥላል፣

ለ/ ባንኩ ሥራውን አቁሞ ሥርዓቱን በተከተለ መልኩ ንብረቱን ለማጣራት የሚያስፈልግ ሥልጣኑን ብቻ ተግባራዊ ያደርጋል።

7/ ማንኛውም ባንክ በፈቃደኝነት ንብረቱ እንዲጣራ በብሔራዊ ባንክ በተፈቀደለት በአንድ ሳምንት ውስጥ በፈቃደኝነት ሊፈርስ መሆኑን በመግለጽ በኢትዮጵያ ውስጥ ሰፊ ስርጭት ባለው ጋዜጣ ላይ ማስታወቂያ ያወጣል እንዲሁም ለእያንዳንዱ ገንዘብ አስቀማጭ እና አበዳሪ ወይም በባንኩ በአደራ፣ በኪራይ ወይም ደህንነቱ በተጠበቀ ሳጥን የተያዘ ማንኛውም ገንዘብ ወይም ንብረት ላላቸው ሰዎች ለማሳወቅ አግባብ በሆኑ ሌሎች መንገዶች ለሕዝብ ያሳውቃል።

8/ ማንኛውም ባንክ በፈቃደኝነት እንዲፈርስ በብሔራዊ ባንክ መፈቀዱ መብት ላላቸው ገንዘብ አስቀማጮች ወይም ለሌሎች አበዳሪዎች መደበኛ ክፍያዎችን ሙሉ በሙሉ መፈጸምን እንዲሁም ባንኩ በአደራ፣ በኪራይ ወይም ደህንነቱ በተጠበቀ ሳጥን የያዘውን ማንኛውም ገንዘብ ወይም ንብረት ለባለቤቱ መመለሱን የሚያስቀር አይሆንም።

9/ በፈቃደኝነት በመፍረስ ላይ ያለ ማንኛውም ባንክ ሕጋዊ የሆኑ የይገባኛል ጥያቄዎችን በሙሉ በብሔራዊ ባንክ መመሪያ በሚወሰነው ከፍተኛ የጊዜ ገደብ ውስጥ እና በዚህ አዋጅ አንቀጽ 61 መሠረት ወዲያውኑ ይከፍላል።

10/ በፈቃደኝነት በመፍረስ ላይ ያለ ማንኛውም ባንክ በየጊዜው የአፈፃፀም እና የመጨረሻውን የንብረት ማጣራት ሪፖርት ለብሔራዊ ባንክ ማቅረብ እና ንብረት የማጣራት ሂደቱ መጨረሻ ላይ በብሔራዊ ባንክ በጽሁፍ ማጸደቅ አለበት።

11/ ብሔራዊ ባንክ የንብረት ማጣራት ሪፖርቱን ከማጽደቁ በፊት የባንኩን ንብረት የማጣራት ሂደት በዝርዝር መርምሮ በዚህ አዋጅ እና በብሔራዊ ባንክ መመሪያዎች መሠረት መከናወኑን ማረጋገጥ አለበት።

12/ ባንኩ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 61 ሕጋዊ የሆኑ የይገባኛል ጥያቄዎችን በሙሉ በጊዜአቸው ስለመፈጸሙ ማረጋገጫ መፈረም አለበት።

13/ ለማንኛውም ገንዘብ አስቀማጭ ወይም ሌላ አበዳሪ መከፈል ያለበት ሆኖ ጥያቄ ባለመቅረቡ የተነሣ ያልተከፈለ ማንኛውም ገንዘብ የንብረት ማጣራት ሪፖርቱ ከጸደቀበት ቀን አንሥቶ በሁለት ወራት ውስጥ በብሔራዊ ባንክ መቀመጥ አለበት።

14/ ማንኛውም ገንዘብ ወይም ንብረት ለብሔራዊ ባንክ ከተላለፈበት ቀን አንሥቶ በሰባት ዓመታት ውስጥ በሚመለከተው ሰው ካልተወሰደ እንደተተወ ይቆጠራል።

15/ ማንኛውም ባንክ በፈቃደኝነት የሚፈርስባቸውን ተጨማሪ ሁኔታዎች እና መስፈርቶች ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ ሊወስን ይችላል።

65. ስለሌሎች ሕጎች ተፈጻሚነት

የንግድ ሕግና አግባብነት ያላቸው ሌሎች የሕግ ድንጋጌዎች የዚህን ክፍል ድንጋጌዎች እስካልተቃረኑ ድረስ በሞግዚት አስተዳደር እና በመፍረስ ላይ ባሉ ባንኮች ተፈጻሚ ይሆናሉ።

ክፍል አስራ አንድ
ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

66. ተቀጥላ ስለማቋቋም

1/ ብሔራዊ ባንክ ማንኛውም ባንክ ተቀጥላ እንዲያቋቁም ሊፈቅድ ይችላል።

2/ ማንኛውም ባንክ ተቀጥላ ሊያቋቁም የሚችልባቸው ሁኔታዎችና መስፈርቶች ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ የሚወሰኑ ይሆናል።

67. ልዩ ባንክ ስለማቋቋም

1/ ብሔራዊ ባንክ ማንኛውም ልዩ ባንክ እንዲቋቋም ወይም ማንኛውም ልዩ ባንክ ወደ ሌላ ዓይነት ባንክ ወይም ከሌላ ዓይነት ባንክ ወደ ልዩ ባንክ እንዲቀየር ሊፈቅድ ይችላል።

2/ ማንኛውም ልዩ ባንክ አግባብነት ያላቸው የባንክ ሥራ ሕጎችን እና ደንቦችን ማክበር አለበት።

3/ የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የማንኛውንም ልዩ ባንክ ፈቃድ አሰጣጥ፣ ቁጥጥር እና የሥራ ዘርፎች የተመለከቱ ሁኔታዎችን እና መስፈርቶችን ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ ሊወስን ይችላል።

68. ዕዳ መክፈል በማይቻልበት ወሰን ላይ ስለደረሰ ባንክ

ማናቸውም ዕዳ መክፈል በማይቻልበት ወሰን ላይ የደረሰ ባንክ ተቀማጭ ገንዘብ መሰብሰብ አይችልም።

69. <u>የባንክ ባልሆኑ ሥራዎች ስለመሰማራት</u>

1/ ማንኛውም ባንክ የባንክ ባልሆኑ ሥራዎች ላይ መሠማራት አይችልም።

2/ ከላይ በንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም በብሔራዊ ባንክ መመሪያ በሚወሰኑ ዝርዝር ሁኔታዎች መሠረት ብሔራዊ ባንክ በልዩ ሁኔታ ባንኮች የባንክ ባልሆኑ ሥራዎች ላይ እንዲሰማሩ ሊፈቅድ ይችላል።

70. <u>ስለምርመራ አገልግሎት ክፍያ</u>

ብሔራዊ ባንክ ለዚሁ ዓላማ ሲባል በሚያወጣው መመሪያ መሠረት በቦታው በመገኘት እና በቦታው ሳይገኝ በባንኮች ላይ ለሚያካሂደው ምርመራ የሚያወጣውን ወጪ ቁጥጥር የሚያደርግባቸው ባንኮች እንዲሸፍኑ ሊያደርግ ይችላል።

71. <u>የይገባኛል ጥያቄ ስላልቀረበባቸው ተከፋይ ሂሳቦች</u>

1/ ለ፲፭ ተከታታይ ዓመታት የይገባኛል ጥያቄ ያልቀረበበትን፣ በዋና ገንዘቡ ላይ የመጨመር ወይም የመቀነስ እንቅስቃሴ ያልታየበትን፣ የባንክ ደብተር ወይም ሌላ የጽሑፍ መረጃ ያልቀረበበትን ወይም ማንኛውም ዐይነት ልውውጥ ያልተደረገበትን ተከፋይ ሂሳብ የያዘ ማንኛውም ባንክ በዚሁ ሂሳብ ውስጥ ያለውን ገንዘብ ለብሔራዊ ባንክ ማስተላለፍ አለበት።

2/ ብሔራዊ ባንክ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ሊተላለፍለት የሚገባውን ዝቅተኛ የገንዘብ መጠንና ባንኮች የዚህ ዓይነቱን ገንዘብ ሲያስተላልፉ ሊከተሉ የሚገባቸውን ሥርዓት በሚያወጣው መመሪያ ይወስናል፡

3/ ማንኛውም ባንክ የይገባኛል ጥያቄ ያልቀረበበትን ተከፋይ ሂሳብ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለብሔራዊ ባንክ ካስተላለፈበት ቀን ጀምሮ በዕዳው ከመጠየቅ ሙሉ በሙሉ ነፃ ይሆናል።

4/ ማንኛውም ሕጋዊ ባለመብት ጥያቄ ካቀረበ ብሔራዊ ባንክ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተላለፈውን ሙሉውን ገንዘብ ለባለመብቱ መክፈል አለበት፣ ሆኖም በእንደዚህ ዓይነት የይገባኛል ጥያቄዎች ላይ ብሔራዊ ባንክ ወለድ አይከፍልም።

5/ ብሔራዊ ባንክ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተላለፉትንና በሕጋዊ ባለመብቶቹ ጥያቄ ያልቀረበባቸውን ሂሳቦች አጠቃቀም በመመሪያ ይወስናል።

72. <u>የደንበኞችን ማንነት ስለማወቅ</u>

ባንኮች የደንበኞቻቸውን ማንነት በቀጣይነት ተከታትለው የሚያውቁባቸውንና አጠራጣሪ የሂሳብ እንቅስቃሴዎችን ሪፖርት የሚያደርጉባቸውን መስፈርቶች ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ ሊወስን ይችላል።

73. <u>የባንኮችና የመድን ኩባንያዎች ግንኙነት</u>

1/ ብድር መስጠትን፣ ተቀማጭ ገንዘብ መቀበልንና የባንክና የመድን አገልግሎቶችን ጨምሮ በባንኮችና በመድን ኩባንያዎች መካከል የሚደረጉ የሥራ ግንኙነቶች በማናቸውም ረገድ ከሌላ ማንኛውም ሰው ጋር ከሚደረጉት የሥራ ግንኙነቶች ጋር ተመሳሳይ በሆኑ ሁኔታዎች መደረግ አለባቸው።

2/ ብሔራዊ ባንክ በባንኮችና በመድን ኩባንያዎች መካከል የሚኖረውን የሥራ ግንኙነት የሚመለከት መመሪያ በየጊዜው ሊያወጣ ይችላል።

74. <u>የደህንነት እርምጃዎች እና የመረጃ አስተዳደር</u>

1/ የደንበኞችን መረጃ ሚስጥራዊነት፣ ምሉዕነትና ዝግጁነት ለመጠበቅ ሲባል ማንኛውም ባንክ ሁሉን አቀፍ የሆነ የመረጃ ደህንነት ፕሮግራም ተግባራዊ ማድረግ እና መያዝ አለበት፤ ይህም የሚከተሉትን ያጠቃልላሉ፦

ሀ/ የደንበኞች መረጃ ካለፈቃድ እንዳይገኝ፣ ይፋ እንዳይሆን፣ እንዳይለወጥ ወይም እንዳይጠፋ አግባብነት ያላቸው አካላዊ፣ ምክንያታዊ እና አስተዳደራዊ የመከላከያ እርምጃዎችን ተግባራዊ ማድረግ፣

ለ/ መደበኛ የአደጋ ጊዜ መጠባበቂያ ጣቢያ መያዝ፣ እና

ሐ/ በባንኩ ሥርዓት ላይ ያሉ ለጥቃት ተጋላጭ የሚያደርጉ ሁኔታዎችን ለመለየት እና ለመፍታት የደህንነት ግምገማዎችን እና ዘልቆ የመግባት ሙከራዎችን መደበኛ በሆነ መልኩ ማከናወን።

2/ የማንኛውም ባንክ የሥራ ቦታ እና የመረጃ ቋት ላይ ተግባራዊ ሊደረጉ የሚገቡ ዝቅተኛ የደህንነት እርምጃዎችን፣ የደንበኞችን መረጃ ባለቤትነት እና የደንበኞች መረጃን የአያያዝ ሁኔታ በተመለከተ ብሔራዊ ባንክ በመመሪያ ሊወስን ይችላል።

75. በቋሚ ንብረቶች እና በፋይናንስ ሀብት ላይ ስለሚደረግ ኢንቨስትመንት

ማንኛውም ባንክ በቋሚ ንብረት እና በፋይናንስ ሀብት ላይ የሚያደርገው ኢንቨስትመንት ጣሪያ፣ ስብጥር እና ሌሎች ሁኔታዎች በብሔራዊ ባንክ መመሪያ ሊወሰን ይችላል።

76. በባንክ ስለሚደረግ ማስታወቂያ ስለማሳተም እና ስለማስነገር

1/ ብሔራዊ ባንክ የማንኛውም ባንክ የሬድዮ ወይም የቴሌቪዥን ማስታወቂያ፣ ዲጂታል ማስታወቂያ፣ ፖስተር፣ ቢል ቦርድ፣ በራሪ ወረቀት፣ ሠርኩላር ወይም ሌላ ሰነድ እና የጋዜጣና የመጽሔት ማስታወቂያ ሐሰተኛ፣ አሳሳች፣ አደናጋሪ ወይም ቅያሜን የሚፈጥር ወይም የማንኛውንም ባንክ ወይም የባንክ ሥርዓቱን ደኅንነትና ጤናማነት የሚጎዳ ነው ብሎ ካመነ በማንኛውም ጊዜ ባንኩ ማስታወቂያውን እንዲያቋርጥ፣ እንዲያሻሽል ወይም ከማስተዋወቅ እንዲቆጠብ ሊያደርግ ይችላል።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ-አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ በባንክ የሚደረግ ማስታወቂያን የሚመለከቱ ሌሎች ሁኔታዎች ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ ሊወሰኑ ይችላሉ።

77. በብድር እና በውጭ አገር ገንዘብ ላይ ስለሚጣል የፖርትፎሊዮ ድልድል ገደብ

ብሔራዊ ባንክ የባንኮች የብድር እና የውጭ አገር ገንዘብ ፖርትፎሊዮ ድልድል ገደቦችን በተመለከተ መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

78. ድንበር ተሻግሮ ስለመበደር፣ ስለማበደር እና ኢንቨስት ስለማድረግ

1/ አንድ ባንክ ከውጭ ምንጮች እንዲበደር ሊፈቀድለት ይችላል፤ እንዲህ ያሉ የብድር ሁኔታዎች በተመለከተ በብሔራዊ ባንክ መመሪያ የሚወሰኑ ይሆናል።

2/ በብሔራዊ ባንክ በልዩ ሁኔታ ካልተፈቀደለት በስተቀር ማንኛውም ባንክ ድንበር ተሻግሮ የማበደር ወይም የኢንቨስትመንት ሥራዎች ላይ መሰማራት አይችልም።

79. የባንክ ሥራዎችን በውጭ አካላት ስለማሠራት

ባንኮች ሥራዎቻቸውን በውጭ አካላት የሚያሠሩባቸው ዝቅተኛ ሁኔታዎች ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናሉ።

80. <u>የባንክ አገልግሎቶችን ለአካል ጉዳተኞች ምቹና ተደራሽ ስለማድረግ</u>

1/ ማንኛውም ባንክ ለአካል ጉዳተኛ ደንበኞች ምቹ እና ተደራሽ የባንክ አገልግሎት ሊያቀርብ ይችላል።

2/ ብሔራዊ ባንክ የባንክ አገልግሎቶች ለአካል ጉዳተኞች ምቹ እና ተደራሽ መሆናቸውን ለማረጋገጥ መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

81. <u>ከወለድ ነጻ የባንክ አገልግሎት</u>

1/ በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች የተቀመጡ መስፈርቶች እንደተጠበቁ ሆነው ብሔራዊ ባንክ ማንኛውም ከወለድ ነጻ ሥራ ለሚሠራ ባንክ ፈቃድ የሚሰጥባቸውን እና ቁጥጥር የሚደረግባቸውን ተጨማሪ ሁኔታዎችና መስፈርቶች የሚወስንበት እንዲሁም የወለድ ነጻ የባንክ አገልግሎቶች፣ ከተቀማጭ ገንዘብ መሰብሰብ እና ከገንዘብ አጠቃቀም ጋር በተያያዘ ለወለድ ነጻ ባንኮች እና ከወለድ ነጻ አገልግሎት መስኮት የሚሰጡ ባንኮችን ለመቆጣጠር የሚያስችል መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

2/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ማዕከላዊ የሸሪዓ ቦርድ ማቋቋምን ጨምሮ የወለድ ነፃ ባንክን አጠቃላይ የሸሪዓ አስተዳደር ለመቆጣጠር የሚያስችል መመሪያ ብሔራዊ ባንክ ሊያወጣ ይችላል።

82. <u>ለፋይናንስ አገልግሎት ተጠቃሚዎች ስለሚደረግ ጥበቃ</u>

ባንኮች ለፋይናንስ አገልግሎት ተጠቃሚዎች ማድረግ ያለባቸውን ጥበቃ እና ሌሎች ተያያዥ ጉዳዮችን የተመለከቱ ዝቅተኛ መስፈርቶች በብሔራዊ ባንክ መመሪያ ሊወሰኑ ይችላሉ።

83. <u>ከውጭ ሀገር ተቆጣጣሪ አካላት እና ከሀገር ውስጥ ባለሥልጣን አካላት ጋር ተባብሮ እና ተቀናጅቶ ስለመሥራት</u>

1/ የሚከተሉትን ተግባራት ለመፈፀም ብሔራዊ ባንክ ከማናቸውም የሀገር ውስጥ እና የውጭ ሀገር ተቆጣጣሪ፣ እልባት ሰጪ ወይም የገንዘብ ባለሥልጣን አካላት ጋር ለመቀናጀት፣ ለመተባበር እና መረጃ ለመለዋወጥ የስምምነት ውል እንደ አግባብነቱ ከሚመለከተው የመንግሥት አስፈጻሚ አካላት ጋር በመመካከር ሊፈራረም ይችላል፡፡

ሀ/ የባንክ ፈቃድ አሰጣጥ፣ የተጠናከረ ቁጥጥር፣ የቅድመ መፍትሔ እርምጃዎች እና እልባት ስለመስጠት የሚያስፈልጉ መረጃዎች ለማግኘት፣

ለ/ በብሔራዊ ባንክ ፈቃድ በተሰጠው የውጭ ባንክ ቅርንጫፍ ወይም ተቀጥላ ወይም በውጭ ሀገር የሚገኝ የኢትዮጵያ ባንክ ቅርንጫፍ ወይም ተቀጥላ ላይ ምርመራ ለማካሄድ፣

ሐ/ የጋራ ቁጥጥር ማዕቀፍ ውስጥ ወንበር ለመያዝ፣

መ/ የብሔራዊ ባንክ ወይም የሚመለከተው ባለሥልጣን ተግባራት አፈፃፀም ላይ ተፅዕኖ ሊያደርስ የሚችል ማንኛውም እርምጃ በማንኛውም ባንክ ወይም ቅርንጫፍ ላይ ከመውሰድ በፊት ለማሳወቅ ወይም ለመቀናጀት፣

ረ/ የፋይናንስ ቀውስ ሁኔታን ለማስተዳደር በብሔራዊ ባንክ እና በሚመለከታቸው ባለሥስልጣናት የሚወሰዱ እርምጃዎች እንዲቀናጁ ማስቻል፣ እና

2/ ማንኛውም ከሀገር ውስጥ ወይም ከውጭ ሀገር ባለሥልጣን የተወሰደ ወይም ለሌላ አካል የተላለፈ መረጃ ለታለመለት ዓላማ ብቻ ጥቅም ላይ ይውላል፡፡

3/ በሕግ አስገዳጅነት ወይም በፍርድ ቤት ትዕዛዝ ካልሆነ ወይም በፍርድ ሂደት ውስጥ የብሔራዊ ባንክን ጥቅም ለማስጠበቅ ካልሆነ በስተቀር ብሔራዊ ባንክ ከውጭ ባለስልጣን የተገኘ ማንኛውንም ሚስጥራዊ መረጃ ከባለሥልጣኑ ፈቃድ ውጭ ለሌላ ማንኛውም አካል አሳልፎ መስጠት አይችልም፡፡

84. <u>ዓለም አቀፍ የባንክ ሥራ ቁጥጥር መርሆዎችን እና ደረጃዎችን በሥራ ላይ ስለማዋል</u>

ብሔራዊ ባንክ የባዝል ኮሚቴ የባንክ ሥራ ቁጥጥር መርሆዎች እና ደረጃዎችን እንዲሁም የኢትዮጵያን የባንክ ሥርዓት ደህንነት፣ ጤናማነት እና መረጋጋት ያጎለብታሉ ተብለው የሚታመኑ ሌሎች ዓለም አቀፍ የባንክ ሥራ ቁጥጥር ደረጃዎችን በሥራ ላይ ለማዋል መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል።

85. <u>መረጃዎችን እንዲታተሙ ስለማድረግ</u>

ብሔራዊ ባንክ በዚህ አዋጅ መሠረት የቀረበን ወይም የተሰበሰበን ማናቸውንም መረጃ ወይም አሐዞች በከፊልም ሆነ ሙሉ በሙሉ አግባብ ነው ብሎ ባመነበት አቀራረብ እና ጊዜ አሳትሞ ሊያወጣ ይችላል፤ ሆኖም የባንክ ሥርዓቱን ጤናማነት ለማጠናከር ሲባል የሚያስፈልግ ካልሆነ በስተቀር፣ የማንኛውንም ባንክ ወይም የባንክ ደንበኛ ዝርዝር መረጃ ወይም አሐዞች ይፋ ሊያደርግ አይችልም።

86. <u>የብሔራዊ ባንክ ኃላፊዎችንና ተጠሪዎችን ከግል ተጠያቂነት ስለመጠበቅ</u>

1/ ይህን አዋጅ እና ከብሔራዊ ባንክ ሥልጣን እና ተግባራት ጋር የተያያዙ ሌሎች ሕጎችን ለማስፈጸም ሲባል ማንኛውም የብሔራዊ ባንክ የቦርድ አባል፣ ሠራተኛ ወይም ተወካይ በቅን ልቦና ለሚፈጽሙት ማናቸውም ድርጊት በግል በዕዳ ሊጠየቁ፣ ሊከሰሱ ወይም ማናቸውም ሌላ ጥያቄ ሊቀርብባቸው አይችልም። ይህ ድንጋጌ በማንኛውም የብሔራዊ ባንክ የቀድሞ ገዥ፣ ምክትል ገዥ፣ የቦርድ አባል፣ ሠራተኛ ወይም ተወካይ ላይ እኩል ተፈጻሚነት አለው።

2/ ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም ሲባል ከላይ የተዘረዘሩት ሰዎች ግዴታቸውን በሚወጡበት ወቅት በፈጸሙት ወይም ባልፈጸሙት ድርጊት የተነሳ የቀረበባቸውን ክስ ወይም ጥያቄ ለመከላከል ያወጧቸው የሕግ ወጪዎች መልሶ ይከፈላቸዋል፤ ሆኖም ግን ይህ የሚሆነው ግዴታቸውን በቅን ልቦና እንዳልተወጡ የሚያረጋግጥ የመጨረሻ የፍርድ ቤት ውሳኔ ካልተሰጠ ነው።

87. <u>ለባንክ የሥራ አስፈጻሚዎች የሚፈጸም ክፍያ</u>

ጤናማ ያልሆነ እና ለአደጋ የተጋለጠ አሠራርን ለመቅረፍ እና የባንኮችን አስተማማኝነት እና ጤናማነት ለማስጠበቅ ለባንክ ሥራ ኃላፊዎች የሚፈጸም የክፍያ አስተዳደር፣ አሠራር እና አወቃቀር ለመቆጣጠር የሚያስችል መመሪያ ብሔራዊ ባንክ ሊያወጣ ይችላል።

88. <u>የሙከራ ማዕቀፍ ተግባራዊ ስለማድረግ</u>

1/ የፋይናንስ ፈጠራን እና የፋይናንስ አካታችነትን ለማጎልበት ሲባል ብሔራዊ ባንክ አዲስ እና ፈጠራ የታከለባቸው የባንክ አልግሎቶችን ለመሞከር እና ሥራ ላይ ለማዋል የሚያስችል ተገቢው ቁጥጥር የሚደረግበት እና በጊዜ የተገደበ የሙከራ ማዕቀፍ ሊዘረጋ እና ተግባራዊ ሊያደርግ ይችላል።

2/ ብሔራዊ ባንክ በሙከራ ማዕቀፉ ውስጥ ለመሳተፍ የሚያስችሉ የብቁነት መስፈርቶችን፣ የማመልከቻ ሂደትን እና ሌሎች ተጨማሪ ሁኔታዎችን በመመሪያ ሊወስን ይችላል።

89. <u>ቅጣት</u>

1/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 3(1) የተደነገገውን የተላለፈ ማንኛውም ሰው የጥፋት ድርጊቱ ለቀጠለበት ለእያንዳንዱ ቀን በብር 20,000 መቀጫ እና ከ10 እስከ 15 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት ይቀጣል።

2/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 3(5) የተዘረዘሩትን ሰነዶች እንዲያቀርብ በብሔራዊ ባንክ ተጠይቆ ያላቀረበ ወይም እምቢተኛ የሆነ ማንኛውም ሰው ከብር 50,000 እስከ ብር 100,000 በሚደርስ መቀጫ እና ከ7 እስከ 10 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት ይቀጣል።

3/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (2) የተመለከተው ጥፋት የተፈጸመው በሕግ የሰውነት መብት በተሰጠው ድርጅት ከሆነ የእሥራት ቅጣቱ ተፈጻሚ የሚሆነው በሚመለከተው የባንኩ ኃላፊ/ዎች ላይ ይሆናል።

4/ የዚህን አዋጅ አንቀጽ 16፣ ንዑስ አንቀጽ(1) ወይም (2) ወይም አንቀጽ 17 ድንጋጌዎችን የተላለፈ ማንኛውም ሰው ከብር 50,000 እስከ ብር 100,000 በሚደርስ መቀጫ እና ከ10 እስከ 15 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት ይቀጣል።

5/ የዚህን አዋጅ አንቀጽ 28(6) ድንጋጌ የተላለፈ ማናቸውም የባንክ ዳይሬክተር ከብር 50,000 እስከ ብር 100,000 በሚደርስ መቀጫ እና ከ7 እስከ 10 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት ይቀጣል።

6/ ማንኛውም የባንክ ዳይሬክተር ወይም ሠራተኛ፣

ሀ/ ማንኛውም ኦዲተር በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መሠረት የተጣሉበትን ግዴታዎች መፈጸም እንዳይችል ወይም በብሔራዊ ባንክ ሥልጣን የተሰጠው ተቆጣጣሪ በባንኩ ላይ ተገቢውን ቁጥጥር እንዳያካሂድ እንቅፋት ከሆነ፣ ወይም

ለ/ ለማታለል በማሰብ የሐሰት ወይም አሳሳች መግለጫ የሰጠ ወይም በባንኩ መዝገብ፣ ሂሣብ፣ ሪፖርት ወይም መግለጫ ውስጥ የመዘገበ እንደሆነ ወይም መመዝገብ የነበረበትን መግለጫ ወይም መረጃ ሳይመዘግብ የቀረ እንደሆነ፣

ሐ/ ባንኩ ዕዳ መክፈል በማይቻልበት ወሰን ላይ መሆኑን እያወቀ ወይም ማወቅ ሲገባው ተቀማጭ ገንዘብ የተቀበለ ወይም ሌላ ሰው እንዲቀበል ያዘዘ ወይም የፈቀደ እንደሆነ፣

ከብር 50,000 እስከ ብር 100,000 በሚደርስ መቀጫ እና ከ10 እስከ 15 ዓመት በሚደርስ ፅኑ እሥራት ይቀጣል።

7/ ማንኛውም ሰው የዚህን አዋጅ ሌሎች ድንጋጌዎች ወይም ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የወጡ ደንቦችን ወይም መመሪያዎችን የተላለፈ ወይም አፈጻጸማቸውን ያሰናከለ እንደሆነ እስከ ብር 50,000 በሚደርስ መቀጫና እስከ ሶስት ዓመት በሚደርስ እሥስራት ይቀጣል።

90. <u>ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን</u>

1/ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል።

2/ ብሔራዊ ባንክ ይህን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ለማውጣት ይችላል።

91. <u>የመሸጋገሪያ ድንጋጌ</u>

በዚህ አዋጅ የተደነገገው ቢኖርም በባንክ ሥራ አዋጅ ቁጥር 592/2000 (በአዋጅ ቁጥር 1159/2011 በተሻሻለው) መሠረት አክሲዮን ገዝተው የነበሩ ትውልደ ኢትዮጵያዊ የውጭ

ሀገር ዜጎች አግባብነት ባላቸው ሕጎች መሠረት እንደ ሀገር ውስጥ ኢንቨስተር የመቆጠር መብት አላቸው።

92. <u>የማቆያ ድንጋጌ</u>

በባንክ ሥራ አዋጅ ቁጥር 592/2000 (በአዋጅ ቁጥር 1159/2011 በተሻሻለው) መሠረት እና አግባብነት ባላቸው ሌሎች ሕጎች መሠረት ብሔራዊ ባንክ ያወጣቸው በሥራ ላይ ያሉ መመሪያዎች ከዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች ጋር የማይጋጩ እስከሆኑ ድረስ ተፈጻሚነታቸው ይቀጥላል። እነዚህ መመሪያዎች አስፈላጊው ማሻሻያ እስኪደረግባቸው ድረስ ተፈጻሚነታቸው ይቀጥላል።

93. <u>የተሻሩና ተፈጻሚነት የማይኖራቸው ሕጎች</u>

1/ የባንክ ሥራ አዋጅ ቁጥር 592/2000 እና የባንክ ሥራ /ማሻሻያ/ አዋጅ ቁጥር 1159/2011 በዚህ አዋጅ ተሽረዋል።

2/ በኢንቨስትመንት ደንብ ቁጥር 474/2012 አንቀጽ 4(1) ላይ ስለባንክ የተደነገገው በዚህ አዋጅ ተሽሯል።

3/ ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማናቸውም ሕግ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ አዋጅ በተደነገጉ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

4/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ በንግድ ሕግ፣ በመንግሥት የልማት ድርጅት አዋጅ ወይም በሌሎች ሕጎች መሠረት ሊፈጸሙ ከሚገባቸው ግዴታዎች ይህ አዋጅ ማንኛውንም ባንክ ነፃ አያደርግም።

94. <u>አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ</u>

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጠበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ .....ቀን 2016 ዓ.ም
ሳህለወርቅ ዘውዴ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዝዳንት